

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΘΗΝΑ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2016

Το Παγκόσμιο Δίκτυο Επενδύσεων της
Κίνας και οι επιπτώσεις του στην
Παγκόσμια Οικονομική Διακυβέρνηση

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΜΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

ΦΟΙΤΗΤΗΣ: ΑΡΙΣΤΕΑ ΤΣΑΜΑΔΙΑ 1215Μ064 |

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Κ.ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Δεδομένων των τρεχουσών κοινωνικοοικονομικών αλλαγών, η παρούσα μελέτη έχει ως στόχο να εξετάσει τον ρόλο της Κίνας στο σύγχρονο διεθνές σύστημα και ειδικά την παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση. Πράγματι, τις τελευταίες δεκαετίες η Κίνα, εξελίχθηκε από αγροτική χώρα σε βιομηχανικό και τεχνολογικό κολοσσό, αποτελώντας τη δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία, απειλώντας να ξεπεράσει τις ΗΠΑ. Πιο συγκεκριμένα, η παρουσία της έγινε αισθητή με την εξάπλωση ενός παγκόσμιου δικτύου επενδύσεων που επεκτείνεται σε όλες τις ηπείρους αλλά και με τη δημιουργία παράλληλων θεσμών οικονομικής διακυβέρνησης που χρησιμεύουν τόσο για τη χρηματοδότηση των σχεδίων της, όσο για την εδραίωση της θέσης της στο διεθνές σύστημα ως μεγάλη δύναμη.

Λέξεις-κλειδιά: Δρόμος του Μεταξιού, επενδύσεις, θεσμοί, Κίνα, παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση, υποδομές.

ABSTRACT

Given the changes occurring in today's world, this study aims to examine the role of China in the modern international system and especially the global economic governance. China, from an agricultural country developed into an industrial and technological giant, becoming the second largest economy, threatening to overtake the US. Its presence is made perceptible through its global investment network that extends to every continent but also by creating parallel institutions of economic governance that serve both to finance its plans as to consolidate its position in the system as a great power.

Keywords: Silk Road, Investment, institutions, China, Global Economic Governance, infrastructure.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ	3
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ	3
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	4
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ.....	4
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΕΣ	4
1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ, ΠΡΟΣ ΕΝΑ ΝΕΟ ΜΟΝΤΕΛΟ	6
1.1.Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ	6
1.2.Η «ΝΕΑ» ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	8
2.ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΔΙΚΤΥΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ	14
2.1.Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΞΙΟΥ	16
2.2.1.Το Χερσαίο Τμήμα	20
2.2.2. Το Θαλάσσιο Τμήμα.....	25
2.2.ΑΣΙΑ	27
2.3.ΕΥΡΩΠΗ	30
2.4.ΑΦΡΙΚΗ.....	33
2.5.ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ.....	43
3.ΟΙ ΝΕΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ	50
3.1.Η ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ	51
3.2.ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΚΙΝΕΖΙΚΗΣ ΕΜΠΝΕΥΣΗΣ .	55
3.3.ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΒ ΚΑΙ ΝΔΒ.....	57
3.4.Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΝΕΟΣΥΣΤΑΤΩΝ ΘΕΣΜΩΝ ΤΗΣ	58
4.ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΕΠΙΛΟΓΟΣ	60
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	68
ΒΙΒΛΙΑ.....	68
ΑΡΘΡΑ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΕΣ.....	68

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1: Νομισματικά αποθέματα των χωρών BRICS (2000-2014).....	9
Γράφημα 2. Γεωγραφική Κατανομή ΑΞΕ (εκ. δολάρια).....	14
Γράφημα 3. Παγκόσμια κατανομή αποθεμάτων ΑΞΕ ανά τομέα (2004-2009 δις. ευρώ).....	15
Γράφημα 4. Οικονομική Σημασία των χωρών OBOR.....	19
Γράφημα 5. ΑΞΕ της Κίνας στην Ευρώπη 2010-2014.....	33
Γράφημα 6. Χρηματοδοτική Δέσμευση της Κίνας σε έργα υποδομής (2001-2007)....	35
Γράφημα 7. Κινεζικές εξαγωγές στις αφρικανικές χώρες, 2012.....	40
Γράφημα 8. Κινεζικές εισαγωγές από τις αφρικανικές χώρες, 2012.....	40
Γράφημα 9. Κινεζικές εξαγωγές ανά είδος, 2011.....	41
Γράφημα 10. Κινεζικές Εισαγωγές ανά Προϊόν, 2011.....	41
Γράφημα 11. Εμπόριο Αγαθών ΛΑΚ-Κίνα, 2002-2012.....	45
Γράφημα 12. Κινεζικός Δανεισμός στις ΛΑΚ, ανά τομέα 2008-2012(δις \$).....	47

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1. Οι εμπορικές οδοί του Δρόμου του Μεταξιού.....	17
Εικόνα 2. Ο Χερσαίος Δρόμος του Μεταξιού.....	21
Εικόνα 3. Ο Διάδρομος Κίνα-Κεντρική Ασία-Δυτική Ασία.....	22
Εικόνα 4. Η Νέα Ευρασιατική Χερσαία Γέφυρα.....	22
Εικόνα 5. Ο Διάδρομος Κίνα-Μογγολία-Ρωσία.....	23
Εικόνα 6. Ο Διάδρομος Κίνα-Χερσόνησος Ινδοκίνας.....	24
Εικόνα 7. Ο Διάδρομος Μπαγκλαντές-Κίνα-Ινδία-Μυανμάρ.....	24

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ

ΑΕ	Αφρικανική Ένωση
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΞΕ	Άμεσες Ξένες Επενδύσεις
ΔΝΤ	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
ΔΧΙ	Διεθνή Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΣΣΔ	Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΛΔΚ	Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας
ΠΓΔΜ	Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας
ΠΟΕ	Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου
ΧΚΑΕ	Χώρες Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΕΣ

ADB	Asian Development Bank
AIIB	Asian Infrastructure Investment Bank
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations
ASEM	Asia-Europe Meeting
BRICS	Brazil, Russia, India, China, South Africa
CEEC	Cooperation between China and Central Europe Countries
CEPAL	Comisión Económica para América Latina y el Caribe
CDB	Caribbean Development Bank
CICA	Conference on Interaction and Confidence
CMIM	Chiang Mai Initiative Multilateralisation
CPC	Communist Party of China
CPEC	China–Pakistan Economic Corridor
CRA	Contingent Reserve Arrangement
FOCAC	Forum on China-Africa Cooperation

FTAAP	Free Trade Area of the Asia-Pacific
G7	Group of 7
G20	Group of 20
IBRD	International Bank for Research and Development
IDA	International Development Agency
NDB	New Development Bank
OBOR	One Belt, One Road
PLA	People Liberation Army
PTA	Preferential Trade Agreement
RCEP	Regional Comprehensive Economic Partnership
ROC	Republic of China
SCO	Shanghai Cooperation Organization
TPP	Trans-Pacific Partnership

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ, ΠΡΟΣ ΕΝΑ ΝΕΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

1.1. Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

Η μετάβαση από το μεταπολεμικό σύστημα όπου κυριάρχησαν οι ΗΠΑ, σε έναν πολυπολικό κόσμο με μεγαλύτερη διασπορά της οικονομικής εξουσίας, είναι εμφανής, μεταξύ άλλων παραγόντων, από την αλλαγή της σύνθεσης του παγκόσμιου ΑΕΠ. Ενώ οι ΗΠΑ και οι άλλες οικονομίες του G7 αντιπροσώπευαν το 51,2 % του παγκόσμιου ΑΕΠ στις αρχές του 1990, το μερίδιό τους μειώθηκε στο 31,6 % το 2015.¹ Κατά την ίδια περίοδο, το συνδυασμένο μερίδιο της Κίνας και της Ινδίας αυξήθηκε από 7,7 σε 24,3 %.² Η ανάγκη προσαρμογής της διεθνούς οικονομικής διακυβέρνησης, δηλαδή του συνόλου των θεσμικών οργάνων, των ομάδων και των κανονιστικών ρυθμίσεων που δημιουργούν τους κανόνες και τις κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση της παγκόσμιας οικονομίας³, στη νέα πραγματικότητα, υπογραμμίστηκε από την οικονομική κρίση του 2008-09, όποτε η αναταραχή στις αγορές κεφαλαίων και η βαθιά ύφεση ανέδειξαν την πλήρη έκταση της ολοκλήρωσης των αναδυόμενων αγορών στην παγκόσμια οικονομία μέσω του εμπορίου, των επενδύσεων και των χρηματοπιστωτικών ροών. Ειδικότερα, η κρίση κατέδειξε τη δυνατότητα ταχύτατης μετάδοσης των οικονομικών κρίσεων σε ολόκληρη τη διεθνή οικονομία μέσω των συνδεδεμένων τραπεζικών συστημάτων και των αγορών κεφαλαίου. Η Κίνα και άλλες μεγάλες αναδυόμενες αγορές γίνονται γρήγορα αναπόσπαστα στοιχεία του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος. Ως εκ τούτου, είναι πλέον σαφές ότι η διαχείριση της παγκόσμιας οικονομίας δεν αποτελεί πλέον αποκλειστικό ζήτημα των προηγμένων οικονομιών. Οι αναδυόμενες αγορές και οι αναπτυσσόμενες χώρες πρέπει να είναι μέρος των συζητήσεων και - το σημαντικότερο - της διαδικασίας λήψης αποφάσεων. Η ομάδα των G20 - μια άτυπη συμφωνία που από το Νοέμβριο του 2008 τοποθετείται ως το «κορυφαίο φόρουμ για

¹ Paola Subacchi και Stephen Pickford, “International Economic Governance: Last Chance for the G20?”, *Chatham House*, International Economics Department, Νοέμβριος 2015, σελ. 1, διαθέσιμο στο <https://www.chathamhouse.org/sites/files/chathamhouse/publications/research/20151113InternationalEconomicGovernanceG20SubacchiPickford.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

² Ibid.

³ Will Shield, “The Middle Way: China and Global Economic Governance”, *University of Oklahoma*, Ιανουάριος, 2014, σελ.4, διαθέσιμο στο http://www.ou.edu/uschina/texts/Shield.2013.14.Survival.China_Global_Econ_Gov.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

τα διεθνή οικονομικά και χρηματοπιστωτικά θέματα»⁴ - έχει ενορχηστρώσει τις προσπάθειες μετά την κρίση για την αναδιατύπωση της επίσημης δομής της οικονομικής διακυβέρνησης.

Τα θεσμικά όργανα του Bretton Woods αντανακλούν ακόμα μια παγκόσμια οικονομική τάξη στην οποία κυρίαρχο ακόμα ρόλο διαδραματίζουν οι ΗΠΑ. Πράγματι, το ΔΝΤ και η Παγκόσμια Τράπεζα εξακολουθούν ανοιχτά να διευθύνονται από πολίτες της Δυτικής Ευρώπης και των ΗΠΑ αντίστοιχα. Τα δύο όργανα εξακολουθούν να κατηγορούνται ότι δρουν υπό την οικονομική και γεωπολιτική επιρροή των ΗΠΑ.⁵ Αυτό συμβαίνει παρά τη χαλάρωση της λεγόμενης «Συναίνεσης της Ουάσιγκτον», που σχετίζεται με την επιβολή των αγγλοσαξονικών φιλελεύθερων οικονομικών αξιών στις αναδυόμενες αγορές, στον απόηχο της ασιατικής χρηματοοικονομικής κρίσης του 1997. Η σταθμισμένη ψηφοφορία που ισχύει στα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δεν συμβαδίζει με τη σημασία των αναδυόμενων οικονομιών στην παγκόσμια οικονομία. Οι ΗΠΑ κατέχουν πάνω από το 16 % των δικαιωμάτων ψήφου στο ΔΝΤ, με αποτέλεσμα να έχουν την ικανότητα να μπλοκάρουν σημαντικές αποφάσεις. Αυτό παραμένει το μεγαλύτερο εμπόδιο για την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων ποσόστωσης οι οποίες δεν μπορούν να τεθούν σε ισχύ έως ότου επικυρωθεί από το Κογκρέσο των ΗΠΑ, το οποίο παραμένει σταθερά αντίθετο αναφορικά με την αλλαγή⁶. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές που είχε εγκρίνει το Συμβούλιο των Διοικητών του ΔΝΤ το Δεκέμβριο του 2010 προέβλεπαν τον διπλασιασμό των ποσοστώσεων του ΔΝΤ, κύρια πηγή των οικονομικών πόρων του ιδρύματος, από τα 238, 4 δις τραβηχτικά δικαιώματα σε 476, 8 δις, τη μετατόπιση πάνω από έξι ποσοστιαίες μονάδες σε μερίδιο ποσόστωσης από τις ανεπτυγμένες χώρες και ορισμένες χώρες που παράγουν πετρέλαιο σε δυναμικές αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες χώρες και τη μετατόπιση δύο εδρών στο διοικητικό συμβούλιο εκτελεστικών διευθυντών του ΔΝΤ από τις προηγμένες ευρωπαϊκές χώρες στις αναδυόμενες χώρες.⁷

Ενώ η Κίνα υποστηρίζει σθεναρά την αύξηση της εκπροσώπησης των αναδυόμενων αγορών και των αναπτυσσόμενων χωρών στις παγκόσμιες δομές

⁴ Subacchi και Pickford, supra n.1.

⁵ Ibid, σελ.4.

⁶ Ibid.

⁷ Daniel Bob, Harris Tobias, Masahiro Kawai, Yun Sun, “Asian Infrastructure Investment Bank: China as Responsible Stakeholder?”, *Sasakawa Peace Foundation*, 2015, σελ.5, διαθέσιμο στο http://spfusa.org/wp-content/uploads/2015/07/AIIB-Report_4web.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

οικονομικής διακυβέρνησης, γνωρίζει πολύ καλά την ικανότητά της να διαδραματίσει μεγαλύτερο ρόλο σε αυτές τις δομές και να αναλάβει τις αυξημένες αρμοδιότητες που συνεπάγεται η αποδοχή μεγαλύτερου ηγετικού ρόλου. Προσβλέπει ουσιαστικά σε μια σταδιακή αλλαγή.⁸ Η συνεχιζόμενη άρνηση του Κογκρέσου των ΗΠΑ να επικυρώσει τις προτεινόμενες αλλαγές στη δομή της διακυβέρνησης έχει καταστεί σημαντικό εμπόδιο για την υλοποίηση των δεσμεύσεων αυτών. Εάν εφαρμοστούν αυτές οι ρυθμίσεις, θα ανυψώσουν την Κίνα στο τρίτο μεγαλύτερο μέλος από την άποψη μεριδίου ψήφων τόσο στο ΔΝΤ (6,071 % των μετοχών με δικαίωμα ψήφου) και την IBRD (5,55 % των δικαιωμάτων ψήφου). Η δομή διακυβέρνησης των Διεθνών Χρηματοπιστωτικών Θεσμών συνεχίζει να αντικατοπτρίζει περισσότερο τη μεταπολεμική παγκόσμια οικονομική τάξη παρά την οικονομική πραγματικότητα του εικοστού πρώτου αιώνα.⁹

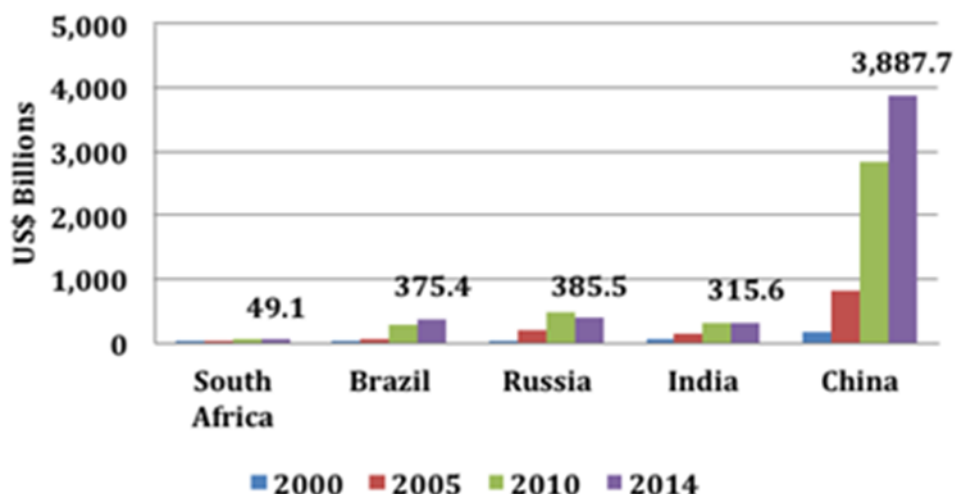
1.2. Η «ΝΕΑ» ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Καθώς προαναφέρθηκε, στο σημερινό διεθνές περιβάλλον, είναι εμφανής η οικονομική άνοδος χωρών, οι οποίες την προηγούμενη δεκαετία θεωρούντο φτωχές αναπτυσσόμενες χώρες. Πρόκειται ιδιαίτερα για τις χώρες BRICS, οι οποίες παρουσιάζουν τους υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης και συγκεντρώνουν αυξανόμενα νομισματικά αποθέματα. Ενδεικτικά, παρατίθεται το ακόλουθο γράφημα, το οποίο δείχνει σχηματικά τη συσσώρευση των νομισματικών αποθεμάτων των χωρών BRICS στο διάστημα από το 2000 έως το 2014.

⁸ Hugh Jorgensen & Daniela Stube, “China, the G20 and Global Economic Governance”, *Lowy Institute for International Policy*, Νοέμβριος 2014, σελ. 5, διαθέσιμο στο <https://www.lowyinstitute.org/publications/china-g20-and-global-economic-governance>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

⁹ Ibid, σελ.6.

Γράφημα 1: Νομισματικά αποθέματα των χωρών BRICS (2000-2014)

Πηγή: Κεντρικές τράπεζες των χωρών BRICS

Η Κίνα σήμερα, αποτελεί την αναπτυσσόμενη χώρα με τις καλύτερες οικονομικές επιδόσεις. Στο πεδίο της παγκόσμιας οικονομικής διακυβέρνησης δίνει έμφαση στους εξής τομείς: την οικονομική και νομισματική πολιτική, το εμπόριο και τις επενδύσεις, τα διαπεριφερειακά έργα υποδομής, την πολιτική ασφάλειας, την τεχνολογία και τα διπλωματικά fora.¹⁰

Οι άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) της Κίνας αυξήθηκαν σημαντικά κατά την τελευταία δεκαετία. Η ροή των εξερχόμενων επενδύσεων υπερβαίνει τα 100 δις. δολάρια ΗΠΑ, καθιστώντας την Κίνα τον τρίτο μεγαλύτερο εξωτερικό επενδυτή του κόσμου, προσφέροντας ισχυρές ενδείξεις ότι οι κινεζικές εταιρείες αλλάζουν τον ρόλο τους μετατρέποντας από παγκόσμιες μεταποιητικές εταιρείες σε παγκόσμιους επενδυτές¹¹. Επί του παρόντος, η εστίαση των εξερχόμενων ΑΞΕ της Κίνας μετατοπίζεται από τους φυσικούς πόρους στην υψηλή τεχνολογία και σε τομείς με

¹⁰ Sebastian Heilmann, Moritz Rudolf, Mikko Huotari and Johannes Buckow Berlin, “China’s Shadow Foreign Policy: Parallel Structures Challenge the Established International Order”, *Mercator institute of China Studies*, China Monitor num. 18, 28 Οκτωβρίου 2014, σελ. 3, διαθέσιμο στο https://www.merics.org/fileadmin/templates/download/china-monitor/China_Monitor_No_18_en.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

¹¹ *Global Markets — EY Knowledge*, “Riding the Silk Road: China sees outbound investment boom Outlook for China’s outward foreign direct investment”, Μάρτιος 2015, σελ. 1, διαθέσιμο στο <http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-china-outbound-investment-report-en/%24FILE/ey-china-outbound-investment-report-en.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

καταναλωτικό προσανατολισμό. Αυτή η μετατόπιση, λόγω της αύξησης των κινεζικών εταιρειών, της επιτάχυνσης της οικονομικής μεταμόρφωσης και της σύνδεσης των επενδύσεων με τα συμφέροντα της εξωτερικής πολιτικής, έχει εκτεταμένες συνέπειες αναφορικά με τον τομέα και τη γεωγραφική κατανομή των άμεσων ξένων επενδύσεων της Κίνας. Από τη μία πλευρά, οι Κινέζοι επενδυτές προέβησαν σε διαφοροποίηση των χαρτοφυλακίων τους, που στο παρελθόν αφορούσαν κυρίως στους τομείς της ενέργειας και των ορυχείων ενώ σήμερα δίνουν έμφαση στους τομείς της τεχνολογίας, της γεωργίας και των ακινήτων. Από την άλλη, οι Κινέζοι επενδυτές ψάχνουν επενδυτικούς προορισμούς, όχι μόνο σε χώρες πλούσιες σε φυσικούς πόρους π.χ. στην Ασία, τη Λατινική Αμερική και την Αφρική, αλλά και σε ανεπτυγμένες οικονομίες στην Ευρώπη και την Αμερική οι οποίες αναδεικνύονται σε ελκυστικούς επενδυτικούς προορισμούς.¹²

Παράλληλα με την αύξηση των ΑΞΕ της Κίνας, ανοδική πορεία παρουσιάζει και ο αριθμός και το μέγεθος των κινεζικών ιδιωτικών επιχειρήσεων, δεδομένου ότι οι μισές ΑΞΕ της Κίνας προέρχονται από αυτές.¹³ Επιπλέον, η αργή οικονομική ανάκαμψη των ανεπτυγμένων χωρών μετά την κρίση του 2008 παρείχε την ευκαιρία στην Κίνα να καλύψει το κενό με αποτέλεσμα να αυξηθούν οι επενδύσεις στις ανεπτυγμένες χώρες ταχύτερα από ό,τι στις αναπτυσσόμενες. Οι επενδύσεις της Κίνας στις ΗΠΑ αυξήθηκαν κατά 23,9% το 2014 και οι επενδύσεις στην ΕΕ αυξήθηκαν κατά 1,7 φορές, πολύ υψηλότερα από τη συνολική αύξηση των άμεσων ξένων επενδύσεων (14,1%) στο ίδιο χρονικό διάστημα.¹⁴

Δεδομένης της θεαματικής ανόδου της, η Κίνα έχει αυξανόμενο κίνητρο να καταστήσει τους παγκόσμιους οικονομικούς κανόνες ευνοϊκότερους για την κινεζική οικονομία, ενώ διατηρεί τις πτυχές του διεθνούς συστήματος που τη διευκόλυναν. Τρεις βασικοί παράγοντες φαίνεται να παρακινούν την αυξανόμενη συμμετοχή της Κίνας στην παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση. Κατ' αρχάς, η αυξημένη εκπροσώπηση για την Κίνα (και ομοίως για άλλες αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες χώρες) μπορεί να θεωρηθεί ως λογικός αυτοσκοπός. Οι σημερινές δομές διακυβέρνησης, ιδίως στους παγκόσμιους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, δεν είναι πλέον κατάλληλες, σε σύγκριση με την πραγματική κατανομή του παγκόσμιου

¹² *Global Markets — EY Knowledge*, supra n. 11, σελ. 1.

¹³ *Ibid.*

¹⁴ *Ibid.*, σελ.12.

οικονομικού βάρους στον εικοστό πρώτο αιώνα. Η προσαρμογή αυτών των ρυθμίσεων διακυβέρνησης θα μπορούσε τουλάχιστον να οδηγήσει σε ένα σύστημα που αντικατοπτρίζει περισσότερο τη σύγχρονη οικονομική πραγματικότητα. Δεύτερον, υπάρχει ένας σιωπηρός ομορτισμός υποκείμενος στη συμπεριφορά της Κίνας: περισσότερη εκπροσώπηση και επιρροή σημαίνει μεγαλύτερη δυνατότητα να κατευθύνει τις μελλοντικές εξελίξεις στην παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση που μπορεί να απειλούν να υπονομεύσουν τα συμφέροντα της Κίνας.¹⁵ Τρίτον, η μεγαλύτερη εκπροσώπηση ευθυγραμμίζεται με την επιθυμία της Κίνας να επιδείξει «καλές προθέσεις» ως υπεύθυνο μέλος του διεθνούς συστήματος.¹⁶ Η Κίνα θέλει να πείσει τις άλλες χώρες ότι η οικονομική και πολιτική άνοδός της θα είναι ειρηνική, και ότι είναι σοβαρή η αυτοαποκαλούμενή της δέσμευση να καταστεί συνήγορος των αναπτυσσόμενων χωρών.¹⁷

Αναφορικά με τους υπάρχοντες διεθνείς οργανισμούς υπεύθυνους για την παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση όπως υφίσταται μεταπολεμικά, είναι αξιοσημείωτο ότι κατά τη διάρκεια των τριών τελευταίων δεκαετιών, η Κίνα έχει γίνει ένα ενεργό μέλος των εν λόγω οργανισμών και έχει συχνά χρησιμοποιήσει τις υπηρεσίες τους. Πράγματι, ακόμη και αν η Κίνα δεν συμφωνούσε πάντοτε με τις εκτιμήσεις του ΔΝΤ, η χώρα έχει ωφεληθεί σημαντικά από το ΔΝΤ σε όρους τεχνικής βοήθειας (αν και ποτέ δεν έχει δανειστεί σημαντικά από αυτό). Η Κίνα εξακολουθεί να είναι επίσης ένας σημαντικός αποδέκτης των δανείων της Παγκόσμιας Τράπεζας. Έχοντας εξέλθει από το πρόγραμμα χρηματοδότησης της παγκόσμιας Τράπεζας για τις φτωχότερες χώρες του κόσμου, τη Διεθνή Ένωση Ανάπτυξης (IDA), η Κίνα ήταν ο τρίτος μεγαλύτερος αποδέκτης των νέων δεσμεύσεων που ανέλαβε η Διεθνής Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (IBRD), ο κύριος βραχίονας του ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας που προσφέρει δάνεια με ευνοϊκούς όρους, και η τέταρτη μεγαλύτερη δικαιούχος των δεσμεύσεων από την International Finance Corporation της Παγκόσμιας Τράπεζας.¹⁸ Η Κίνα έχει επίσης λάβει σημαντική τεχνική βοήθεια από την Παγκόσμια Τράπεζα από τότε που απέκτησε την ιδιότητα μέλους της.¹⁹

¹⁵ Jorgensen και Stube, *supra* n.8, σελ. 4.

¹⁶ *Ibid*, σελ. 4.

¹⁷ *Ibid*, σελ.5.

¹⁸ *Ibid*, σελ. 6.

¹⁹ *Ibid*.

Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι πρωταρχικό κίνητρο της Κίνας είναι να αναλάβει ενεργό και πρωταγωνιστικό ρόλο στην αναζωογόνηση του πολυμερούς συστήματος, υπό την αιγίδα του ΠΟΕ. Η Κίνα έχει επιδιώξει εναλλακτικές λύσεις, όπως διμερείς και περιφερειακές προτιμησιακές εμπορικές συμφωνίες (PTA), όπως το Regional Closer Economic Partnership (RCEP - μια εμπορική συμφωνία για την ASEAN συν 6 χώρες, δηλαδή την Ένωση των χωρών Νοτιοανατολικής Ασίας, την Αυστραλία, την Κίνα, την Ινδία, την Ιαπωνία, την Κορέα, και τη Νέα Ζηλανδία).²⁰

Η διαδικασία BRICS είναι μία από τις λίγες πρωτοβουλίες της παγκόσμιας διακυβέρνησης που έχουν λάβει τη ρητή υποστήριξη του Κομμουνιστικού Κόμματος της Κίνας (CPC). Στην έκθεση του 18ου Συνεδρίου του Κομμουνιστικού κόμματος της Κίνας το 2012, τα Ηνωμένα Έθνη, η G20, οι BRICS και η Οργάνωση Συνεργασίας της Σαγκάης (SCO) είναι οι μόνοι πολυμερείς φορείς που αναφέρονται ως μέρος της προσπάθειας της Κίνας να διαδραματίσει «ενεργό ρόλο στις διεθνείς υποθέσεις»²¹. Ωστόσο, η ποικιλομορφία και ο ad hoc χαρακτήρας της ομάδας BRICS εξακολουθεί να εγείρει αμφιβολίες για την πολιτική μακροζωία του.²² Το οικονομικό μέγεθος της Κίνας σε σχέση με τα άλλα μέλη αποτελεί επίσης ένα δυνητικό πρόβλημα για τις χώρες BRICS. Το ΑΕΠ της Κίνας είναι μεγαλύτερο από το ΑΕΠ των υπόλοιπων χωρών BRICS συνδυαστικά.²³ Είναι επίσης υπεύθυνη για τη συντριπτική πλειοψηφία των εμπορικών συναλλαγών εντός της ομάδας BRICS που αντιπροσωπεύουν περίπου το 50 με 85 % των εξαγωγών και 70 έως 90 % των εισαγωγών με τις άλλες οικονομίες της ομάδας.²⁴ Προκειμένου να διατηρηθούν οι αρμονικές σχέσεις εντός των χωρών BRICS, η Κίνα θα πρέπει να ενεργεί καθησυχαστικά με τους συναδέλφους της, τηρώντας τη δέσμευσή της για ισότητα στο πλαίσιο του forum.²⁵ Ο πρώην Κινέζος πρωθυπουργός Wen Jiabao κατά τη διάρκεια της ομιλίας του τον Ιανουάριο του 2009 στην ετήσια συνάντηση του World Economic Forum στο Νταβός υποστήριξε ότι η παγκόσμια οικονομική κρίση που ξεκίνησε το 2008 οφείλετο «πλήρως στις ελλείψεις στο υφιστάμενο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα και τη

²⁰ Ibid, σελ. 6.

²¹ Ibid, σελ.7.

²² Ibid.

²³ Ibid, σελ. 8.

²⁴ Ibid.

²⁵ Ibid.

δομή διακυβέρνησης του»²⁶, και απηύθυνε έκκληση για «τη δημιουργία μιας νέας παγκόσμιας οικονομικής τάξης που είναι δίκαιη, ισότιμη, ισχυρή και σταθερή».²⁷

1.3. ΠΛΑΝΟ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Λαμβανομένων υπόψη των χαρακτηριστικών του σύγχρονου συστήματος οικονομικής διακυβέρνησης και του ρόλου της Κίνας στο πλαίσιο του συστήματος αυτού, ενδιαφέρον παρουσιάζει η αναλυτική καταγραφή των επενδύσεων της Κίνας (κεφάλαιο 2), κυρίως σε έργα υποδομής και η γεωγραφική κατανομή τους. Ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί στις επενδύσεις σε έργα υποδομής που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας του «One Belt One Road», στην Ασία, την Ευρώπη και την Αφρική. Στη συνέχεια στο υποκεφάλαιο 2.5 παρουσιάζεται η διείσδυση της Κίνας στην οικονομία της Λατινικής Αμερικής. Εκτεταμένη αναφορά θα γίνει στην παρουσίαση των οικονομικών θεσμών που εγκαθιδρύθηκαν από την Κίνα για τη χρηματοδότηση των παγκόσμιων επενδύσεων της και για την αύξηση της επιρροής της στο διεθνές οικονομικό σύστημα (Κεφάλαιο 3). Τέλος στο κεφάλαιο 4 παρουσιάζονται τα συμπερασματικά σχόλια αναφορικά με τη σημασία των επενδύσεων της Κίνας στο εξωτερικό και της συνολικής οικονομικής και πολιτικής επιρροής της.

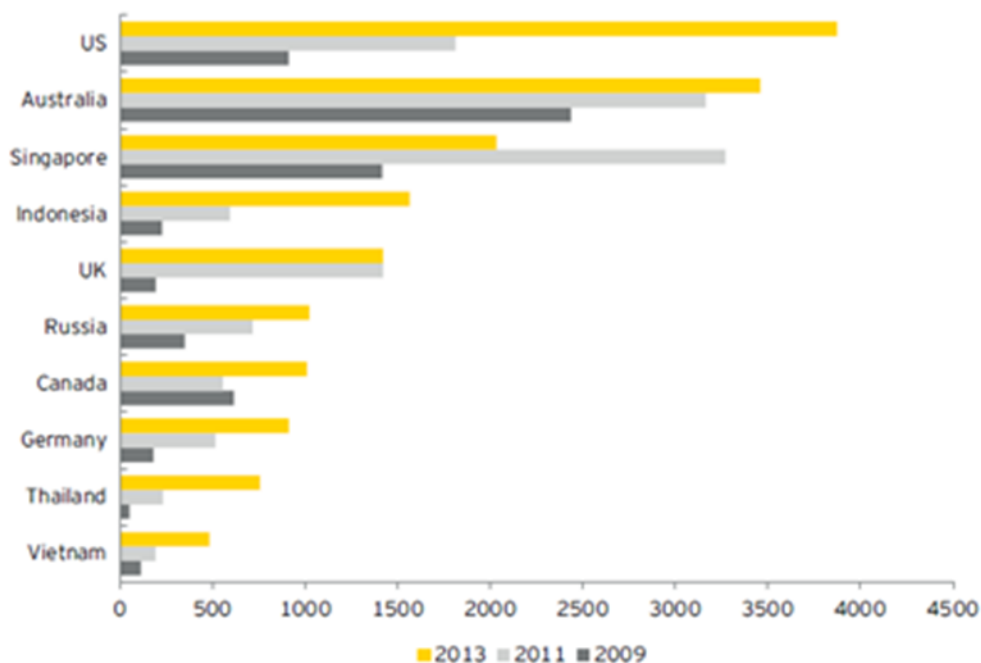
²⁶ Shield, supra n.3, σελ 1.

²⁷ Ibid.

2. ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΔΙΚΤΥΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ

Στο δεύτερο αυτό τμήμα της μελέτης θα γίνει λόγος για τις επενδύσεις σε υποδομές που πραγματοποιεί η Κίνα στο εξωτερικό και για τη γεωγραφική κατανομή τους. Η Κίνα έχει υιοθετήσει μια λεγόμενη «εξωτερική πολιτική υποδομών»²⁸. Οι Κινεζικές εταιρείες προχώρησαν στην κατασκευή υλικών υποδομών, ειδικά σιδηροδρόμων, δρόμων, σταθμών παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος, και τηλεπικοινωνιακών δικτύων σε περιοχές του κόσμου που έχουν, ή έχουν αισθανθεί, παραμελημένες από την πολυμερή και Δυτική αναπτυξιακή βοήθεια στο παρελθόν. Οι κινεζικές προσπάθειες περιλαμβάνουν επίσης τη δημιουργία οικονομικών και ψηφιακών συστημάτων που έχουν σχεδιαστεί για να παρέχουν μεγαλύτερη αυτονομία από τη Δυτική κυριαρχία στους εν λόγω τομείς.²⁹ Ενδεικτικά αναφορικά με τη γεωγραφική κατανομή των κινεζικών επενδύσεων, παρατίθεται το γράφημα 2 το οποίο δείχνει ότι το διάστημα από το 2009 έως το 2013, το μεγαλύτερο μέρος των κινεζικών επενδύσεων κατευθυνόταν κυρίως προς τη Βόρεια Αμερική, την Αυστραλία και τη Σιγκαπούρη.

Γράφημα 2. Γεωγραφική Κατανομή ΑΞΕ (εκ. δολάρια)

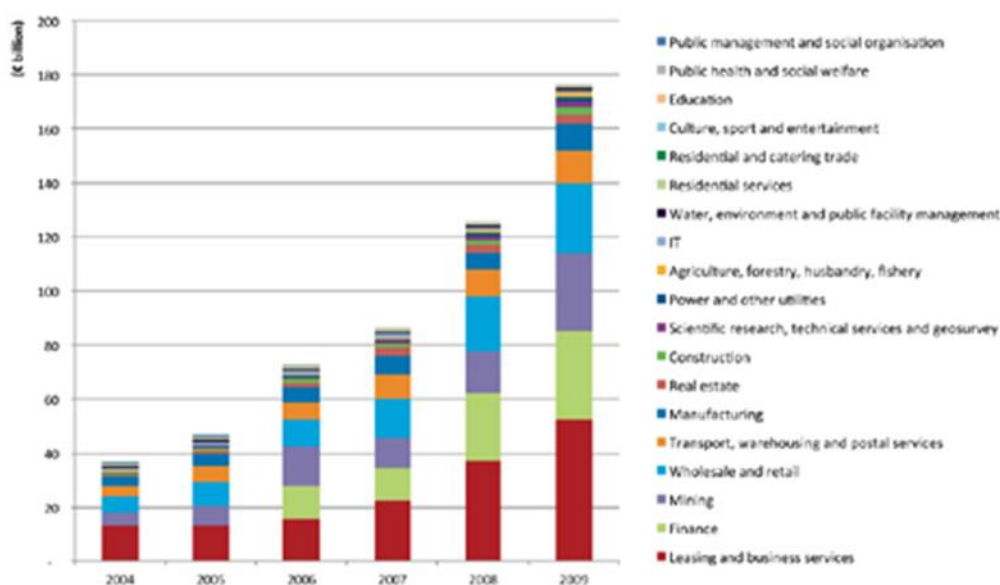
Πηγή: Υπουργείο Εμπορίου

²⁸ Heilmann, Rudolf, Huotari και Buckow, supra n.10, σελ.3.

²⁹ Ibid.

Αναφορικά με τους τομείς που αφορούν τις κινεζικές επενδύσεις παρατίθεται το γράφημα 3. Σύμφωνα με το εν λόγω γράφημα, οι σημαντικότεροι επενδυτικοί τομείς είναι οι μισθώσεις και οι υπηρεσίες για τις επιχειρήσεις, ο χρηματοπιστωτικός τομέας, ο εξορυκτικός τομέας κι εκείνος των πωλήσεων. Είναι αξιοσημείωτο ότι η ροή των επενδύσεων από το 2004 έως το 2009 παρουσίαζε αυξητική πορεία.

Γράφημα 3. Παγκόσμια κατανομή αποθεμάτων ΑΞΕ ανά τομέα (2004-2009 δις. ευρώ)

Πηγή: Υπουργείο Εμπορίου, 2010

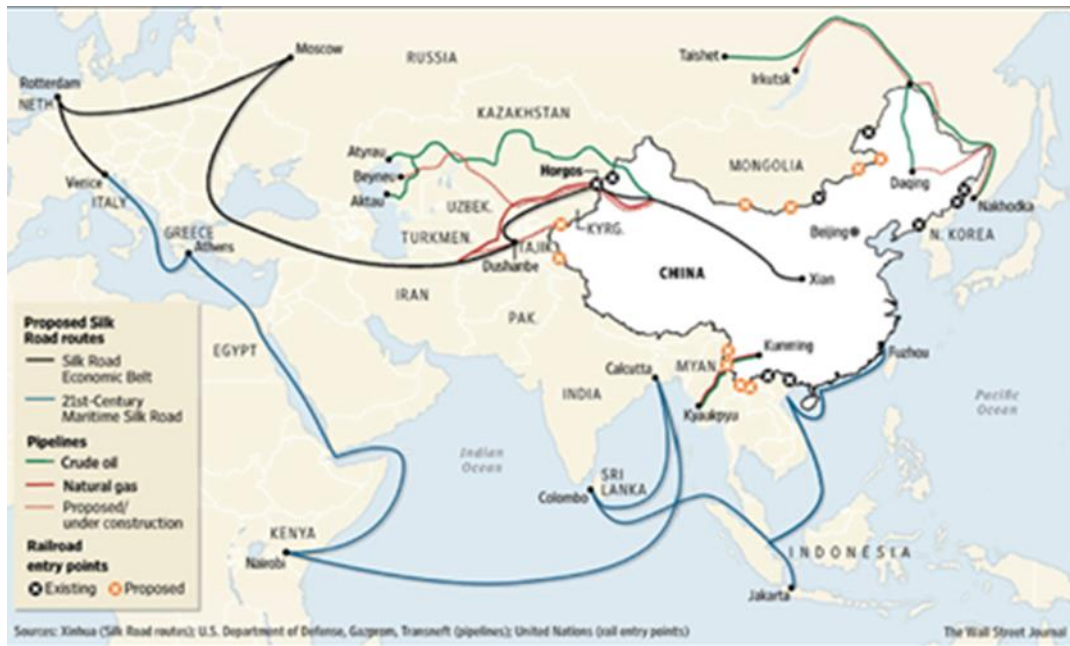
Βάσει των ανωτέρω γενικών στοιχείων για τις κινεζικές επενδύσεις, απαραίτητη κρίνεται η ενδελεχής παρουσίαση των τελευταίων σε μεμονωμένες περιοχές του πλανήτη.

2.1. Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΞΙΟΥ

Η κύρια ώθηση των επενδύσεων μέχρι στιγμής κατευθύνεται προς τις ευρωπαϊκές μεταφορικές υποδομές, ώστε να επιτευχθεί η σύνδεση της Ασίας με την Ευρώπη μέσω των σιδηροδρομικών, οδικών, λιμενικών, βιομηχανικών και λογιστικών κέντρων. Η επενδυτική πρωτοβουλία αυτή, που αποτελεί ουσιαστικά αναβίωση του αρχαίου δρόμου του μεταξιού, είναι η πρωτοβουλία One Belt One Road, που θα συνδέει την Κίνα με την Ευρώπη τόσο από τη στεριά όσο και από μια θαλάσσια οδό. Η πρωτοβουλία της Οικονομικής Ζώνης του Δρόμου του Μεταξιού ανακοινώθηκε από τον Xi Jinping το 2013, και αποτελεί βασικό γεωστρατηγικό σχέδιο για τη δημιουργία παράλληλων δομών στον γεωγραφικό χώρο μεταξύ Κίνας και Ευρώπης. Ο πρωταρχικός στόχος είναι να δημιουργηθεί ένα νέο δίκτυο υποδομών, μεταφορών και εμπορίου στην Ευρασία. Ένα δεύτερο βήμα θα είναι η άρση των εμποδίων στο ελεύθερο εμπόριο. Η πρωτοβουλία Silk Road εξυπηρετεί τη διαφοροποίηση των κινεζικών εμπορικών δρόμων και την επέκταση της γεωστρατηγικής δύναμης της Κίνας. Παράλληλα, εξυπηρετούνται στόχοι όπως η διατήρηση της σταθερότητας στην Κεντρική Ασία, η διασφάλιση των ενεργειακών συμφερόντων, το άνοιγμα νέων αγορών, και το χαμηλότερο κόστος μεταφοράς στο εξωτερικό εμπόριο με την Ευρώπη.³⁰ Στην ακόλουθη εικόνα 1, φαίνεται το χερσαίο και το θαλάσσιο τμήμα που θα καλύπτει η πρωτοβουλία.

³⁰ Heilmann, Rudolf, Huotari και Buckow, supra n.10, σελ. 7.

Εικόνα 1. Οι εμπορικές οδοί του Δρόμου του Μεταξιού

Πηγή :The Wall Street Journal, 9Νοεμβρίου 2014

Συγκεκριμένα, όπως ανέφερε ο ίδιος ο πρόεδρος Χι Jinping, μια βασική πτυχή του σχεδίου είναι η ανάπτυξη συνδυετικών υποδομών όπως σιδηροδρομικές γραμμές υψηλής ταχύτητας, δρόμοι και εθνικές οδοί, ακόμη και πληροφοριακά δίκτυα που να συνδέουν τη δυτική Κίνα, με την κεντρική Ασία και, τελικά, με το Ιράν και την Τουρκία, εκτεινόμενα προς την Ευρώπη. Παράλληλα, η κατασκευή των λιμένων και των συναφών εγκαταστάσεων θα επεκτείνει τη θαλάσσια εμβέλεια της Κίνας σε όλο τον Ινδικό Ωκεανό και, μέσω της διώρυγας του Σουέζ, στη λεκάνη της Μεσογείου. Με την πάροδο του χρόνου, η Οικονομική Ζώνη του Νέου Δρόμου του Μεταξιού και ο Ναυτικός Δρόμος του Μεταξιού θα αποτελούνται από κανάλια όπως ο προβλεπόμενος Οικονομικός Διάδρομος Κίνας-Πακιστάν και Μπαγκλαντές, και ο Οικονομικός Διάδρομος Κίνας-Ινδίας-Μιανμάρ.³¹

Αυτή η πολύπλευρη ανάπτυξη των συνδυετικών υποδομών έχει ως στόχο να επιτρέψει μια δεύτερη πτυχή του «One Belt One Road», τη στρατηγική επέκταση του όγκου του εμπορίου μεταξύ της Κίνας και της Ευρασίας μέχρι τη Δύση. Η επέκταση του εμπορίου θα διευκολυνθεί από μια τρίτη πτυχή- τη μεγαλύτερη χρήση των τοπικών νομισμάτων σε διασυνοριακή ανταλλαγή, η οποία διευκολύνεται από τον

³¹ Fung Business Intelligence Center, “The Silk Road Economic Belt and the 21st Century Maritime Silk Road”, Μαΐος 2015, σελ.3, διαθέσιμο στο <https://www.fbicgroup.com/sites/default/files/The%20Silk%20Road%20Economic%20Belt%20and%2021st%20Century%20Maritime%20Silk%20Road%20MAY%202015.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

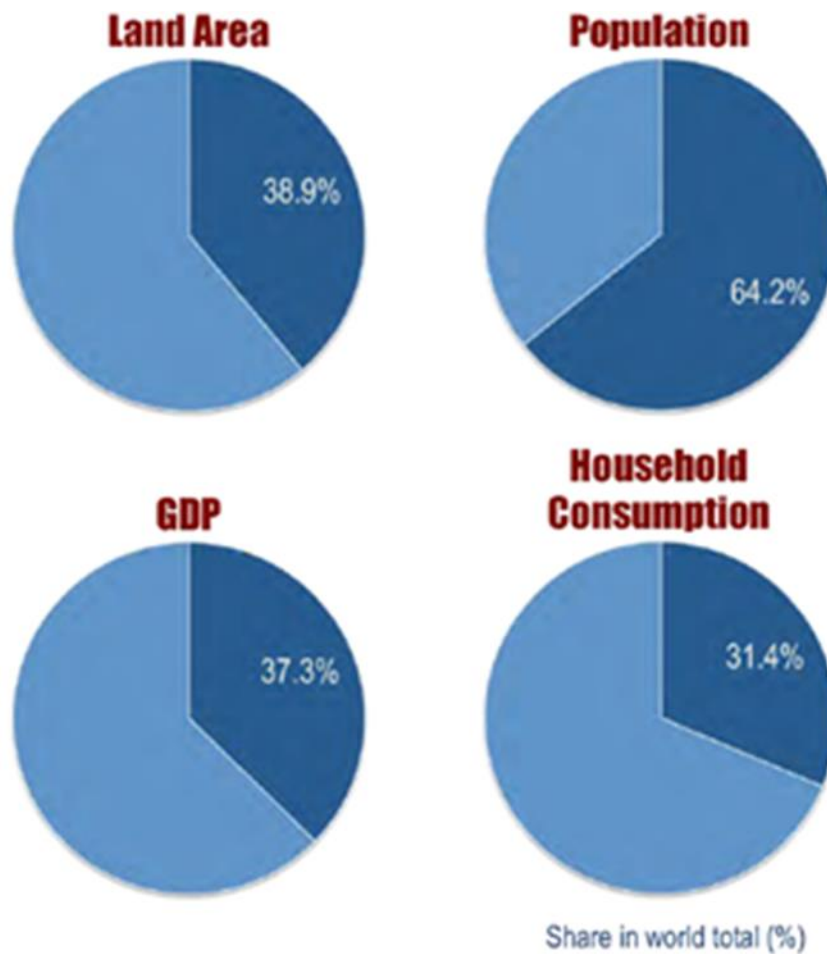
αυξανόμενο αριθμό των συμφωνιών ανταλλαγής νομισμάτων μεταξύ της Τράπεζας της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας και των άλλων εθνικών κεντρικών τραπεζών, με απώτερο στόχο την προώθηση του γουάν ως διεθνές αποθεματικό νόμισμα.

Πέραν αυτών των οικονομικών μέτρων, μια τέταρτη πτυχή της στρατηγικής τονίζει τις αυξημένες πολιτιστικές ανταλλαγές και την ανθρώπινη επικοινωνία μεταξύ των χωρών που συμμετέχουν στο σχέδιο OBOR. Στο εσωτερικό της Κίνας το σχέδιο χαίρει ευρείας αποδοχής καθώς θεωρείται ότι θα συμβάλλει στην ισόρροπη ανάπτυξη όλης της Κίνας. Μέσα από τριάντα πέντε χρόνια οικονομικής μεταρρύθμισης, η ανάπτυξη έχει συγκεντρωθεί στο ανατολικό ήμισυ της χώρας. Η OBOR έχει σχεδιαστεί με στόχο ένα άλμα που αρχίζει με τον οικονομικό εκσυγχρονισμό της δυτικής Κίνας. Πέρα από τις επιπτώσεις της στο εσωτερικό της Κίνας, το όραμα «One Belt One Road» επιδιώκει να καλλιεργήσει νέες αγορές εξαγωγών για τα κινεζικά αγαθά και κεφάλαια. Για τριάντα πέντε χρόνια, οι προηγμένες οικονομίες στα ανατολικά της Κίνας - π.χ., οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ιαπωνία – αποτέλεσαν τους πιο σημαντικούς οικονομικούς εταίρους της και τις πιο κρίσιμες αγορές για τις εξαγωγές της. Κοιτώντας προς το μέλλον, όμως, οι Κινέζοι πολιτικοί αναγνωρίζουν ότι οι δυνατότητες για περαιτέρω ανάπτυξη σε αυτές τις αγορές είναι σημαντικά μικρότερες από ό, τι σε προηγούμενες φάσεις της μεταρρύθμισης και πρέπει να στρέψει το εμπορικό και επενδυτικό ενδιαφέρον προς τα ανατολικά.

Οι Κινέζοι αναλυτές υπολογίζουν ότι η περιοχή που καλύπτεται από το Νέο Δρόμο του Μεταξιού περιλαμβάνει 4,4 δισεκατομμύρια ανθρώπους (64,2% του παγκόσμιου πληθυσμού), με συνολικό ΑΕΠ των \$ 2.100 δισεκατομμύρια (37,3 % του συνολικού πλούτου του πλανήτη).³²

³² Ibid,σελ. 3.

Γράφημα 4. Οικονομική Σημασία των χωρών OBOR

Πηγή: The World Bank

Ωστόσο, ώστε αυτή η ζώνη να παίξει τον οικονομικό ρόλο που οραματίστηκαν οι κινέζοι ηγέτες, είναι απαραίτητο να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη όχι μόνο στη δυτική Κίνα, αλλά και στις οικονομίες όλης της Ευρασίας.³³ Η Κίνα οραματίζεται τη δημιουργία δικτύων υποδομών (κυρίως για σιδηροδρόμους και λιμάνια), καθώς και τη διεθνοποίηση του νομίσματός της στην περιφέρεια (το γουάν χρησιμοποιείται ευρύτερα στη Μογγολία, το Καζακστάν, το Ουζμπεκιστάν, το Βιετνάμ και την Ταϊλάνδη).

Η Κίνα έχει ήδη πραγματοποιήσει μεγάλες επενδύσεις στα μεγάλα λιμάνια που οδηγούν στην ευρωπαϊκή αγορά. Επίσης, έχει ανακοινώσει την εκμίσθωση του

³³ Flynt Leverett, Hillary Leverett, Wu Bingbing, "China Looks West: What Is at Stake in Beijing's "New Silk Road" Project", *The World Financial Review*, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2015, σελ.6, διαθέσιμο στο <https://www.sia.psu.edu/sites/default/files/FLLcvPSUdec2015.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

λιμανιού στην Κριμαία, έργο το οποίο έχει μπλοκάρει η Ρωσία με το πρόσχημα των περιβαλλοντικών λόγων.³⁴ Ο νέος δρόμος του μεταξιού καταδεικνύει την έκταση της επιφυλακτικότητας μεταξύ της Ρωσίας και της Κίνας, αλλά θα ήταν λάθος να υποθέσουμε ότι το Πεκίνο προωθεί το έργο μόνο ως αντίβαρο ή για τον περιορισμό της ρωσικής επιρροής στην Κεντρική Ασία. Ενώ ο νέος Δρόμος του Μεταξιού επιτρέπει στην Κίνα να παρακάμψει τη Ρωσία οικονομικά, πολιτικά και γεωγραφικά, έχει επίσης τη δυνατότητα να επιφέρει οφέλη εγχώρια (ανάπτυξη στο Xinjiang), περιφερειακά (διασυνοριακό εμπόριο και υποδομές) και παγκόσμια. Δημιουργώντας μια γρήγορη εσωτερική οδό προς την Ευρωπαϊκή ήπειρο, η Κίνα έρχεται σε άμεση επαφή με τις χώρες που αποτελούν τη «ζώνη επιρροής» της Ρωσίας. Αυτό περιλαμβάνει την ίδια την Ευρώπη, όπου η Κίνα έχει ήδη γίνει πολύ πιο ενεργή.³⁵

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η υλοποίηση του σχεδίου για την κατασκευή υποδομών απαιτεί τεράστιους οικονομικούς πόρους. Η Ασιατική Τράπεζα Ανάπτυξης εκτιμά ότι η περιοχή έχει ανάγκη 750 δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως μέχρι το 2020 σε επενδύσεις υποδομών από τα οποία το ταμείο για το δρόμο του μεταξιού θα προσφέρει 40 δις.³⁶

2.2.1. Το Χερσαίο Τμήμα

Το σχέδιο OBOR έχει ήδη τεθεί σε εφαρμογή. Τρία συμφωνημένα σιδηροδρομικά δρομολόγια έχουν ήδη τεθεί σε λειτουργία. Το ένα από αυτά κατευθύνεται προς Małaszewicze, μια πολωνική πόλη κοντά στα σύνορα της Λευκορωσίας, και από εκεί κατευθύνεται στη Βαρσοβία, το Αμβούργο, την Πράγα, το Duisburg, και το Παρίσι πριν καταλήξει στο Μιλάνο. Για τη διαδρομή μέσω της Ρωσίας, τα τρένα αναχωρούν από το Ζενγκζού και έπειτα από ένα δεκαπενθήμερο ταξίδι καταλήγουν στο Μπρεστ και το Μινσκ στη Λευκορωσία, και από εκεί είναι διαθέσιμο ένα δρομολόγιο που διέρχεται από τη Μόσχα και την Αγία Πετρούπολη, με προορισμό το Ελσίνκι και τη Στοκχόλμη.³⁷ Τον Δεκέμβριο του 2015, άνοιξε η τρίτη

³⁴ Camille Brugier, "China's way: the new Silk Road", *European Union Institute for Security Studies*, Μάιος 2014, σελ. 2, διαθέσιμο στο http://www.iss.europa.eu/uploads/media/Brief_14_New_Silk_Road.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

³⁵ *Ibid*, σελ. 4.

³⁶ Tom Orlik και Chen Fielding, "One Belt, One Road Assessing the Economic Impact of China's New Silk Road", Bloomberg, 2 Ιουλίου 2015, σελ.1, διαθέσιμο στο http://first.bloomberglp.com/documents/95002_China_Book.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

³⁷ Simeon Djankov, Sean Miner, "China's Belt and Road Initiative: Motives, Scope and Challenges", *Peterson Institution for International Relations*, 30 Ιανουαρίου 2016, σελ. 8, διαθέσιμο στο <https://piie.com/publications/piie-briefings/chinas-belt-and-road-initiative-motives-scope-and-challenges>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

διαδρομή μέσω της Τουρκίας. Ξεκινά από το Lianyungang, διασχίζει το Καζακστάν, το Αζερμπαϊτζάν και τη Γεωργία και περιλαμβάνει δύο τμήματα θάλασσας διέλευσης. Η διάρκεια του ταξιδιού είναι περίπου 14 ημερών (ανάλογα με τις συνθήκες) πριν από την άφιξη στην Κωνσταντινούπολη, με την επιλογή της αποστολής των εμπορευμάτων με φορτηγό σε κάθε τουρκική πόλη και μια σιδηροδρομική σύνδεση για τη Βουλγαρία.³⁸ Στην ακόλουθη εικόνα, δείχνονται σχηματικά τα επιμέρους τμήματα του θαλάσσιου δρόμου, τα οποία θα αναλυθούν κατωτέρω.

Εικόνα 2. Ο Χερσαίος Δρόμος του Μεταξιού

Πηγή : China-Britain Business Council.

Ένας από τους διαδρόμους είναι ο διάδρομος Κίνας- Κεντρικής Ασίας- Δυτικής Ασίας, ο οποίος εκκινεί από την ανατολική Κίνα, διασχίζει όλη τη χώρα, την Κεντρική Ασία, το Ιράν, την Αραβική Χερσόνησο και καταλήγει στη Βόρεια Αφρική όπως δείχνει η εικόνα.

³⁸ Ibid.

Εικόνα 3: Εικόνα 3.Ο Διάδρομος Κίνα-Κεντρική Ασία-Δυτική Ασία

Πηγή : China-Britain Business Council

Περαιτέρω, τμήμα της πρωτοβουλίας αποτελεί η Νέα Χερσαία Γέφυρα της Ευρασίας που διασχίζει τη Βόρεια Κίνα, τη Μογγολία, το Καζακστάν, τη Νοτιοδυτική Ρωσία, τη Βορειοανατολική Ευρώπη και καταλήγει στην Πολωνία και τη Γερμανία όπως στον χάρτη.

Εικόνα 4.Η Νέα Ευρασιατική Χερσαία Γέφυρα

Πηγή: China-Britain Business Council

Περαιτέρω, ο διάδρομος Κίνας-Μογγολίας-Ρωσίας, έχει δύο διακλαδώσεις. Η μια από την Κίνα, διασχίζει τη Μογγολία και φτάνει στην Ανατολική Ρωσία, και η άλλη φτάνει μέχρι τη δυτική Ρωσία.

Εικόνα 5. Ο Διάδρομος Κίνα-Μογγολία-Ρωσία

Πηγή: China-Britain Business Council.

Τα έργα του σχεδίου αφορούν επίσης τη Νοτιοανατολική Ασία. Η Κίνα έχει αρχίσει την κατασκευή του οικονομικού διαδρόμου Κίνα-Πακιστάν αξίας 46 δις δολαρίων, επίσης υπάρχουν συμβάσεις αξίας 20 δις για τη δημιουργία των σιδηροδρόμων Κίνας-Λάος, Κίνας-Ταϊλάνδης, και Τζακάρτας-Bandung, που θα κατασκευαστούν από κινεζικές εταιρείες έως το 2020.³⁹ Επιπλέον, οι κινεζικές τράπεζες που συμμετέχουν στη χρηματοδότηση του One Belt One Road, διαπραγματεύονται με περισσότερες από είκοσι χώρες την κατασκευή σιδηροδρομικών γραμμών υψηλής ταχύτητας 5.000 χλμ, σε μια συνολική επένδυση ύψους 160 δις \$.⁴⁰ Ωστόσο, οι επενδύσεις της πρωτοβουλίας δεν περιορίζονται στις υποδομές. Για παράδειγμα, η κορυφαία εταιρεία τσιμέντου της Κίνας Anhui Conch χτίζει έξι μεγάλα εργοστάσια παραγωγής τσιμέντου στην Ινδονησία, το Βιετνάμ και το Λάος, και η τράπεζα CITIC κατέχει ένα πεδίο εξόρυξης πετρελαίου και ένα εργοστάσιο ασφάλτου στο Καζακστάν. Το Ταμείο Silk Road Fund, ένα όχημα χρηματοδότησης που δημιουργήθηκε πρόσφατα από την κυβέρνηση της Κίνας για την επένδυση σε μετοχές, αγόρασε το 10% των μετοχών του σχεδίου Yamal για την υγροποίηση του φυσικού αερίου, του δεύτερου μεγαλύτερου παραγωγού φυσικού αερίου της Ρωσίας, Novatek, το Σεπτέμβριο του 2015.⁴¹ Το ταμείο έχει επενδύσει στη Rusnano, που δραστηριοποιείται στον τομέα της ναυτοτεχνολογίας, χρηματοδότησε τη μεγάλη ανάπτυξη ακινήτων στη Σρι Λάνκα, με ξενοδοχεία, διαμερίσματα, και

³⁹ Fung Business Intelligence Center, supra n.31, σελ.13.

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Ibid.

κυβερνητικά κτίρια, που θα κατασκευαστούν στο λιμάνι του Κολόμπο. Ως άλλο παράδειγμα, το Silk Road Fund επενδύει σε έναν αγωγό φυσικού αερίου από τον κόλπο της Βεγγάλης, μέσω Μιανμάρ προς Κουνμίνγκ.⁴² Στη Νοτιοανατολική Ασία οι επιμέρους διάδρομοι είναι εκείνοι που συνδέουν τη Νότια Κίνα με τη χερσόνησο της Ινδοκίνας όπως στην εικόνα 6, κι εκείνος που συνδέει την Κίνα με τη Μιανμάρ, την Ινδία και το Μπαγκλαντές όπως στην εικόνα 7.

Εικόνα 6. Ο Διάδρομος Κίνα-Χερσόνησος Ινδοκίνας

Πηγή: China-Britain Business Council.

Εικόνα 7. Ο Διάδρομος Μπαγκλαντές-Κίνα-Ινδία-Μιανμάρ

Πηγή: China-Britain Business Council

Κατά τη διάρκεια της διήμερης επίσκεψης-ορόσημου του Προέδρου της Κίνας Xi Jinping στο Πακιστάν τον Απρίλιο του 2015, η Κίνα υπέγραψε συμφωνίες επενδύσεων με το Πακιστάν ύψους 46 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Στόχος των δαπανών είναι η οικοδόμηση του Οικονομικού Διαδρόμου Κίνας-Πακιστάν (CPEC), μια οδική και σιδηροδρομική σύνδεση 3.000 χιλιομέτρων από την πόλη της

⁴² Ibid.

βορειοδυτικής Κίνας Kashgar στο λιμάνι Gwadar του Πακιστάν, ένα λιμάνι βαθέων υδάτων που βρίσκεται στην Αραβική Θάλασσα. Το σχέδιο δεν καλύπτει μόνο την κατασκευή των αυτοκινητοδρόμων και των σιδηροδρόμων, αλλά και τους αγωγούς πετρελαίου και φυσικού αερίου και έργα ηλεκτρικής ενέργειας.⁴³

Το κινεζικό σχέδιο Silk Road, ανταγωνίζεται άλλες στρατηγικές πρωτοβουλίες στην Κεντρική Ασία, ιδιαίτερα την Ευρασιατική Οικονομική Ένωση της Ρωσίας αλλά και τα συμφέροντα των ΗΠΑ στην περιοχή της Κεντρικής Ασίας. Και οι δύο, όμως, έχουν πολύ λιγότερους πόρους να προσφέρουν ενώ η Κίνα έχει εκτεταμένες επενδυτικές δυνατότητες.

2.2.2. Το Θαλάσσιο Τμήμα

Εκτός από το Κεντρικό διάδρομο της Ασίας, η κινεζική κυβέρνηση έχει επίσης δρομολογήσει με μεγάλη ώθηση την πρωτοβουλία του «Ναυτικού Δρόμου του Μεταξιού», ο οποίος θα εκτείνεται από τη Νοτιοανατολική Κίνα προς την Ευρώπη μέσω του ιρακινού λιμανιού της Βασόρας. Τα λιμάνια που χτίστηκαν από εταιρείες υπό τον κινεζικό κρατικό έλεγχο στον Ινδικό Ωκεανό (στη Σρι Λάνκα, τη Βιρμανία, Πακιστάν) θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως σημαντικοί κόμβοι μεταφορών. Η διασύνδεση μεταξύ των επιμέρους σημείων της εδαφικής και της θαλάσσιας οδού, επίσης, φαίνεται πιθανή. Κινεζικές εταιρείες έχουν ήδη εμπλακεί στο σχεδιασμό και την κατασκευή σιδηροδρόμων που τελικά μπορεί να συνδέσουν την Κεντρική Ασία με τον Περσικό Κόλπο.⁴⁴

Αναφορικά με το θαλάσσιο τμήμα, είναι αξιοσημείωτο ότι τέσσερις κινεζικές εταιρείες, μεταξύ των οποίων η China Merchants και η COSCO Pacific έχουν αγοράσει το 65% των μετοχών του τρίτου μεγαλύτερου container terminal της Τουρκίας, του Kumport, που βρίσκεται στην ευρωπαϊκή πλευρά της Κωνσταντινούπολης και μόλις 35 χιλιόμετρα από το Στενό του Βοσπόρου, που αποτελεί είσοδο για την περιοχή της Μαύρης Θάλασσας.⁴⁵ Από τον τερματικό σταθμό, η Κίνα χτίζει μια ντουζίνα εγχώριες σιδηροδρομικές γραμμές και υπηρεσίες χρηματοδότησης των σιδηροδρόμων. Στον θαλάσσιο τομέα, η τρέχουσα διαδρομή συνδέει τα κινεζικά λιμάνια με την Ευρώπη, διερχόμενη από τον Δυτικό Ειρηνικό και τον Ινδικό Ωκεανό πριν φτάσει στη Μεσόγειο. Ο χάρτης που δημοσιεύτηκε από το

⁴³ Ibid.

⁴⁴ Heilmann, Rudolf, Huotari και Buckow, supra n.10, σελ.7.

⁴⁵ Ibid.

επίσημο πρακτορείο ειδήσεων Xinhua δείχνει επίσης μια σύνδεση με την Κένυα, όπου οι κινεζικές εταιρείες οικοδομούν διάφορα έργα υποδομής για τη βελτίωση τόσο των εσωτερικών μεταφορικών συνδέσεων, καθώς και εκείνων με τις γειτονικές ηπειρωτικές χώρες όπως η Αιθιοπία, το Νότιο Σουδάν, την Ουγκάντα, τη Ρουάντα και το Μπουρούντι. Στην περίπτωση της Ευρώπης, προβλέπεται ότι ο κύριος ρόλος θα διαδραματιστεί από το λιμάνι του Πειραιά, τόσο λόγω της θέσης του όσο και της συμμετοχής της κινεζικής εταιρείας Cosco Pacific, που αποτελεί τμήμα της κινεζικής κρατικής επιχείρησης China Ocean Shipping Company. Η COSCO Pacific κατέχει τη λειτουργία του τερματικού σταθμού φορτίων στον Πειραιά από το 2008 και έχει ανακοινώσει μια επένδυση 230 εκατ. ευρώ για να αυξήσει την ικανότητά της σε 6,2 εκατομμύρια εμπορευματοκιβώτια.⁴⁶

Ωστόσο, είναι αξιοσημείωτο ότι το κινεζικό καθεστώς ήταν διστακτικό στην ανάπτυξη θαλάσσιων οδών με δεδομένη την ανώμαλη φύση των σινο-αμερικανικών σχέσεων και την εκτεταμένη παρουσία των ΗΠΑ στις ναυτικές περιπολίες κατά μήκος αυτών των γραμμών. Ειδικότερα, το Πεκίνο φοβόταν ότι μια πιθανή στρατιωτική σύγκρουση στα στενά της Ταϊβάν θα μπορούσε να οδηγήσει σε ένα ναυτικό εμπόλεμο που θα εμποδίσει τον ενεργειακό εφοδιασμό. Η Κίνα αντιμετωπίζει επίσης το πρόβλημα στα στενά της Malacca. Σήμερα, το 80 % των εισαγωγών πετρελαίου της περνάει μέσα από το εν λόγω στενό, σημείο ευάλωτο τόσο στην πειρατεία όσο και σε κάθε προσπάθεια αποκλεισμού των ΗΠΑ σε περίπτωση σύγκρουσης για την Ταϊβάν. Ως απάντηση σε αυτούς τους κινδύνους, το Πεκίνο έχει στρατιωτικοποιήσει την πολιτική της για την ενεργειακή ασφάλεια και έχει προβεί στην οικοδόμηση ναυτικών υποδομών για την προστασία των παγκόσμιων συμφερόντων της. Σύμφωνα με τη στρατηγική του προέδρου Hu Jintao, το κινεζικό ναυτικό και ο Απελευθερωτικός Λαϊκός Στρατός (PLA) έχει μια νέα ιστορική αποστολή, τη διασφάλιση των εθνικών συμφερόντων στο εξωτερικό, σε αυτό το πλαίσιο η Κίνα επεκτείνει τη ναυτική της παρουσία σε όλο τον Κόλπο του Άντεν και τη Νοτιοανατολική Ασία.⁴⁷

⁴⁶ Mario Esteban, Miguel Otero Iglesias, "What are the prospects for the new Chinese-led Silk Road and Asian Infrastructure Investment Bank?", *Elcano Royal Institute*, ARI 23/2015 (English version), 17 Απριλίου 2015, σελ. 4, διαθέσιμο στο <https://www.files.ethz.ch/isn/190386/ARI23-2015-Esteban-OteroIglesias-What-are-prospects-for-new-Chinese-led-Silk-Road-and-Asian-Infrastructure-Investment-Bank.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

⁴⁷ Christina Lin, "The New Silk Road China's Energy Strategy in the Greater Middle East", *The Washington Institute for Near East Policy*, Policy Focus v. 109, Απρίλιος 2011., σελ.4, διαθέσιμο στο

Στη βιβλιογραφία έχει σημειωθεί ένας παραλληλισμός του Δρόμου του Μεταξιού με το Σχέδιο Μάρσαλ, ωστόσο υπάρχουν δύο σημαντικές διαφορές. Ο νέος δρόμος του μεταξιού δεν είναι ένα σχέδιο βοήθειας. Αντ' αυτού, διέπεται από τα κριτήρια της αγοράς, και ο χαρακτήρας του είναι χωρίς αποκλεισμούς, δεδομένου ότι κανένα κράτος δεν θα πρέπει να εμποδίζεται να συμμετέχει για λόγους πολιτικού καθεστώτος. Με άλλα λόγια, το κινεζικό έργο δεν προσβλέπει στη δημιουργία κάποιου μπλοκ, ούτε αποτελεί παίγνιο μηδενικού αθροίσματος, αν και προφανώς αυτό δεν συνεπάγεται ότι στερείται στόχων γεωπολιτικής φύσεως.⁴⁸

2.2. ΑΣΙΑ

Ενώ ο Πειραιάς είναι το κύριο έργο των λιμενικών υποδομών για τις θαλάσσιες μεταφορές της Κίνας στο δυτικό άκρο του Δρόμου του Μεταξιού, τα πολύ σημαντικά λιμάνια στην ίδια την Κίνα – της οποίας η Σαγκάη, το Shenzhen και το Χονγκ Κονγκ είναι τα μεγαλύτερα – αποτελούν το ανατολικό άκρο της. Μεταξύ αυτών των δύο άκρων, τα δύο πιο σημαντικά στρατηγικά περάσματα είναι τα Στενά της Malacca και η διώρυγα του Σουέζ. Τα κύρια λιμάνια στα Στενά της Malacca είναι η Σιγκαπούρη και το Λιμάνι Klang (Μαλαισία), στα οποία ωστόσο, η κινεζική συμμετοχή είναι περιορισμένη. Η Σιγκαπούρη, ειδικότερα, είναι σημαντική για τη ναυτιλία, καθώς είναι η κύρια κινητήρια δύναμη για τη Νοτιοανατολική Ασία και το δεύτερο μεγαλύτερο λιμάνι εμπορευματοκιβωτίων στον κόσμο. Ενώ η COSCO είναι ο μέτοχος μειοψηφίας σε (μέρος) ενός τερματικού σταθμού εμπορευματοκιβωτίων της Σιγκαπούρης, το λιμάνι της Σιγκαπούρης σταθερά ελέγχεται από την πόλη-κράτος. Στην ανατολική ακτή της χερσονήσου της Μαλαισίας, η Κίνα σκοπεύει να δαπανήσει 2 δισεκατομμύρια δολάρια για τη βελτίωση του λιμανιού της Kuantan.

Παρόμοια με την κατάσταση στη Σιγκαπούρη, η COSCO κατέχει μερίδιο μειοψηφίας στο Canal Container Terminal της διώρυγας του Σουέζ και μέρος του Port Said East Port στο βόρειο άκρο της διώρυγας του Σουέζ. Οι Κινεζικές κατασκευαστικές εταιρείες, όπως η China Harbour Engineering Company (CHEC) και η China Communication Construction Company (CCCC) έχουν δραστηριοποιηθεί στην κατασκευή έργων στο Port Said East Port και το λιμάνι al-Adabiya (στο νότιο άκρο της διώρυγας του Σουέζ). Το 2014, η αιγυπτιακή κυβέρνηση ξεκίνησε μια σημαντική επέκταση της χωρητικότητας της διώρυγας του Σουέζ, η οποία θα πρέπει

<https://www.washingtoninstitute.org/uploads/Documents/pubs/PolicyFocus109.pdf>,
πρόσβαση 8/11/16.

τελευταία

⁴⁸ Esteban και Otero Inglesias Supra n.46, σελ. 6.

να περιορίσει τους χρόνους αναμονής για τα πλοία ώστε να μπορέσουν να διέλθουν από τη διώρυγα.⁴⁹ Εκτός από τον Πειραιά, το Port Said και τη Σιγκαπούρη, οι κινεζικοί φορείς εκμετάλλευσης λιμένων συμμετέχουν σε μια σειρά από άλλα λιμάνια του θαλάσσιου διαδρόμου Ασίας-Ευρώπης. Η κινεζικές κρατικές επιχειρήσεις COSCO, Shanghai International Port Group (SIPG) και η China Shipping Group κατέχουν μειοψηφικές συμμετοχές σε δύο βελγικούς τερματικούς σταθμούς εμπορευματοκιβωτίων (η COSCO στην Αμβέρσα και οι δύο τελευταίες εταιρείες στο Zeebrugge). Η Hutchison Port Holdings (HPH), μια θυγατρική του ομίλου Hutchison Whampoa, με βάση το Χονγκ Κονγκ δραστηριοποιείται στην Ταϊλάνδη, το Βιετνάμ, τη Μιανμάρ, το Πακιστάν (Καράτσι), την Αίγυπτο, την Ισπανία και την Ιταλία, καθώς και στο Ρότερνταμ, το μεγαλύτερο λιμάνι της Ευρώπης. Μια κινεζική εταιρεία που ονομάζεται China Overseas Port Holdings δραστηριοποιείται στο Λιμάνι Gwadar του Πακιστάν.

Επίσης στο Πακιστάν, η HPH έχει δημιουργήσει έναν τερματικό σταθμό εμπορευματοκιβωτίων στο λιμάνι του Karachi. Οι κινεζικές επιχειρήσεις φέρεται να ενδιαφέρονται να επενδύσουν στο λιμάνι «Havan» στις Μαλδίβες, ένα μεγάλο έργο υποδομής που περιλαμβάνει την ανάπτυξη ενός λιμένα μεταφόρτωσης, μια εξαγωγική ζώνη μεταποίησης, ένα αεροδρόμιο στο Μπαγκλαντές και στην CHEC πρόσφατα ανατέθηκε σύμβαση για την κατασκευή ενός νέου λιμένα βαθέων υδάτων στο νησί Sonadia, και στη Μιανμάρ. Στη Σρι Λάνκα, οι διάφορες κινεζικές εταιρείες συμμετέχουν στην ανάπτυξη των μεγάλων θαλάσσιων έργων υποδομής. Η Κινεζική Merchants Holdings (International) Company (CMHC), μια εταιρεία του Χονγκ Κονγκ, σε σύμπραξη με το λιμεναρχείο της Σρι Λάνκα ανέπτυξε έναν τερματικό σταθμό για container στο λιμάνι του Κολόμπο. Μαζί με τα δικαιώματα κατασκευής, κατέχει συμβόλαιο 35 ετών, για τη διαχείριση του εγχώριου λιμανιού. Ένα δεύτερο μεγάλο έργο στο νότιο τμήμα της Σρι Λάνκα είναι η κατασκευή του λιμανιού Hambantota, όπου η CMHC και η CHEC θα αναπτύξουν και θα λειτουργήσουν μια προβλήτα για container.

Στη δυτική και κεντρική Ασία, στην περιοχή της Κασπίας Θάλασσας, η Κίνα έχει επενδύσει μεγάλα ποσά στο Καζακστάν, το Τουρκμενιστάν και το Ιράν, εκτός

⁴⁹ Frans-Paul van der Putten and Minka Meijnders, “China, Europe and the Maritime Silk Road”, Μάρτιος 2015, *Clingendael, Netherlands Institute of International Relations*, σελ.14, διαθέσιμο στο <https://www.clingendael.nl/sites/default/files/China%20Europe%20and%20the%20Maritime%20Silk%20Road.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

από την αύξηση των δεσμών της με το Αζερμπαϊτζάν. Τα κύρια έργα ενεργειακής υποδομής στην περιοχή είναι ο αγωγός πετρελαίου Καζακστάν-Κίνας (ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο του 2009 με μέγιστη χωρητικότητα 20 κυβικών εκατομμυρίων τόνων ετησίως) και ο αγωγός φυσικού αερίου Τουρκμενιστάν-Κίνας (ολοκληρώθηκε το Δεκέμβριο του 2009 με μέγιστη χωρητικότητα 40 δισεκατομμυρίων κυβικών μέτρων ανά έτος επίσης γνωστός ως ο κεντρικός αγωγός Ασίας-Κίνας).⁵⁰

Το Πεκίνο έχει επενδύσει στο πεδίο πετρελαίου του Ιράν του Βόρειου Azadegan και το πεδίο φυσικού αερίου South Pars, καθώς και μεταξύ του 2005 και του 2010, οι κινεζικές εταιρείες υπέγραψαν συμβάσεις εκτιμώμενης αξίας 120 δισ δολαρίων με τον ιρανικό τομέα υδρογονανθράκων.⁵¹

Για την ενίσχυση του εμπορίου μεταξύ της Κίνας και του Καζακστάν που αποτελεί σημαντική χώρα στο σχέδιο OBOR, ο νέος σιδηρόδρομος Trans-Eurasia χτίστηκε το διάστημα 2011-14. Ο εν λόγω σιδηρόδρομος εκκινεί από την νοτιοδυτική Κίνα μέσω του Καζακστάν και της Ρωσίας προς τη Λευκορωσία, την Πολωνία, και τελικά τη Γερμανία. Η γραμμή 6.950 μιλίων, που έχει πλέον ολοκληρωθεί, χρησιμοποιείται κυρίως από την Κίνα για να μεταφέρει εμπορεύματα αξίας τριών δισεκατομμυρίων δολαρίων στην Ευρώπη, ετησίως. Η Ρωσία έχει αρχίσει να το χρησιμοποιεί και τη μεταφορά εμπορευμάτων αξίας περίπου 260 εκατομμυρίων δολαρίων στην Κίνα το 2014. Όταν οι πρόεδροι Μεντβέντεφ και Hu ανακοίνωσαν τους διμερείς εμπορικούς τους στόχους, η κινεζική οικονομία είχε σχεδόν διψήφιους ρυθμούς αύξηση του ΑΕΠ (9,3 % το 2011)⁵², οι παγκόσμιες τιμές του πετρελαίου είχαν διαμορφωθεί στα 110 δολάρια ανά βαρέλι και η επέκταση του πετρελαιαγωγού Eastern Siberia–Pacific Ocean προμήθευε την Κίνα με επιπλέον 300.000 βαρέλια ημερησίως. Αρκετά διμερή σημαντικά σχέδια τίθεντο υπό διαπραγμάτευση. Το πιο φιλόδοξο ήταν η διαπραγμάτευση μεταξύ της Gazprom και της China National Petroleum Corporation (CNPC) για την κατασκευή του αγωγού της Σιβηρίας, αξίας 400 δισ \$. Ο εν λόγω αγωγός φυσικού αερίου διέρχεται από το Αλτάι, τερματίζοντας στην περιοχή Xinjiang της Κίνας.⁵³

⁵⁰ Ibid.

⁵¹ Ibid, σελ.7.

⁵² Ibid.

⁵³ Djankov και Miner, supra n. 37, σελ. 34.

2.3. ΕΥΡΩΠΗ

Η Κίνα δεν δραστηριοποιείται μόνο στην περιφέρειά της και την ευρύτερη Ασία, αλλά ο στόχος των εμπορικών διόδων της είναι η Ευρώπη, στην οποία η κινεζική παρουσία είναι ιδιαίτερα έντονη. Υπάρχουν ορισμένες χώρες στην Ευρώπη, ιδιαίτερα η Ελλάδα και ορισμένα από τα μέλη του forum συνεργασίας που το Πεκίνο τρέχει με χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (ΚΑΕ), που είναι γνωστό ως ομάδα 16 + 1, οι οποίες θα είναι σε θέση να δεχτούν τις μεγαλύτερες κινεζικές επενδύσεις για την κατασκευή χερσαίων και θαλάσσιων υποδομών που σχετίζονται με τον Νέο Δρόμο του Μεταξιού. Αξιοσημείωτη από την άποψη αυτή είναι η επιτυχής επέκταση του τερματικού σταθμού εμπορευμάτων στο λιμάνι του Πειραιά, η οποία δημιούργησε την ανάγκη για την αναβάθμιση των σιδηροδρομικών συνδέσεων μεταξύ του λιμανιού και της Κεντρικής Ευρώπης. Αυτό με τη σειρά του οδήγησε στην ανακοίνωση της γραμμής υψηλής ταχύτητας μεταξύ Βελιγραδίου και Βουδαπέστης, που έχει προγραμματιστεί να ολοκληρωθεί το 2017 και στη συνέχεια επεκτάθηκε στην Αθήνα.⁵⁴

Η Ουγγαρία έχει γίνει η πρώτη χώρα της ΕΕ να υπογράψει ένα μνημόνιο συμφωνίας με την Κίνα σχετικά με την ενσωμάτωσή της στην OBOR με το «Άνοιγμα προς την Ανατολή» προς την Ουγγαρία και το «Άνοιγμα στον Νότο». Το εμβληματικό έργο είναι ένας υψηλής ταχύτητας σιδηρόδρομος μεταξύ Βελιγραδίου και Βουδαπέστης, ως μέρος των δρομολογίων που συνδέουν το ελληνικό λιμάνι του Πειραιά προς την Κεντρική Ευρώπη. Η Πολωνία είναι ένας άλλος καίριος εταίρος καθώς είναι η μόνη χώρα ΚΑΕ που έχει γίνει ιδρυτικό μέλος της ΑΙΠΒ. Η Κίνα θεωρεί ιδιαίτερα σημαντικούς τους δεσμούς της με τις ΧΚΑΕ ως γέφυρα που συνδέει την Ασία, την Ευρώπη, τη Μεσόγειο και τις χώρες της Βαλτικής. Ο όγκος του εμπορίου μεταξύ της Κίνας και των ΧΚΑΕ ανήλθε σε 60,2 δισεκατομμύρια δολάρια το 2014, με τις κινεζικές ΑΞΕ στις χώρες αυτές συνολικού ύψους 5 δισεκατομμυρίων δολαρίων.⁵⁵ Η κινεζική κυβέρνηση θεωρεί το λιμάνι του Πειραιά στην Ελλάδα ως το κύριο σημείο εισόδου για τις κινεζικές εξαγωγές στην Νότια, Ανατολική και Κεντρική ΕΕ, καθώς και το βασικό κόμβο για τις θαλάσσιες μεταφορές σε ολόκληρη και γύρω από τη Μεσόγειο. Τον Ιούνιο του 2014, ο πρωθυπουργός της Κίνας Li Keqiang παρακολούθησε το Forum Ναυτιλίας Κίνας-Ελλάδας και επισκέφθηκε το

⁵⁴ Esteban και Otero Inglesias, supra n.46, σελ.9.

⁵⁵ Minghao, Zhao, "China's New Silk Road Initiative", Istituto Affari Internazionali, Οκτώβριος 2015, σελ.9, διαθέσιμο στο <http://www.iai.it/sites/default/files/iaiw1537.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

λιμάνι του Πειραιά, το οποίο εν μέρει λειτουργεί από την κινεζική κρατική εταιρεία COSCO. Ο Li αναφέρεται στη συμμετοχή της COSCO στον Πειραιά ως «μαργαριτάρι» στην Σινο-Ελληνική συνεργασία, και δήλωσε ότι αποτελεί φιλοδοξία της Κίνας να βοηθήσει τον Πειραιά να καταστεί «πύλη της Κίνας στην Ευρώπη», για να το μετατρέψει σε ένα από τα πιο ανταγωνιστικά λιμάνια στον κόσμο. Επιπλέον, ο κινέζος πρωθυπουργός έδωσε μια ομιλία στην οποία εξήγησε τη συνολική θαλάσσια πολιτική της Κίνας. Το γεγονός ότι επέλεξε την Ελλάδα ως την τοποθεσία για αυτήν την ομιλία συμβολίζει τον βασικό ρόλο της Ελλάδας στον τομέα της θαλάσσιας πολιτικής της Κίνας.⁵⁶

Αναφορικά με την Ανατολική Ευρώπη, η Κίνα προσφέρθηκε να συνδιοργανώσει μια ετήσια εκδήλωση σε διάφορες πρωτεύουσες της Ανατολικής Ευρώπης για τη μέτρηση της προόδου σχετικά με τη νέα πρωτοβουλία. Οι πρωθυπουργοί των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης και της Κίνας συναντήθηκαν στην Πράγα (2013), το Βελιγραδι (2014), και το Suzhou (2015) για να συζητήσουν και να υπογράψουν ορισμένα έργα. Τέτοιες συγκεντρώσεις καλούνται τώρα το «Πρόγραμμα Συνεργασίας των 16+1» της πρωτοβουλίας OBOR. Το διμερές εμπόριο έχει απογειωθεί μεταξύ της Κίνας και των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης από την ανακοίνωση της δημιουργίας του forum, και υπερέβη τα 65 δις \$ το 2015.⁵⁷ Μέχρι στιγμής, ωστόσο, υπάρχουν λίγα έργα στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας. Ορισμένα από αυτά είναι η απόφαση για τη δημιουργία μιας γραμμής υψηλής ταχύτητας που πρόκειται να ολοκληρωθεί στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας και θα συνδέει τη Βουδαπέστη και την Αθήνα για να μετακινηθούν (κυρίως Κινέζικα) φορτία από το ελληνικό λιμάνι του Πειραιά που ιδιωτικοποιήθηκε από την κινεζική εταιρεία COSCO, το 2010, προς την Αυστρία και τη Γερμανία. Επίσης, η Κίνα έχει χρηματοδοτήσει, με 2 δισεκατομμύρια δολάρια, την κατασκευή μιας γέφυρας πάνω από το Δούναβη στη Σερβία και τη σιδηροδρομική γραμμή Βουδαπέστης-Βελιγραδίου που θα συνεχίσει μέσα από την ΠΓΔΜ και την Ελλάδα μέχρι τον Πειραιά το οποίο χάρη στις κινεζικές επενδύσεις στην αναβάθμιση και επέκταση των τερματικών σταθμών εμπορευματοκιβωτίων έχει καταστεί το ταχύτερα αναπτυσσόμενο λιμάνι στην Ευρώπη.⁵⁸

⁵⁶ Van der Putten και Meijnders, supra n.49, σελ. 10.

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ Djankov και Miner, supra n.37, σελ.31.

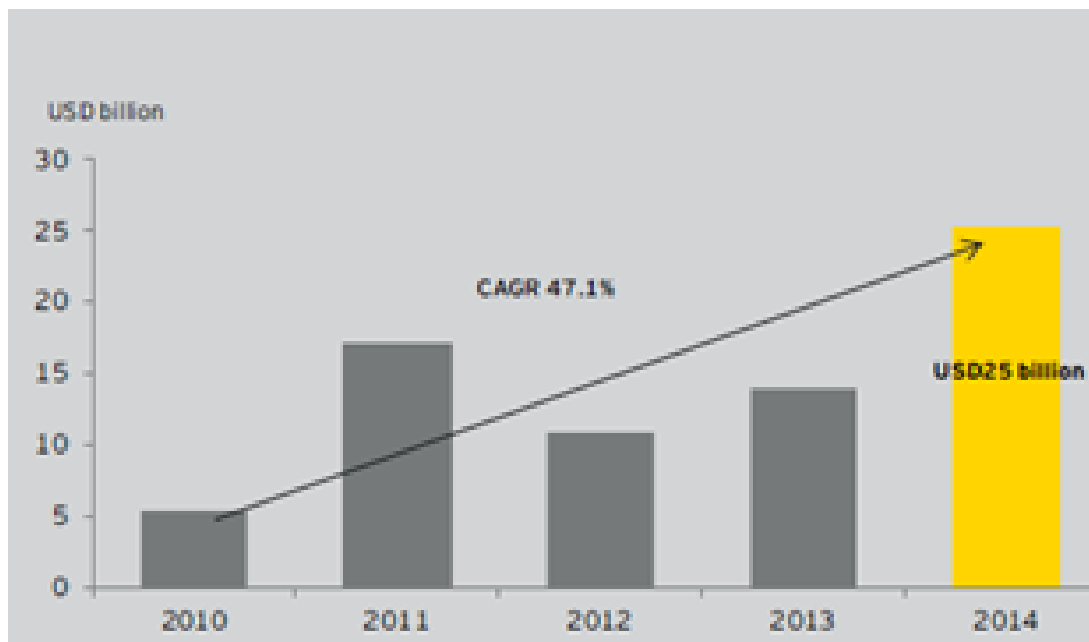
Πέραν της ανατολικής Ευρώπης, οι κινεζικές επενδύσεις στην ΕΕ ήταν ανέκαθεν συγκεντρωμένες σε μικρό αριθμό χωρών. Η Γαλλία, η Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο έχουν από κοινού προσελκύσει κατά μέσο όρο 36,8% των ετήσιων κινεζικών επενδύσεων το διάστημα 2003-2009.⁵⁹ Η σχέση ΕΕ - Κίνας αναφορικά με τις ΑΞΕ είναι πρωτίστως ένα διμερές φαινόμενο σε επίπεδο κράτους μέλους και όχι μια σχέση μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως μια ολοκληρωμένη αγορά, και της Κίνας. Οι ισχυρότεροι επενδυτικοί δεσμοί υπάρχουν με τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο.⁶⁰ Το εμπόριο υπήρξε μία από τις βασικές κινητήριες δυνάμεις της σχέσης ΕΕ-Κίνας, αλλά οι επενδυτικές ροές έχουν ακόμη σημαντικά περιθώρια αύξησης. Η Κίνα είναι η μεγαλύτερη πηγή εισαγωγών της ΕΕ και έχει γίνει ένας από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους προορισμούς για της εξαγωγές της ΕΕ. Και οι δύο πλευρές διαπραγματεύονται το εμπόριο αγαθών αξίας μεγαλύτερης του 1 δις € την ημέρα. Σύμφωνα με τα κινεζικά στατιστικά στοιχεία, οι κινεζικές επενδύσεις στην ΕΕ έφθασαν στα 9,8 δισεκατομμύρια δολάρια το 2014. Υπάρχουν ωστόσο περιθώρια βελτίωσης και μεγάλες ανεκμετάλλευτες δυνατότητες.⁶¹ Ενδεικτικά, οι κινεζικές ΑΞΕ προς την Ευρώπη παρουσίασαν μια αυξητική πορεία το διάστημα από το 2010 ως το 2014.

⁵⁹ Jeremy Clegg, Heinrich Voss, «Chinese Overseas Direct Investment in the European Union», *Europe China Research and Advice Network*, Λονδίνο, 2012, σελ. 22, διαθέσιμο στο https://www.chathamhouse.org/sites/files/chathamhouse/public/Research/Asia/0912ecran_cleggvoss.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

⁶⁰ *Ibid*, σελ. 23.

⁶¹ *Friends of Europe*, “EU-China, shaping a shared future”, Brussels, Άνοιξη 2015, σελ.37, διαθέσιμο στο <http://www.friendsofeurope.org/media/uploads/2015/06/CHINA-BOOK-2015-WEB.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

Γράφημα 5. ΑΞΕ της Κίνας στην Ευρώπη 2010-2014

Πηγή: MergerMarket

2.4. ΑΦΡΙΚΗ

Η Αφρική, αποτελεί τμήμα της πρωτοβουλίας OBOR, αλλά και ανεξάρτητα από αυτήν, ανερχόμενο πεδίο για τις κινεζικές επενδύσεις. Η Κίνα έχει τρία βασικά στρατηγικά ενδιαφέροντα στην Αφρική. Πρώτον, επιθυμεί την πρόσβαση στους αφρικανικούς φυσικούς πόρους όπως το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο. Δεύτερον επιθυμεί την πρόσβαση στις αφρικανικές αγορές για τη διοχέτευση των εξαγωγών της. Ακόμα, προσβλέπει στην πολιτική νομιμοποίησή της στα διεθνή fora, κυρίως αναφορικά με τις αρχές της «μη επέμβασης στα εσωτερικά άλλων χωρών», της αλληλεγγύης Νότου προς Νότο και υποστήριξη για την πολιτική της «Ενιαίας Κίνας».⁶²

Η Κινεζική χρηματοδότηση των υποδομών στην Αφρική έχει αναδειχθεί ως ένα σημαντικό συστατικό στοιχείο για τη σχέση Κίνας-Αφρικής. Οι κινεζικές επενδύσεις σε υποδομές στην Αφρική αυξήθηκαν από περίπου 500 εκατομμύρια

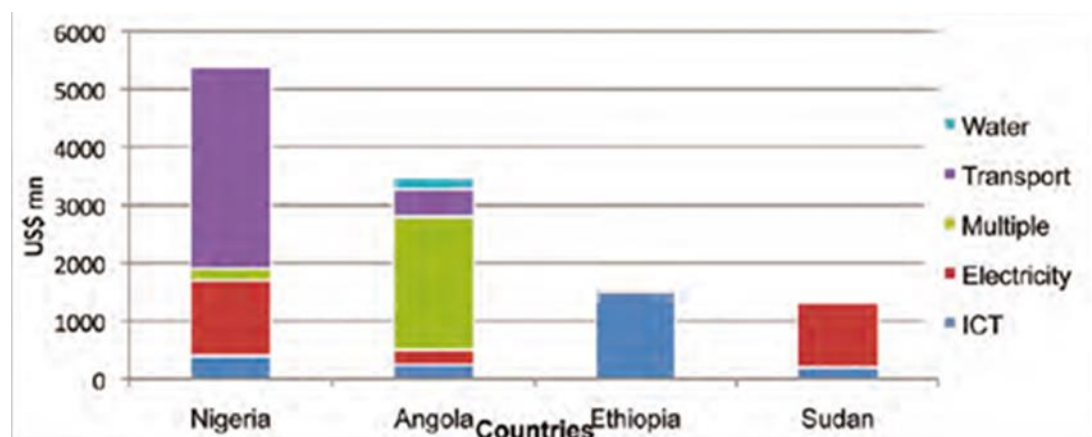
⁶² Larry Hanauer και Morris Lyle, “Chinese Engagement in Africa Drivers, Reactions, and Implications for U.S. Policy”, *RAND Corporation*, 2014, σελ.5-6, διαθέσιμο στο http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR500/RR521/RAND_RR521.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

δολάρια το 2001 σε 14 δισεκατομμύρια δολάρια το 2011. Τα δύο τρίτα των επενδύσεων υποδομής κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου κατευθύνθηκε στους τομείς της ηλεκτρικής ενέργειας και των μεταφορών. Το 2010 η χρηματοδότηση των υποδομών χωρίστηκε κυρίως μεταξύ των τομέων της ύδρευσης, της αποχέτευσης, των μεταφορών και της ενέργειας. Η εστίαση της Κίνας στις υποδομές μπορεί να γίνει κατανοητή από τη συμπληρωματικότητα που υπάρχει μεταξύ των δύο μερών. Από τη μία πλευρά, η Αφρική παραμένει διαχρονικά ελλειμματική σε βασικά δίκτυα τηλεπικοινωνιών, ενέργειας και μεταφορών, ενώ η Κίνα έχει αναπτύξει μία από τις μεγαλύτερες και πιο ανταγωνιστικές βιομηχανίες κατασκευής στον κόσμο, με ιδιαίτερη εμπειρία στα δημόσια έργα ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη των υποδομών. Από την άλλη πλευρά, ως αποτέλεσμα της παγκοσμιοποίησης, η ταχέως αναπτυσσόμενη μεταποιητική οικονομία της Κίνας δημιουργεί μεγάλες απαιτήσεις για πετρέλαιο και ορυκτά, συντελεστές παραγωγής που γρήγορα ξεπερνούν τους εγχώριους πόρους της χώρας. Η Αφρική είναι ήδη ένας σημαντικός εξαγωγέας φυσικών πόρων και η κατασκευή υποδομών διευκολύνει την εξόρυξη και τη μεταφορά των φυσικών πόρων σε αγορές του εξωτερικού, όπως η Κίνα. Τα έργα υποδομής μπορούν επίσης να ενισχύσουν το ενδο-αφρικανικό εμπόριο κατασκευάζοντας και συνδέοντας τα κέντρα παραγωγής ή τις πηγές των πρώτων υλών μεταξύ των χωρών.

Η δομή των οικονομικών συναλλαγών μεταξύ Κίνας και Αφρικής έχει χαρακτηριστεί ως το «Μοντέλο της Αγκόλα»⁶³, στο οποίο η αποπληρωμή του δανείου για την υποδομή γίνεται με μελλοντικά έσοδα από την πώληση των φυσικών πόρων. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η ρύθμιση αυτή χρησιμοποιείται για τις χώρες που δεν μπορούν να παράσχουν επαρκείς οικονομικές εγγυήσεις για να υποστηρίξουν τις δεσμεύσεις των δανείων τους και τους επιτρέπει να εκμεταλλευτούν τους φυσικούς πόρους για την ανάπτυξη των υποδομών. Δεν είναι περίεργο ότι η πλειοψηφία των κινεζικών οικονομικών υποδομών συγκεντρώνεται στις πλούσιες σε φυσικούς πόρους χώρες όπως η Νιγηρία, η Αγκόλα, το Σουδάν, και το Νότιο Σουδάν. Ενδεικτικά, στο ακόλουθο γράφημα παρουσιάζεται η χρηματοδότηση των έργων υποδομής στην Αφρική. Σύμφωνα με το γράφημα οι περισσότερες επενδύσεις κατευθύνθηκαν προς τη Νιγηρία, την Αγκόλα, την Αιθιοπία και το Σουδάν.

⁶³ Ibid, σελλ. 34-35.

Γράφημα 6.Χρηματοδοτική Δέσμευση της Κίνας σε έργα υποδομής (2001-2007)

Πηγή: World Bank, 2009

Το διάστημα 2003 - 2010, πάνω από το ήμισυ των άμεσων ξένων επενδύσεων της Κίνας (ΑΞΕ) στην Αφρική κατευθύνθηκε προς τον τομέα του πετρελαίου. Η Νιγηρία, το Σουδάν, η Αγκόλα, η Αίγυπτος, το Τσαντ και ο Νίγηρας ήταν οι σημαντικότεροι αποδέκτες. Πάνω από το 90% των άμεσων ξένων επενδύσεων προήλθε από μεγάλες κρατικές επιχειρήσεις (Sinopec, China National Petroleum Corp., China State Construction Engineering Corporation, και China Metallurgical Group Corporation) που σχημάτισαν συνεργασίες με αφρικανικές κρατικές εταιρείες πετρελαίου και μεγάλες πολυεθνικές. Το χαμηλό κόστος εξερεύνησης και το χαλαρό ρυθμιστικό περιβάλλον παρέχουν κίνητρα για τις κινεζικές επενδύσεις,⁶⁴ οι οποίες έχουν κατευθυνθεί σε αφρικανικές χώρες πλούσιες σε φυσικούς πόρους. Για παράδειγμα, η Baosteel Group επένδυσε 50 εκατομμύρια δολάρια για την εκμετάλλευση των ορυχείων της Ζιμπάμπουε το 2003, η Sinosteel έχει επενδύσει 768 εκατομμύρια δολάρια στη Νότια Αφρική το 2008 και το 2009 η Wuhan Iron & Steel Co έχει επενδύσει 242 εκατομμύρια δολάρια στη Μαδαγασκάρη.⁶⁵ Και οι τρεις

⁶⁴ Lauren Gamache, Alexander Hammer, Lin Jones, "China's Trade and Investment Relationship with Africa", *USITC Executive Briefings on Trade*, Απρίλιος 2013, σελ.1, διαθέσιμο στο [https://www.usitc.gov/publications/332/2013-04_China-Africa\(GamacheHammerJones\).pdf](https://www.usitc.gov/publications/332/2013-04_China-Africa(GamacheHammerJones).pdf), τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

⁶⁵ Ibid.

επιχειρήσεις είναι μεγάλες χαλυβουργικές κρατικές επιχειρήσεις.⁶⁶ Οι ξένες επενδύσεις της Κίνας στη βιομηχανία χαλκού της Αφρικής έχουν κατευθυνθεί κυρίως στη Ζάμπια, λόγω των πλούσιων κοιτασμάτων χαλκού. Η Nonferrous Mining Co. (cnmc Group), μια μεγάλη κινεζική κρατική επιχείρηση για την επεξεργασία ορυκτών και των συναφών κλάδων μετά την εγκαθίδρυση της Οικονομικής και Εμπορικής Ζώνης Συνεργασίας Ζάμπιας-Κίνας ανέλαβε την πλήρη διαχείριση του ορυχείου χαλκού του Chambishi.⁶⁷

Ωστόσο, για τη δραστηριοποίηση της Κίνας στην αφρικανική αγορά έχουν υπάρξει αντιδράσεις. Η κυριότερη κατηγορία είναι ότι η Κίνα μεταφέρει τα κινεζικά αγαθά για επανεξαγωγή με αφρικανικές ετικέτες σε περιοχές όπου οι εξαγωγές της Αφρικής λαμβάνουν ειδική μεταχείριση, ώστε να εισέλθουν στις τοπικές αγορές χωρίς την καταβολή δασμών. Η χρήση κινεζικών και όχι τοπικών υλικών και εργατικού δυναμικού, επίσης, υπήρξε μια ανησυχία σε ορισμένα έργα .

Η Αφρική, στο ανατολικό της τμήμα, αποτελεί τμήμα του σχεδίου για την αναβίωση του Δρόμου του Μεταξιού. Σε αυτό το πλαίσιο τα σημαντικότερα έργα ήταν η επένδυση 10 δις δολαρίων στο λιμάνι Bagamoyo στην Τανζανία. Στις κινεζικές εταιρείες έχουν επίσης ανατεθεί σημαντικές συμβάσεις για την κατασκευή των σιδηροδρόμων που συνδέουν τα λιμάνια της Μομπάσα και το Νταρ Ες Σαλάμ - εμπορική πρωτεύουσα της Τανζανίας - με τις εσώκλειστες χώρες⁶⁸ Με αυτόν τον τρόπο το ναυτικό τμήμα του Δρόμου του Μεταξιού θα λειτουργεί ως γέφυρα όχι μόνο μεταξύ Ασίας και Ευρώπης, αλλά και μεταξύ της Ασίας και της Αφρικής- καθώς πρόκειται να πραγματοποιηθεί η σύνδεση των σιδηροδρόμων στην Ασία με εκείνους της Αφρικής. Επιπλέον, ενώ η δυτική ακτή της Αφρικής δεν μπορεί να συμπεριληφθεί άμεσα υπό την έννοια του θαλάσσιου Δρόμου του Μεταξιού, η Κίνα είναι επίσης πολύ δραστήρια στα λιμάνια και τα σιδηροδρομικά έργα στην πλευρά του Ατλαντικού. Για παράδειγμα, η Κίνα θα επενδύσει στην αναβάθμιση μιας σιδηροδρομικής γραμμής από το Μάλι στο λιμάνι του Ντακάρ στη Σενεγάλη, ενώ παράλληλα για την κατασκευή μιας νέας γραμμής από το Μάλι στο λιμάνι του

⁶⁶ Ibid, σελ.2.

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ Orlik και Fielding, supra n.36, σελ.4.

Κόνακρι στην Γουινέα. Οι κινεζικές εταιρείες δραστηριοποιούνται επίσης σε σιδηροδρομικά έργα στη Νιγηρία και την Αγκόλα.⁶⁹

Επιπλέον, κατά μήκος της ανατολικής ακτής της Αφρικής, εκτός από τις προαναφερθείσες δραστηριότητες στην Αίγυπτο, οι κινεζικές επιχειρήσεις συμμετέχουν σε διάφορα λιμενικά έργα. Η CCCC επεκτείνει το Port Sudan στο Σουδάν, καθώς και το λιμάνι της Lamu στην Κένυα, η οποία αποτελεί μέρος του διαδρόμου Νοτίου Σουδάν-Αιθιοπίας-Κένυα. Η CMHC κατέχει 23,5 % των μετοχών στο λιμάνι του Τζιμπουτί στο Τζιμπουτί. Στην Τανζανία, η CHEC κατασκευάζει ένα σημαντικό νέο λιμάνι εμπορευματοκιβωτίων στην Bagamoyo, στο Dar es Salaam, η HPH λειτουργεί έναν τερματικό σταθμό για container, στη Μοζαμβίκη, η CHEC δραστηριοποιείται στο λιμάνι του Μαπούτο, ενώ η Κίνα έχει συμφωνήσει να βοηθήσει με τις βελτιώσεις στο λιμάνι της Beira.⁷⁰

Ο ρόλος του ναυτικού στις επιχειρησιακές δραστηριότητες παραμένει περιορισμένος σε μεγάλο βαθμό στον δυτικό Ειρηνικό, ιδίως στην Ανατολική Κίνα, και τη θάλασσα της Νότιας Κίνας. Ωστόσο, ο στόχος είναι να εξελιχθεί ο ρόλος του και να επεκταθεί γεωγραφικά πέρα από τις κοντινές θάλασσες, να ανταποκριθεί σε μη παραδοσιακές απειλές για την ασφάλεια και ως διπλωματικό εργαλείο. Το πιο σημαντικό παράδειγμα αυτής της δέσμευσης είναι η συνεχής κινεζική αντιπειρατική αποστολή στον Κόλπο του Άντεν, υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), που υπάρχει παράλληλα με παρόμοιες αποστολές από πολλές άλλες ναυτικές δυνάμεις. Ως αποτέλεσμα, η Κίνα έχει διατηρήσει μια συνεχή ναυτική παρουσία, αποτελούμενη από δύο πολεμικά πλοία και ένα σκάφος εφοδιασμού, στον Κόλπο του Άντεν από τις αρχές του 2009. Με αυτόν τον τρόπο, έχει τη δυνατότητα να προστατεύσει τα κινεζικά και ξένα εμπορικά πλοία από τις επιθέσεις των Σομαλών πειρατών. Η αποστολή χρησιμεύει επίσης για αρκετούς επιπλέον λόγους που έχουν σχέση με το πλαίσιο του ναυτικού Δρόμου του Μεταξιού.

Η de facto μόνιμη παρουσία εκ περιτροπής στο Κέρασ της Αφρικής έχει ανοίξει τη δυνατότητα για την Κίνα να επεκτείνει το ρόλο του Πολεμικού Ναυτικού της σε άλλα καθήκοντα, όπως η ανθρωπιστική βοήθεια ή οι εκκενώσεις έκτακτης ανάγκης στον Ινδικό Ωκεανό ή τη Μεσόγειο. Το 2011 κατά την εκκένωση των

⁶⁹ Van der Putten και Meijnders, supra n.49, σελ.28.

⁷⁰ Ibid, σελ.15-16-17.

Κινέζων υπηκόων από τη Λιβύη, η Κίνα μετακίνησε μια φρεγάτα από τον Κόλπο του Άντεν μέχρι τη Μεσόγειο για να συνοδεύσει τα ναυλωμένα επιβατηγά πλοία που χρησιμοποιήθηκαν για την εκκένωση. Ομοίως, το 2014, ορισμένες κινεζικές φρεγάτες εγκατέλειψαν προσωρινά την αντιπειρατική δραστηριότητα στον Κόλπο του Άντεν για να συνοδεύσουν ένα δανικό πλοίο που ήταν επιφορτισμένο με τη μεταφορά χημικών όπλων από τη Συρία. Ένα επιπλέον παράδειγμα ήταν η ανάπτυξη το 2010 ενός κινεζικού νοσοκομειακού πλοίου στον Κόλπο του Άντεν προσωρινώς εκτός από τα πλοία του κινεζικού Ναυτικού που ήταν ήδη εκεί. Το νοσοκομειακό πλοίο επισκέφτηκε αρκετά αφρικανικά λιμάνια, παρέχοντας ιατρικές υπηρεσίες στους κατοίκους της περιοχής. Σε διεθνές επίπεδο, η χρήση των νοσοκομειακών πλοίων σε καιρό ειρήνης έχει αυξηθεί δραματικά, και θεωρείται ισχυρό εργαλείο ήπιας δύναμης.

Επιπρόσθετα, η αποστολή καταπολέμησης της πειρατείας παρέχει στην Κίνα νέες διπλωματικές ευκαιρίες. Χάρη στη ναυτική αποστολή της, η Κίνα κατόρθωσε να ενώσει τις πολυμερείς πλατφόρμες που έχουν δημιουργηθεί για να διευκολυνθεί η επικοινωνία και ο συντονισμός μεταξύ των διαφόρων χωρών που συμμετέχουν στις ναυτικές δραστηριότητες στον Κόλπο του Άντεν για την καταπολέμηση της πειρατείας. Η αποστολή αυξάνει επίσης τις δυνατότητες για τους Κινέζους να ενταχθούν τα πλοία σε ναυτικές ασκήσεις με άλλες χώρες, που δίνουν στην Κίνα μια επιπλέον ευκαιρία για να αποκτήσει «μια θέση στο τραπέζι των ναυτικών δυνάμεων».⁷¹

Οι δεσμεύσεις που ανέλαβε η Κίνα για την κατασκευή υποδομών στην Αφρική αυξήθηκαν από 1 δις δολάρια ετησίως μεταξύ 2001 και 2003 σε 1,5 δις δολάρια μεταξύ 2004 και 2005, και ανήλθαν σε 7,5 δισεκατομμύρια δολάρια το 2006. Η Κίνα έχει χρηματοδοτήσει 10 υδροηλεκτρικά έργα μεγάλης ισχύος το 2007, με το ποσό των 3,3 δισεκατομμύρια δολαρίων, τα οποία αύξησαν τη δυνατότητα υδροηλεκτρικής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της Αφρικής κατά 30%. Η Κίνα έχει επίσης διαθέσει 4 δισεκατομμύρια δολάρια σε επενδύσεις στον τομέα των οδικών και σιδηροδρομικών δικτύων, συμπεριλαμβανομένης της αποκατάστασης των υφιστάμενων σιδηροδρομικών γραμμών και την κατασκευή νέων γραμμών. Οι κύριοι επωφελούμενοι των έργων αυτών είναι η Νιγηρία, το Γκαμπόν και τη Μαυριτανία. Η Κίνα συμβάλλει επίσης στην αναβάθμιση των επικοινωνιακών υποδομών της

⁷¹ Ibid, σελ.21.

Αφρικής (περίπου \$ 3 δισεκατομμύρια συνολικά), με τη μορφή της παροχής εξοπλισμού για τις εθνικές επιχειρήσεις. Η Αιθιοπία, το Σουδάν και η Γκάνα ήταν οι σημαντικότεροι επωφελούμενοι.⁷²

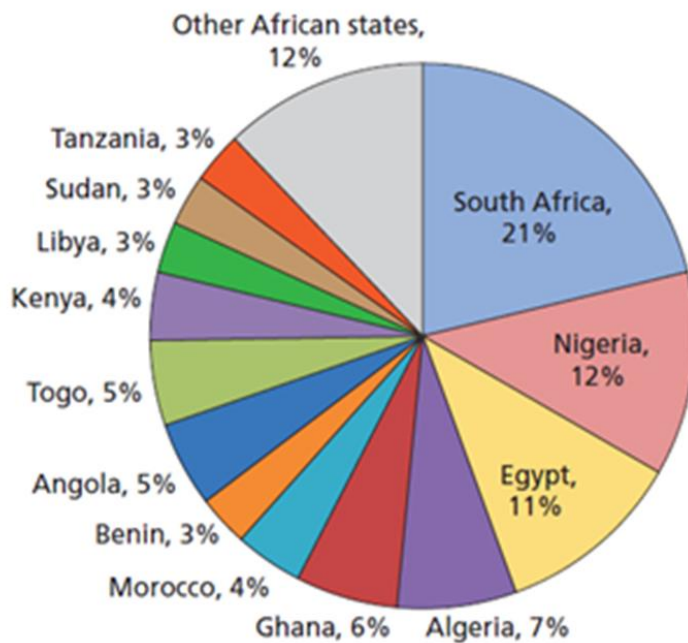
Οι εμπορικές και επενδυτικές σχέσεις της Κίνας με την Αφρική, είναι σημαντικές και για τους δύο εμπορικούς εταίρους. Για την Κίνα, η Αφρική αντιπροσωπεύει μια αναπτυσσόμενη πηγή πρώτων υλών, όπως το αργό πετρέλαιο και τα σιδηρομεταλλεύματα που έχουν βοηθήσει την ταχεία ανάπτυξη των υποδομών των καυσίμων της Κίνας. Για την Αφρική, η Κίνα αποτελεί ένα σημαντικό εμπορικό εταίρο και επενδυτή που παρέχει φθηνά καταναλωτικά προϊόντα, αγοράζει τους φυσικούς της πόρους, και βοηθά στην οικοδόμηση των υποδομών της.⁷³ Η στροφή της Κίνας προς την αφρικανική αγορά συντελέστηκε μετά το ξέσπασμα της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης, που έπληξε, κυρίως, τις αγορές των ανεπτυγμένων χωρών, καθώς υπήρξε η ανάγκη εξεύρεσης νέων αγορών, γεγονός που της επέτρεψε να ξεπεράσει τις ΗΠΑ ως σημαντικότερο οικονομικό εταίρο της Αφρικής. Αναφορικά με το εμπόριο Κίνας-Αφρικής τα κατωτέρω γραφήματα παρουσιάζουν τις εξαγωγές και τις εισαγωγές της Κίνας το 2012 αντίστοιχα. Το πρώτο γράφημα καταδεικνύει ότι οι περισσότερες κινεζικές εξαγωγές κατευθύνονταν προς τη Νότια Αφρική (21%), τη Νιγηρία (12%) και την Αίγυπτο (11%). Οι αφρικανικές εξαγωγές προς την Κίνα, προέρχονται κυρίως από τη Νότια Αφρική (42,3%) και από την Αγκόλα (31,7%).⁷⁴

⁷² Mary-Françoise Renard, “China’s Trade and FDI in Africa”, *African Development Bank, Working Paper Series*, v. 126, Μάιος 2011, σελ.36, διαθέσιμο στο <http://www.afdb.org/fileadmin/uploads/afdb/Documents/Publications/Working%20126.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

⁷³ Gamache, Hammer και Jones, supra n.64, σελ. 1.

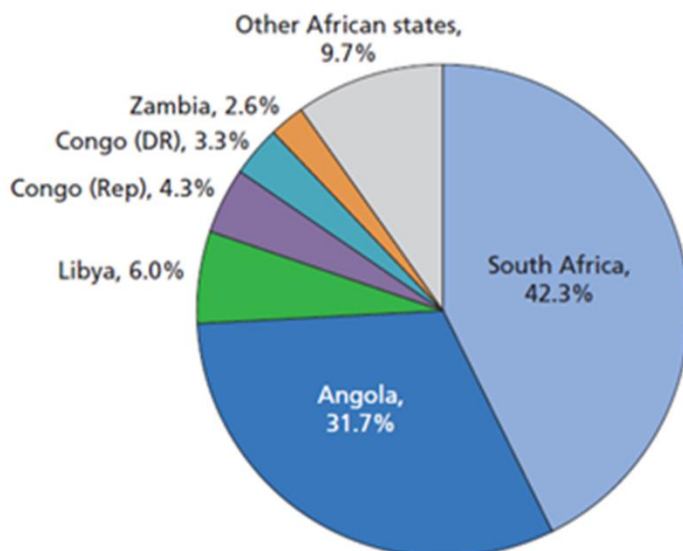
⁷⁴ Yun Sun, “China’s AIIB challenges”, *Pacific Forum CSIS*, Number 16 11 Μαρτίου 2015, Honolulu, Hawaii, σελ.6, διαθέσιμο στο <https://www.csis.org/analysis/pacnet-16-china%E2%80%99s-aiib-challenges>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

Γράφημα 7. Κινεζικές εξαγωγές στις αφρικανικές χώρες, 2012

Πηγή: ΔΝΤ

Γράφημα 8. Κινεζικές εισαγωγές από τις αφρικανικές χώρες, 2012

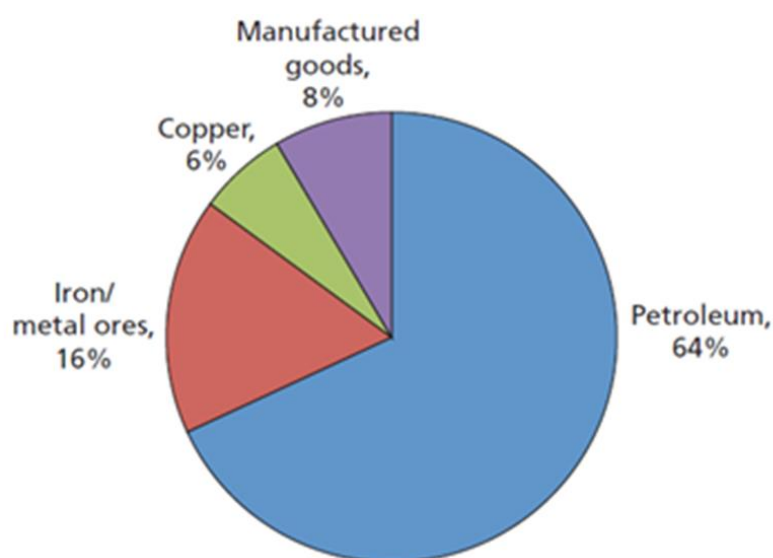

Πηγή: ΔΝΤ

Όσον αφορά στο είδος των προϊόντων που αποτελούν αντικείμενο εμπορίου μεταξύ των δύο μερών παρατίθενται τα κατωτέρω γραφήματα. Σύμφωνα με το

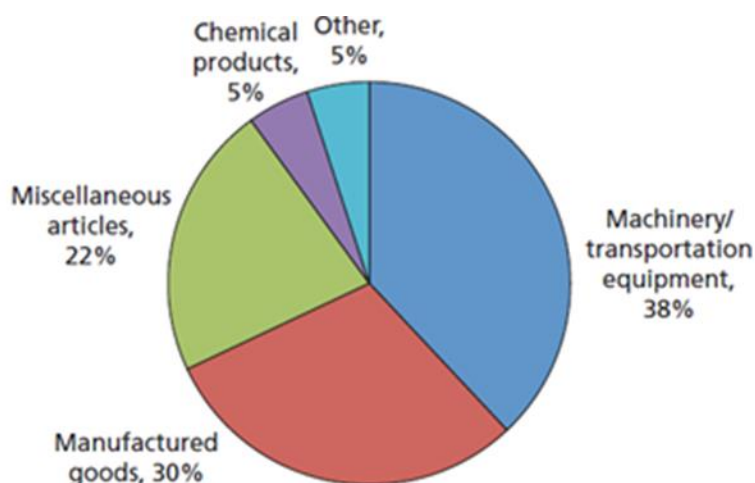
γράφημα η Κίνα εισάγει κυρίως πετρέλαιο (64%) και μεταλλεύματα (16%), ενώ εξάγει εξοπλισμούς και μεταφορικά μέσα (38%), προϊόντα μεταποίησης (30%) και άλλα διάφορα είδη (22%).

Γράφημα 9.Κινεζικές εξαγωγές ανά είδος, 2011

Πηγή: ANI

Γράφημα 10.Κινεζικές Εισαγωγές ανά Προϊόν, 2011

Πηγή: ANI

Είναι αξιοσημείωτο ότι η σχέση της Κίνας με την Αφρική δεν περιορίζεται μόνο στον οικονομικό τομέα αλλά επεκτείνεται και στον τομέα της ασφάλειας. Κατά την 5η Υπουργική Συνάντηση του Forum Συνεργασίας Κίνας-Αφρικής (FOCAC) στο

Πεκίνο, τον Ιούλιο του 2012, ο τότε πρόεδρος Hu Jintao εγκαινίασε την Πρωτοβουλία Συνεργασίας Κίνας-Αφρικής με τον Συνεταιρισμό σύμπραξης για την Ειρήνη και την Ασφάλεια. Εκτός από τη στήριξη των ειρηνευτικών επιχειρήσεων της Αφρικανικής Ένωσης στο εσωτερικό της Αφρικής, η Κίνα ανέλαβε τη δέσμευση να παράσχει χρηματοδοτική στήριξη στο μόνιμο στρατό της Αφρικανικής Ένωσης και να εκπαιδεύσει τους υπαλλήλους ασφαλείας και τις ειρηνευτικές δυνάμεις.

Κατά τη διάρκεια του πρώτου ταξίδι στην Αφρική, ο Xi Jinping, ο νέος Κινέζος ηγέτης, υποσχέθηκε να «συμμετάσχει εποικοδομητικά στις υποθέσεις ειρήνης και ασφάλειας της Αφρικής». Αυτές οι κινήσεις καταδεικνύουν δύο κύρια συμπεράσματα πολιτικής από την Κίνα, αφενός ότι βλέπει την Αφρικανική Ένωση ως μια πολλά υποσχόμενη σταθεροποιητική δύναμη στην Αφρική ικανή να προστατεύσει τα κινεζικά συμφέροντα ασφαλείας και αφετέρου είναι πρόθυμη να βοηθήσει την ΑΕ στην ανάπτυξη τέτοιων ικανοτήτων για την εκτόνωση και την καταπολέμηση απειλών για την ασφάλεια στην Αφρική.⁷⁵ Η πολιτική της Κίνας στην Αφρική προσβλέπει στην υποστήριξη της νομιμότητας του Πεκίνου μέσω της διάδοσης και εκλαΐκευσης του κινεζικού αναπτυξιακού μοντέλου. Όσες περισσότερες χώρες ταυτίζονται και υιοθετούν την προσέγγιση του Πεκίνου, τόσο λιγότερο απομονωμένη η Κίνα αισθάνεται. Το Πεκίνο θα ήθελε να δει μη-δυτικές, μη δημοκρατικές κυβερνήσεις να αναπτύσσονται και να ευημερούν στην Αφρική, μόνο και μόνο επειδή βοηθούν να επικυρώσουν το πολιτικό σύστημα της Κίνας και να μετριάσουν τη διεθνή απομόνωσή της δείχνοντας ότι η Δυτική δημοκρατία δεν είναι μια καθολική αξία, και ότι το Δυτικό δημοκρατικό σύστημα δεν είναι απαραίτητο να ισχύει σε κάθε χώρα. Ως εκ τούτου, κάθε επιτυχία αυταρχικών κυβερνήσεων στην Αφρική, όπως το Σουδάν, η Ζιμπάμπουε και η Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, φαίνεται ότι αποτελούν στήριξη για τη νομιμότητα του Κομμουνιστικού Κόμματος Κίνας.⁷⁶

Παρά το γεγονός ότι η Κίνα θεωρεί την Αφρική «γη ευκαιριών» και έχει σχεδιάσει μια κατευθυντήρια γραμμή για τις κινεζικές εταιρείες να «βγουν έξω», δεν υπάρχει μία ενιαία βιομηχανική στρατηγική. Το Πεκίνο έχει αποτύχει στην παραγωγή συστηματικού, μακροπρόθεσμου στρατηγικού σχεδιασμού για το συντονισμό της οικονομικής συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων βιομηχανιών, αντίθετα παρατηρείται

⁷⁵ Ibid, σελ. 11

⁷⁶ Ibid, σελ.12.

έντονος εχθρικός ανταγωνισμός. Παρά την ταχεία αύξηση των επενδύσεων στην Αφρική, η Κίνα δεν έχει ένα συστηματικό μηχανισμό εποπτείας για την παρακολούθηση και τη ρύθμιση των κινεζικών φορέων που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό.⁷⁷

Παρά την ανωτέρω αδυναμία η οικονομική παρουσία της Κίνας είναι ύψιστης σημασίας ακόμα και στον τομέα της χορήγησης πιστώσεων. Τα δάνεια που χορηγούνται από την Κίνα δεν είναι υπό αίρεση, είναι άτοκα και η εξόφληση μπορεί εύκολα να επαναδιαπραγματευτεί. Τα δάνεια που προορίζονται για έργα που θα παράγουν εισόδημα καθιστούν τις δικαιούχους χώρες αυτάρκειες και όχι εξαρτημένες από την πιστώτρια χώρα. Επιπλέον, τα δάνεια της Κίνας είναι ελκυστικά για τους Αφρικανούς ηγέτες διότι δεν χαρακτηρίζονται από προϋποθέσεις για την καλή διακυβέρνηση, τη δημοσιονομική πειθαρχία, την πολιτική φιλελευθεροποίηση και τον εκδημοκρατισμό που συνήθως συνδέονται με τη δυτική βοήθεια. Ακόμη, αντί να χρησιμοποιεί το χρέος μιας χώρας για να ελέγχει την οικονομία της, η Κίνα παρέχει γρήγορη διαγραφή του χρέους, όπως το έκανε το 2000, όταν χορήγησε διαγραφή του χρέους ύψους 1,3 δις δολαρίων σε 31 αφρικανικές χώρες.⁷⁸ Τέλος, οι κινεζικές εξαγωγικές πιστώσεις έχουν παράσχει στις αφρικανικές κυβερνήσεις εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης που τις βοήθησαν να διαφοροποιήσουν τους εμπορικούς εταίρους για τις χώρες που έχουν την τάση να παραμένουν προσκολλημένες σε παλιούς αποικιακού τύπου διαπραγματευτικούς όρους.

2.5. ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Εκτός από την Ασία, την Αφρική και την Ευρώπη, η Κίνα δραστηριοποιείται οικονομικά επίσης στο παραδοσιακό πεδίο ενδιαφέροντος των Ηνωμένων Πολιτειών, τη Λατινική Αμερική, όπου παίζει τρεις σημαντικούς ρόλους: του ακόρεστου καταναλωτή εμπορευμάτων, του εξαγωγέα φθηνών βιομηχανικών αγαθών και του δανειστή και επενδυτή. Η σημασία της περιοχής για την ανερχόμενη Κίνα έγκειται στο γεγονός ότι η Λατινική Αμερική έχει τα μεγαλύτερα αποθέματα στον κόσμο αργύρου, 49% του παγκόσμιου συνόλου, χαλκού, σε ποσοστό 44%, και κασσίτερου,

⁷⁷ Ibid, σελ.29.

⁷⁸ Ayodele Thompson & Olusegun Sotola “China in Africa: an Evaluation of Chinese Investment”, IPPA *Initiative for Public Policy Analysis*, Working Paper Series, 2014, σελ.6, διαθέσιμο στο http://www.ippanigeria.org/articles/China%20-Africa%20relation_Workingpaper_final.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

στο 33%. Έχει επίσης τουλάχιστον το 16% των παγκόσμιων αποθεμάτων πετρελαίου και τη μεγαλύτερη ποσότητα καλλιεργήσιμης γης στον κόσμο.⁷⁹

Στη Βενεζουέλα, η Κίνα προσφέρει μεγάλα δάνεια σε αντάλλαγμα για το πετρέλαιο, ενώ στο Περού ευνοεί τις άμεσες επενδύσεις στον τομέα της εξόρυξης.⁸⁰ Περισσότερες από τις μισές χώρες στον κόσμο που εξακολουθούν να αναγνωρίζουν το ROC βρίσκονται στη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική. Η αναγνώριση από την Κόστα Ρίκα της ΛΔΚ το 2007 ακολουθήθηκε από την κινεζική αγορά ομολόγων της Κόστα Ρίκα ύψους 300 εκατομμυρίων δολαρίων, μια επένδυση ύψους 74 εκατομμυρίων δολαρίων σε ένα γήπεδο ποδοσφαίρου στην πρωτεύουσα και, το 2012, μια συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών.⁸¹ Οι εισαγωγές πρωτογενών πόρων της Κίνας συγκεντρώνεται κυρίως σε τέσσερις χώρες: τη Βραζιλία, την Αργεντινή, τη Χιλή και το Περού, που από κοινού αντιπροσωπεύουν το 90% των εξαγωγών της περιοχής στην Κίνα.⁸² Τα γεωργικά προϊόντα αποτελούν το 30% των εξαγωγών αυτών, σύμφωνα με την Οικονομική Επιτροπή για τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική (CEPAL), με περίπου 65% σε μέταλλα και φυσικούς πόρους.⁸³ Έθνη όπως η Αργεντινή, η Βραζιλία και η Κολομβία – οι οποίες παρουσιάζουν εμπορικά ελλείμματα με την Κίνα 10 : 1 πλήττονται από λιγότερο ευνοϊκούς όρους εμπορίου. Μόνο η Χιλή, η οποία παρουσιάζει εμπορικό πλεόνασμα, και το Περού, το οποίο είναι σχεδόν πλεονασματικό αναφορικά με το εμπόριο με την Κίνα, αποτελούν εξαιρέσεις.⁸⁴ Όπως φαίνεται στο παρακάτω γράφημα, το εμπόριο αγαθών μεταξύ Κίνας και χωρών ΛΑΚ έχει αυξηθεί το διάστημα 2002-2012. Το ισοζύγιο, ενώ ήταν πλεονασματικό για τις χώρες ΛΑΚ το 2009 έγινε ελλειμματικό το 2012.

⁷⁹Isabel Hilton, “China in Latin America: Hegemonic Challenge?”, *Norwegian Peacebuilding Resource Centre Expert Analysis*, Φεβρουάριος 2013, σελ. 1, διαθέσιμο στο <http://noref.no/Themes/Emerging-powers/Publications/China-in-Latin-America-hegemonic-challenge>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

⁸⁰ Ibid.

⁸¹ Ibid, σελ.2.

⁸² Ibid.

⁸³ Ibid.

⁸⁴ Ibid.

Γράφημα 11. Εμπόριο Αγαθών ΛΑΚ-Κίνα, 2002-2012

Πηγή: UN COMTRADE

Τα κινεζικά δάνεια προς τη Λατινική Αμερική έχουν αυξηθεί δραματικά τα τελευταία χρόνια. Το μεγαλύτερο μέρος του διεθνούς δανεισμού της Κίνας προέρχεται από την Κινεζική Τράπεζα Ανάπτυξης (CDB) και την Κίνα Export-Import Bank (Κίνα Exim Bank). Το διάστημα 2005-2011, η CDB και η Exim Bank δάνεισαν περίπου 75 δις δολάρια σε χώρες της Λατινικής Αμερικής, περισσότερο από την Παγκόσμια Τράπεζα ή τη Διαμερικανική Τράπεζα Ανάπτυξης κατά την ίδια περίοδο.⁸⁵ Όπως και στην περίπτωση της Αφρικής, τα κινεζικά δάνεια δεν απαιτούν αλλαγές πολιτικής από τις κυβερνήσεις-δανειολήπτες, αλλά προωθούν τις αγορές εξοπλισμού και ενίοτε συμφωνίες πώλησης πετρελαίου.⁸⁶ Τα κινεζικά δάνεια προς τη Λατινική Αμερική δείχνουν ότι η Κίνα διοχετεύει τα κεφάλαιά της σε διαφορετικά σχέδια από τους Δυτικούς ομολόγους της ή τα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (ΔΧΙ). Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα δάνεια της Δύσης και των ΔΧΙ καλύπτουν ένα φάσμα κυβερνητικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων, οι κινεζικές τράπεζες επικεντρώνουν το 87% των δανείων τους στους τομείς της ενέργειας, των

⁸⁵ Ibid.

⁸⁶ Ibid.

ορυχείων, των υποδομών, των μεταφορών και της στέγασης. Τα οφέλη για την Κίνα είναι ότι η καλύτερη υποδομή μπορεί να διευκολύνει τις εξαγωγές των πόρων, καθώς και την παροχή συμβάσεων για τις κινεζικές εταιρείες.⁸⁷

Περισσότερο από το ήμισυ των κινεζικών άμεσων ξένων επενδύσεων (ΑΞΕ) σε φυσικούς πόρους στη Λατινική Αμερική, συμπυκνώθηκαν σε 34 μεγάλα έργα στη Βενεζουέλα, τον Ισημερινό, τη Βραζιλία, τη Βολιβία, το Περού, την Αργεντινή και τη Χιλή. Οι κινεζικές ΑΞΕ στη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική αυξήθηκαν από 226 εκατομμύρια δολάρια το 2003 έως 22,7 δις δολάρια το 2011.⁸⁸ Ενώ οι κινεζικές ΑΞΕ τείνουν να προσανατολίζονται στον τομέα της εξόρυξης και των υποδομών, οι επενδύσεις υψηλής τεχνολογίας εξακολουθούν να προέρχονται κυρίως από τις Ηνωμένες Πολιτείες, και κατευθύνονται στην Κολομβία, τη Χιλή και την Ουρουγουάη. Αυτή η εξέλιξη αντανακλά τη συνεχιζόμενη κυριαρχία των ΗΠΑ στους τομείς της τεχνολογίας, και τη σημασία της Κίνας στις επενδύσεις σε φυσικούς πόρους καθώς οι κινεζικές εταιρείες αποτελούν τους σημαντικότερους παίκτες στα ορυχεία, το πετρέλαιο και το τσιμέντο.⁸⁹ Η περιοχή ΛΑΚ έλαβε 174, 5 δις δολαρίων σε άμεσες ξένες επενδύσεις το 2012 εκ των οποίων τα 9,2 δισεκατομμύρια δολάρια προέρχονταν από την Κίνα, ποσό που αντιστοιχεί στο 5,3% του συνόλου.⁹⁰ Οι άμεσες ξένες επενδύσεις χωρίζονται σε δύο βασικές κατηγορίες, τα νέα έργα σε αναξιοποίητα εδάφη και συγχωνεύσεις και εξαγορές. Οι επενδύσεις σε αναξιοποίητα εδάφη ανήλθαν στα 3,7 δισεκατομμύρια δολάρια το 2012, ή περίπου το 5,4 % του συνόλου των εισροών αυτών (68.3 δισεκατομμύρια δολάρια).⁹¹ Οι κινεζικές επενδύσεις στον τομέα των τροφίμων και του καπνού κατευθύνονται κυρίως προς την Αργεντινή και τη Βραζιλία (49 και 51 % του συνόλου, αντίστοιχα).⁹² Γενικότερα, οι τομείς στους οποίους επενδύει η Κίνα στις χώρες ΛΑΚ είναι ο τομέας των τροφίμων, του καπνού, της αυτοκινητοβιομηχανίας, της μεταλλουργίας, του άνθρακα, του πετρελαίου, του φυσικού αερίου και των τηλεπικοινωνιών που αποτελούσαν το 65% των εισροών ΑΞΕ το 2012.⁹³ Μεταξύ των επενδύσεων στη μεταλλουργία, η κινεζική

⁸⁷ Ibid, σελ.3.

⁸⁸ Ibid.

⁸⁹ Ibid.

⁹⁰ Rebecca Ray και Kevin Gallagher, “2013, China-Latin America Economic Bulletin”, *Global Economic Governance Initiative*, 6 Ιανουαρίου 2013, σελ. 12, διαθέσιμο στο https://ase.tufts.edu/gdae/Pubs/rp/wg/WG_ChinaLA_Bulletin_2013.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

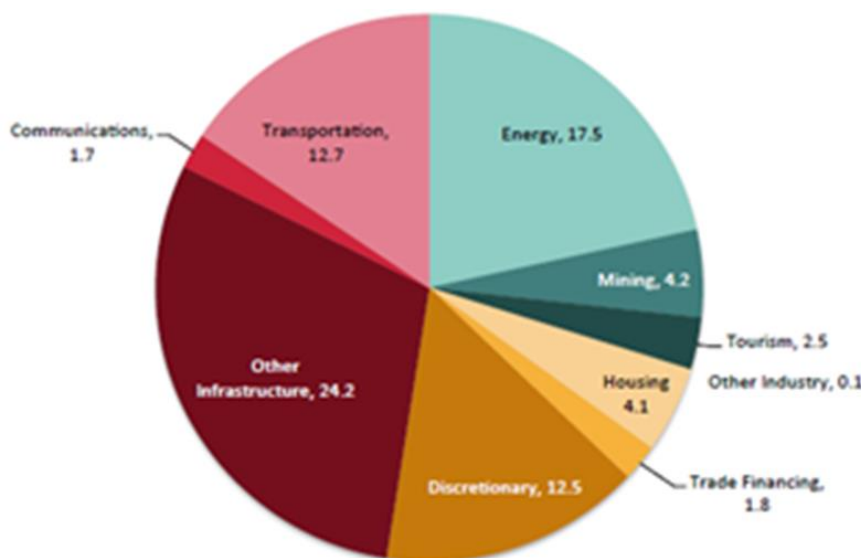
⁹¹ Ibid, σελ. 13.

⁹² Ibid, σελ.12.

⁹³ Ibid.

εταιρεία ορυκτών Bosai έχει επενδύσει 1,3 δισεκατομμύρια δολάρια στη βιομηχανία αλουμινίου της Γουιάνας από το 2008, στη Βραζιλία η ομάδα Anshan έχει επενδύσει 650 εκατομμύρια δολάρια στους τομείς του σιδήρου και του χάλυβα. Οι επενδύσεις πετρελαίου και φυσικού αερίου της Κίνας στην περιοχή ΛΑΚ πραγματοποιήθηκαν υπό την αιγίδα της China National Petroleum Corporation (CNPC), αλλά διαφοροποιούνται ανάλογα με τη χώρα καθώς στη Βενεζουέλα πραγματοποιείται εξόρυξη πετρελαίου, στην Κόστα Ρίκα έχει εγκαταστήσει μονάδες διύλισης ενώ οι εγκαταστάσεις παραγωγής υγροποιημένου και πεπιεσμένου φυσικού αερίου βρίσκονται στην Κούβα. Τέλος, ο τομέας της αυτοκινητοβιομηχανίας κυριαρχείται από τις επιχειρήσεις Chery και Changan.⁹⁴ Το κατωτέρω γράφημα καθιστά εμφανείς τους κλάδους που προσελκύουν τις περισσότερες κινεζικές επενδύσεις από το 2008-2012. Σύμφωνα με αυτό, οι περισσότερες κατευθύνονται στις υποδομές, την ενέργεια και τις μεταφορές.

Γράφημα 12.Κινεζικός Δανεισμός στις ΛΑΚ, ανά τομέα 2008-2012(δισ \$)

Πηγή: *Inter-American Dialogue* (2013)

Η παρουσία της Κίνας στη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική (ΛΑΚ) έχει αυξηθεί δραματικά την τελευταία δεκαετία καθώς η οικονομική, πολιτική, στρατιωτική αλλά και οι πολιτιστικές και διπλωματικές σχέσεις με την περιοχή έχουν πολλαπλασιαστεί. Η Κίνα έχει γίνει ένας εναλλακτικός εταίρος (σε σχέση με τις

⁹⁴ Ibid, σελ.14.

Ηνωμένες Πολιτείες και την Ευρώπη) για τις κυβερνήσεις και τις επιχειρήσεις της περιοχής ΛΑΚ.

Η παρουσία της Κίνας, έχει σημαντικό αντίκτυπο στην γεωγραφία και τις υποδομές της περιοχής. Η Βραζιλία ενδιαφέρεται για το έργο της επέκτασης της Διώρυγας του Παναμά για την έξοδο στον Ειρηνικό μέσω του Περού, της Βολιβίας και της βόρειας Χιλής, καθώς επιδιώκει την ομαλή και οικονομική διέλευση για τις εξαγωγές της προς την Κίνα. Η Βενεζουέλα επεδίωξε τη βελτίωση των σχέσεων με την Κολομβία για τον ίδιο λόγο.⁹⁵

Ωστόσο, οι Ηνωμένες Πολιτείες εξακολουθούν να είναι ο εξέχων παράγων του ημισφαιρίου - και δεν είναι πιθανό μεσοπρόθεσμα ο ρόλος της Κίνας στη ΛΑΚ να απειλεί το εθνικό συμφέρον των ΗΠΑ. Παρόλα αυτά, η Κίνα αποτελεί τον κορυφαίο εμπορικό εταίρο της Βραζιλίας και της Χιλής και τον δεύτερο μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο της Αργεντινής και του Περού. Η εμπορική ατζέντα έχει σημαντικές επιπτώσεις στην εξωτερική πολιτική. Η αυξανόμενη οικονομική παρουσία της Κίνας στην Αμερική παρέχει στα έθνη της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής με τη χορήγηση συμπληρωματικών εμπορικών και επενδυτικών επιλογών που μειώνουν τη δυνατότητα των ΗΠΑ να αυξήσουν την πίεση στις εν λόγω χώρες ώστε να επέμβουν στα εσωτερικά τους ζητήματα. Οι προσπάθειες των ΗΠΑ για την προώθηση των εργασιακών και περιβαλλοντικών μεταρρυθμίσεων μέσω εμπορικών συμφωνιών υπονομεύονται όταν τα κράτη έχουν τη δυνατότητα να υπογράψουν παρόμοιες συμφωνίες με την Κίνα που δεν περιλαμβάνουν τους ανωτέρω όρους. Ενδεικτικά, οι συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών της Κίνας με τη Χιλή και το Περού έχουν απελευθερώσει την αγορά αγροτικών προϊόντων και προβλέπουν χαμηλότερο φόρο προστιθέμενης αξίας για τα βιομηχανικά προϊόντα, αλλά δεν περιλαμβάνουν την απορρύθμιση και την ελευθέρωση των υπηρεσιών και των επενδύσεων και την ενίσχυση της προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η Κίνα παίζει επίσης τον σημαντικό ρόλο του διεθνούς πιστωτή, παρέχοντας δάνεια στα κράτη λαμβάνοντας ως αντάλλαγμα τους φυσικούς πόρους για τη διασφάλιση της ενεργειακής ασφάλειας, καλλιεργώντας παράλληλα τους πολιτικούς δεσμούς μεταξύ των χωρών.⁹⁶ Ενδεικτικά, από τα 194 δισεκατομμύρια δολάρια που έλαβε η Λατινική

⁹⁵ Hilton, supra n.79, σελ. 4.

⁹⁶ Cynthia Arnson, J. και Jeffrey Davidow, "China, Latin America, and the United States: The New Triangle", *Woodrow Wilson International Center for Scholars Institute of the Americas Chinese Academy of Social Sciences*, Ιανουάριος 2011, σελ.4, διαθέσιμο στο

Αμερική το διάστημα 2005-2011 σε μορφή δανείων, η συμβολή της Κίνας ήταν περίπου 74 δις δολαρίων, ενώ η επόμενη μεγαλύτερη συνεισφορά ήταν εκείνη της Διαμερικανικής Τράπεζας Ανάπτυξης, 67 δις δολαρίων.⁹⁷

Εν κατακλείδι, η Διαμερικανική Τράπεζα Ανάπτυξης και η Export-Import Bank of China (China Ex-Im Bank) έχουν συμφωνήσει για τη δημιουργία ενός μηχανισμού επενδύσεων σε υποδομές για τη χρηματοδότηση έργων του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. Επιπλέον, η Κίνα έχει προτείνει ένα ταμείο συνεργασίας 5 δις δολαρίων για τις επενδύσεις σε υποδομές και μια πιστωτική γραμμή 10 δις δολαρίων για την υποστήριξη των κατασκευών και των υποδομών από εταιρείες της περιοχής. Τέτοιες επενδύσεις υποδομής θα παρουσιάσουν ένα ευεργετικό αποτέλεσμα για τη Λατινική Αμερική, την Κίνα και τις Ηνωμένες Πολιτείες.⁹⁸ Η Κίνα επεκτείνει συνεχώς το επενδυτικό γεωργικό της πρόγραμμα εστιάζοντας κυρίως στην Αργεντινή και τη Βραζιλία. Οι γεωργικές επενδύσεις της Κίνας έχουν ως επίκεντρο εκτός από τις γεωργικές επιχειρήσεις, την απόκτηση γης. Ωστόσο, η Κίνα βρέθηκε αντιμέτωπη με ορισμένα εμπόδια από τις κυβερνήσεις της Αργεντινής και της Βραζιλίας σχετικά με την εξαγορά εδαφών, καθώς περιόρισαν την ξένη ιδιοκτησία της γεωργικής γης.⁹⁹

Η Κίνα δεν έχει επιδιώξει μια στρατηγική αντιπαράθεση με τις Ηνωμένες Πολιτείες στη Λατινική Αμερική, όπως η ΕΣΣΔ έκανε στον Ψυχρό Πόλεμο. Ωστόσο, στο πλαίσιο της αντιπαλότητας ΗΠΑ-Κίνας και της δυνατότητας αντιπαράθεσης πάνω σε θέματα όπως η Ταϊβάν, η κατάσταση θα μπορούσε να αλλάξει στο μέλλον. Εν τω μεταξύ, το οικονομικό βάρος της Κίνας προσφέρει στη Λατινικής Αμερικής μια ευελιξία ως προς την πλήρη συμμόρφωση με τις αμερικανικές επιταγές.¹⁰⁰

https://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/LAP_120810_Triangle_rpt.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

⁹⁷ Ibid, σελ.6.

⁹⁸ Ibid, σελ.10.

⁹⁹ Ibid, σελ.8.

¹⁰⁰ Hilton, *supra* n.79, σελ. 11.

3. ΟΙ ΝΕΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ

Πέραν των επενδύσεων που πραγματοποιεί η Κίνα στις διαφορετικές περιοχές του πλανήτη, η ανερχόμενη υπερδύναμη έχει δημιουργήσει θεσμούς στους οποίους κατέχει ηγετική θέση είτε η ίδια είτε σε συνδυασμό με άλλες ανερχόμενες δυνάμεις. Η σημαντικότερη ίσως από τις εν λόγω πρωτοβουλίες αποτελεί η Ασιατική Τράπεζα για τις Επενδύσεις στις Υποδομές. Μια απάντηση των αναδυόμενων αγορών στην αποτυχία να εξασφαλίσουν μεταρρυθμίσεις αναφορικά με τη διακυβέρνηση εντός του ΔΝΤ ήταν η δημιουργία μιας νέας αναπτυξιακής τράπεζας. Οι χώρες BRICS (Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα, Νότια Αφρική) ανακοίνωσαν τη δημιουργία της Νέας Αναπτυξιακής Τράπεζας NDB, (η τράπεζα των BRICS). Παρά το γεγονός ότι υπάρχει πραγματική ανάγκη να καλυφθεί το μεγάλο κενό χρηματοδότησης των υποδομών στον αναπτυσσόμενο κόσμο, η δημιουργία των νέων αυτών τραπεζών αποσκοπεί επίσης στην ενίσχυση της επιρροής των αναδυόμενων χωρών στις παγκόσμιες οικονομικές υποθέσεις, και της επιρροής της Κίνας στην Ασία.¹⁰¹

Με ένα δίκτυο οργανισμών και μηχανισμών με επίκεντρο την ίδια, η Κίνα στοχεύει να καλύψει τα κενά του παγκόσμιου συστήματος οικονομικής διακυβέρνησης. Το δίκτυο αυτό περιλαμβάνει περιθωριοποιημένες χώρες που αναζητούν νέους συνεργάτες για τη διεθνή αναπτυξιακή βοήθεια και τις εξωτερικές σχέσεις τους. Οι σημερινές προκλήσεις στην παγκόσμια τάξη μετά τον Ψυχρό Πόλεμο, όπως η κρίση της Ουκρανίας και το παρατεταμένο πάγωμα των μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο του ΠΟΕ, του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας ευνοούν την εξωτερική πολιτική της Κίνας¹⁰² η οποία, βεβαίως, συνεχίζει να συμμετέχει στα υφιστάμενα όργανα. Η κινεζική εξωτερική πολιτική δεν επιδιώκει την εξαφάνιση ή την έξοδο από τους υπάρχοντες διεθνείς οργανισμούς και πολυμερή καθεστώτα, αντ'αυτού κατασκευάζει συμπληρωματικά - εν μέρει συμπληρωματικά, εν μέρει ανταγωνιστικά - κανάλια για τη διαμόρφωση της διεθνούς τάξης πέρα από τις Δυτικές αξιώσεις για ηγεσία.

Οι παράλληλες δομές που δημιουργήθηκαν από την Κίνα εκτείνονται σε μια σειρά από τομείς. Οικονομική και νομισματική πολιτική, εμπόριο και επενδύσεις, τα

¹⁰¹ Subacchi και Pickford, supra n.1, σελ. 5.

¹⁰² Heilmann, Rudolf, Huotari και Buckow, supra n.10, σελ.1.

έργα διαπεριφερειακής υποδομής, την πολιτική ασφάλειας, την τεχνολογία και τα ανεπίσημα διπλωματικά fora.¹⁰³

3.1. Η ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Η Κίνα ανακοίνωσε την πρόθεσή της να δημιουργήσει μια νέα τράπεζα περιφερειακής ανάπτυξης, τον Οκτώβριο του 2013. Μετά από μια σειρά άτυπων συναντήσεων και διαπραγματεύσεων, ένα μνημόνιο συνεννόησης υπεγράφη από 21 χώρες ένα χρόνο μετά. Από τότε, περισσότερες χώρες έχουν υποβάλει αίτηση για ένταξη στην ΑΙΒ. Στις 31 Μαρτίου 2015 - προθεσμία για να γίνει ένα κράτος «ιδρυτικό μέλος» - 58 χώρες είχαν υποβάλει αίτηση.¹⁰⁴ Με την υπογραφή του μνημονίου συνεννόησης, τα μελλοντικά μέλη συμφώνησαν σε ένα σύνολο βασικών αρχών, ιδίως όσον αφορά το εγκεκριμένου κεφαλαίου της ΑΙΒ των 100 δις δολαρίων, με αρχικό εγγεγραμμένο κεφάλαιο ύψους 50 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Συμφώνησαν επίσης ότι το ΑΕΠ θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως βασική παράμετρος για τον προσδιορισμό μετοχών με δικαίωμα ψήφου μεταξύ των μελών. Επιλέχθηκε το Πεκίνο για να φιλοξενήσει την έδρα της, και ορίστηκε μια προσωρινή γραμματεία.¹⁰⁵ Με βάση τη μόχλευση άλλων πολυμερών τραπεζών ανάπτυξης, το εγγεγραμμένο κεφάλαιο της ΑΙΒ των 100 δις δολαρίων θα μπορούσε να υποστηρίξει δανειοδοτικές πράξεις ύψους μεταξύ 200 και 500 δις δολαρίων, ανάλογα με το πώς το ίδρυμα αυξάνει τη χρηματοδότηση και διαχειρίζεται το δανεισμό. Αν ληφθεί υπόψη το κεφάλαιο της ΝΒΔ το ποσό αυτό αυξάνεται κατά 50%.¹⁰⁶

Δεδομένων των τεράστιων επενδυτικών αναγκών σε υποδομές, οι αναπτυσσόμενες χώρες της Ασίας χαιρέτισαν την πρωτοβουλία της Κίνας να δημιουργήσει την ΑΙΒ. Οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ιαπωνία, ωστόσο, διατήρησαν μια απόσταση από την ΑΙΒ διατηρώντας μια σκεπτικιστική στάση. Πράγματι, τόσο η Ουάσιγκτον όσο και το Τόκιο έχουν εγείρει ερωτήματα σχετικά με τα κίνητρα της Κίνας για την ίδρυση της ΑΙΒ, συμπεριλαμβανομένων των δυνατοτήτων της

¹⁰³ Ibid.

¹⁰⁴ Thomas Renard, "The Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB): China's new multilateralism and the erosion of the West", *Egmont Royal Institute of International Relations, Security Policy Brief*, v. 63, Απρίλιος 2015, σελ.1, διαθέσιμο στο <http://www.egmontinstitute.be/wp-content/uploads/2015/04/SPB63-Renard.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

¹⁰⁵ Ibid.

¹⁰⁶ *European Commission*, "The Asian Infrastructure Investment Bank", *European Political Strategy Centre*, τεύχος 1, 24 Απριλίου 2015, σελ.5, διαθέσιμο στο https://ec.europa.eu/epsc/publications/strategic-notes/asian-infrastructure-investment-bank_en, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

τράπεζας να αμφισβητήσει την υπάρχουσα διεθνή οικονομική τάξη, με επικεφαλής τα θεσμικά όργανα του Bretton Woods, των οποίων οι Ηνωμένες Πολιτείες και άλλες χώρες της G7 είναι κυρίαρχοι μέτοχοι. Η Ιαπωνία θεωρεί επίσης την ΑΙΒ ως δυνητικό άμεσο ανταγωνιστή για την ADB, της οποίας το Τόκιο αποτελεί το κυριότερο μέλος.¹⁰⁷

Η Κίνα φαίνεται να είχε τέσσερα βασικά κίνητρα για τη δημιουργία της ΑΙΒ: αρχικά, να κλείσει το τεράστιο χάσμα επενδύσεων σε υποδομές στην Ασία, να ανταποκριθεί στη δυσaréσκεια από τα υπάρχοντα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, να καλύψει τις εγχώριες οικονομικές ανάγκες της και να πετύχει τους στόχους της εξωτερικής της πολιτικής. Η οικονομική επιτυχία κάθε χώρας εξαρτάται, εν μέρει, από τις επενδύσεις σε υποδομές. Οι επενδύσεις αυτές μπορούν να παρέχουν υψηλότερα πρότυπα διαβίωσης μέσω της παροχής των βασικών υπηρεσιών (ηλεκτρικό ρεύμα, μεταφορές, νερό, αποχέτευση και άλλες κοινωνικές υπηρεσίες) και να συμβάλουν στη μείωση της φτώχειας.¹⁰⁸

Η δυσaréσκεια για τους υπάρχοντες θεσμούς και η προθυμία της Κίνας να ηγηθεί αποτελεί περαιτέρω λόγος για τη δημιουργία της ΑΙΒ. Η οικονομική και χρηματοπιστωτική δύναμη της Κίνας και άλλων μεγάλων αναδυόμενων χωρών έχει αυξηθεί ραγδαία, αλλά η φωνή τους στα υφιστάμενα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δεν έχει συμβαδίσει με την πραγματική αναβάθμιση της θέσης τους. Οι χώρες αυτές θεωρούν γενικά τα υφιστάμενα θεσμικά όργανα, συμπεριλαμβανομένων του ΔΝΤ, της Παγκόσμιας Τράπεζας και της ADB, ως κυριαρχούμενα από τις ΗΠΑ υπό την ηγεσία των χωρών G7 και τα θεωρούν απρόθυμα να προβούν στις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις που αντικατοπτρίζουν την αυξημένη οικονομική επιρροή των αναδυόμενων εθνών. Ακόμα κι αν οι αναπτυσσόμενες χώρες θα μπορούσαν να συμβάλουν με περισσότερο κεφάλαιο σε αυτά τα θεσμικά όργανα και με αυτόν τον τρόπο να προσπαθήσουν να αυξήσουν το μερίδιο ψήφου τους, πιστεύουν ότι τα μέλη των ανεπτυγμένων χωρών που επιδιώκουν να διατηρήσουν την επιρροή τους θα εμποδίσουν τέτοιες ενέργειες.¹⁰⁹

Μετά από 30 χρόνια διψήφιων ρυθμών αύξησης του ΑΕΠ, η ανάπτυξη της Κίνας επιβραδύνθηκε λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 2008. Πράγματι,

¹⁰⁷ Daniel Bob, Harris Tobias, Masahiro Kawai, Yun Sun, supra n.7, σελ. 5.

¹⁰⁸ Ibid, σελ.10.

¹⁰⁹ Ibid, σελ. 12.

η Κίνα προσπάθησε να διατηρήσει υψηλούς ρυθμούς με την αύξηση των δημόσιων επενδυτικών δαπανών και τη χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής. Ενώ η Κίνα πέτυχε τους στόχους της μέχρι το 2011, τα ποσοστά ανάπτυξης από τότε έχουν πέσει στο 7-8%¹¹⁰, λόγω εγχώριων υπερ-επενδύσεων, της υπερβολικής δανειοδότησης, της πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας και της συρρίκνωσης του εργατικού δυναμικού, σε συνδυασμό με τη στασιμότητα των οικονομικών συνθηκών στις αναπτυγμένες οικονομίες. Η πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα έχει γίνει τεράστια, ιδίως στους τομείς κατασκευαστικών υλικών, όπως ο χάλυβας και το τσιμέντο. Η οικονομική ευπάθεια έχει επίσης αυξηθεί λόγω του μεγάλου δανεισμού από τις τοπικές κυβερνήσεις, τις στεγαστικές φούσκες και την εξάπλωση της σκιώδους τραπεζικής.

Η διοίκηση Χι Jinping, που εγκαινιάστηκε το 2013, έχει ξεκινήσει ένα πρόγραμμα για να εφαρμόσει τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για τη μείωση των υπερ-επενδύσεων, της πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας και της υπερβολικής πίστωσης, ώστε να επιτευχθεί πιο ισόρροπη, διατηρήσιμη οικονομική ανάπτυξη. Ο Χι υπογράμμισε τον καθοριστικό ρόλο της αγοράς στην κατανομή των πόρων και έθεσε ως στόχο την ένταση της εργασίας την παραγωγή, τις υπηρεσίες και τη στροφή προς την κατανάλωση με γνώμονα την οικονομική ανάπτυξη. Η Κίνα παραδέχεται ότι έχει εισέλθει σε μια «νέα κανονικότητα», με μόνιμα χαμηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης της τάξεως του 7-8%, η οποίοι θα απαιτήσουν διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για να διατηρηθούν.¹¹¹

Η ΑΠΒ ευθυγραμμίζεται στενά με τις οικονομικές προτεραιότητες της Κίνας για την αντιμετώπιση του προβλήματος της πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας και την αξιοποίηση των τεράστιων συναλλαγματικών αποθεμάτων της χώρας. Τα πακέτα τόνωσης της οικονομίας που έθεσε σε εφαρμογή η κινεζική κυβέρνηση μετά το 2008 έφεραν την ανάπτυξη αλλά δημιούργησαν και πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα. Λαμβάνοντας υπόψη τα όρια στην εγχώρια ζήτηση και την υποτονική ανάκαμψη των εξαγωγών προς τις ανεπτυγμένες χώρες, η διοίκηση Χι έχει θέσει ως κορυφαία προτεραιότητα την τόνωση της εξωτερικής ζήτησης για την απορρόφηση της πλεονάζουσας παραγωγής. Εν τω μεταξύ, τα τεράστια και αυξανόμενα συναλλαγματικά αποθέματα της Κίνας -τα μεγαλύτερα στον κόσμο κατά το τέλος του

¹¹⁰ Ibid.

¹¹¹ Ibid, σελ.13.

2014 εκτιμώμενα σε 3,4 τρισεκατομμύρια δολάρια ¹¹²– αποτελούν επιπλέον ανησυχία για το Πεκίνο, και προέκυψε η ανάγκη να διαφοροποιηθούν οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου από τίτλους των ΗΠΑ και από άλλα περιουσιακά στοιχεία σε δολάρια. Ο συνδυασμός της πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας και κεφαλαίου οδήγησε στη δημιουργία αυτού που έχει χαρακτηριστεί ως «κινεζικό Σχέδιο Μάρσαλ»¹¹³. Το σχέδιο αυτό προβλέπει επενδύσεις μεγάλης κλίμακας στις υποδομές των αναδυόμενων οικονομιών κατά μήκος της περιοχής που συμπίπτει με το σχέδιο της αναβίωσης του Δρόμου του Μεταξιού, μετατρέποντας έτσι τα συναλλαγματικά διαθέσιμα σε πρακτικά περιουσιακά στοιχεία, ενώ μια αναπτυσσόμενη ασιατική αγορά υποδομών θα απορροφήσει την εξαγωγήμη πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα. Το σχέδιο θα έχει το πρόσθετο πλεονέκτημα της δημιουργίας θέσεων εργασίας για Κινέζους εργαζομένους.

Το Πεκίνο τόνισε ότι η ΑΙΒ πρέπει να είναι μια πολυμερής εμπορική τράπεζα και όχι ένας οργανισμός αναπτυξιακής βοήθειας. Ένας προβληματισμός που τέθηκε για την ορθή λειτουργία μιας αναπτυξιακής τράπεζας με εμπορικούς όρους είναι το γεγονός ότι τα έργα υποδομής έχουν μακρούς κύκλους χρηματοδότησης, χαμηλά επιτόκια, και τη δυνατότητα να διευκολύνουν σπατάλες και διαφθορά. Αν η ΑΙΒ στοχεύσει στη χορήγηση δανείων που άλλες τράπεζες απορρίπτουν για εμπορικούς λόγους, θα αναλάβει μεγάλους κινδύνους, ιδιαίτερα στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες της Ασίας με πτητικές εγχώριες οικονομίες και ασταθή πολιτική. Η Κίνα, για να μετριάσει τον κίνδυνο ακολουθεί ένα διμερές μοντέλο δανεισμού που συνίσταται σε μια ανταλλαγή υποδομών και φυσικών πόρων, όπου η χώρα-οφειλέτης αποπληρώνει τα κινεζικά δάνεια με τους φυσικούς πόρους.¹¹⁴

Ορισμένοι κινέζοι οικονομικοί ειδικοί σημειώνουν ότι ακόμη και αν η ανησυχία αυτή είναι έγκυρη, ο στόχος της Κίνας για ΑΙΒ δεν είναι ανέφικτος, η τράπεζα πρέπει απλά να είναι προσεκτική και να κρίνει με εμπορικά κριτήρια για τις αποφάσεις δανεισμού της. Αυτό έχει ως συνέπεια το πεδίο εφαρμογής έργων που μπορεί να υποστηρίξει να είναι περιορισμένο.¹¹⁵

¹¹² Ibid, σελ. 31.

¹¹³ Ibid.

¹¹⁴ Ibid.

¹¹⁵ Yun Sun, supra n.74, σελ. 1.

3.2. ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΚΙΝΕΖΙΚΗΣ ΕΜΠΝΕΥΣΗΣ

Εκτός από την ίδρυση της ΑΙΙΒ, η Κίνα έχει προβεί στην ίδρυση μαζί με άλλες αναδύμενες οικονομίες ορισμένων θεσμών διακυβέρνησης. Σε συνεργασία με τις χώρες BRICS εκτός από τη Νέα Αναπτυξιακή Τράπεζα συστάθηκε τον Ιούλιο 2014 το Contingent Reserve Arrangement με μια κεφαλαιακή βάση των 100 δις δολαρίων για την παροχή αμοιβαίας υποστήριξης σε περίπτωση προβλημάτων του ισοζυγίου πληρωμών¹¹⁶, μέσω του οποίου η Κίνα προωθεί τη διεθνοποίηση του νομίσματός της, του γουάν (RMB), προωθώντας επίσης ενεργά την ένταξη του RMB στο καλάθι των νομισμάτων για τον καθορισμό της αξίας των Ειδικών Τραβηκτικών Δικαιωμάτων.¹¹⁷ Το CRA συστάθηκε στο πρότυπο του China Mai Initiative Multilateralization (CMIM), ένα αποθεματικό ταμείο 240 δις δολαρίων το οποίο συστάθηκε μετά την κρίση της Νοτιοανατολικής Ασίας του 1997 για την παροχή έκτακτης ρευστότητας για τη διόρθωση των ανισορροπιών στην περιοχή.¹¹⁸ Το ταμείο αυτό στο οποίο η Κίνα κατέχει ηγετικό ρόλο, στο ίδιο επίπεδο περίπου με την Ιαπωνία λειτουργεί συμπληρωματικά με την επιτήρηση του ASEAN+3 (ASEAN συν Κίνα, Ιαπωνία και Νότια Κορέα).¹¹⁹

Οι περιφερειακές πρωτοβουλίες, όπου η Κίνα μπορεί να φέρει τα δικά της συμφέροντα στη διαδικασία διαπραγμάτευσης, δεν περιορίζονται στις προαναφερθείσες. Η FTAAP, που ξεκίνησε από την ASEAN το Νοέμβριο του 2011 (με βάση μια κοινή ιαπωνικό-κινεζική πρόταση τον Αύγουστο του 2011) μπορεί να θεωρηθεί ως σιωπηρή αντι-πρωτοβουλία για την TPP. Θα περιλαμβάνει τα δέκα κράτη της ASEAN και τα έξι κράτη με τα οποία η ASEAN έχει ήδη υπογράψει συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου (Αυστραλία, Κίνα, Ινδία, Ιαπωνία, Νότια Κορέα και Νέα Ζηλανδία). Η ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων είχε φιλόδοξα οριστεί για το τέλος του 2015. Η ζώνη ελεύθερου εμπορίου θα περιλαμβάνει έναν οικονομικό χώρο που δημιουργεί ένα μεγάλο μέρος της παγκόσμιας οικονομικής ανάπτυξης.¹²⁰

Επιπλέον, η Κίνα έχει σχεδιάσει ένα φιλόδοξο Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών της Ασίας-Ειρηνικού (RCEP). Αυτή η οικονομική περιοχή υποτίθεται ότι περιλαμβάνει τα κράτη του Ειρηνικού, αλλά θα απαιτούσε συμφωνία μεταξύ των

¹¹⁶ Subacchi και Pickford, supra n.1, σελ.5.

¹¹⁷ Bob, Tobias, Kawai, Sun, supra n.7, σελ.5.

¹¹⁸ Heilmann Rudolf, Huotari και Buckow, supra n.10, σελ.3.

¹¹⁹ Ibid.

¹²⁰ Ibid, σελ.6.

Ηνωμένων Πολιτειών, της Ρωσίας και της Κίνας (που φαίνεται σήμερα εξαιρετικά απίθανο).¹²¹ Η Κίνα ασχολείται με την επέκταση των μηχανισμών συνεργασίας για την αντιμετώπιση περιφερειακών προκλήσεων ασφάλειας, ιδίως της τρομοκρατίας, των αποσχιστικών τάσεων, και του εξτρεμισμού.

Στο πλαίσιο της προώθησης της πρωτοβουλίας OBOR η Κίνα δεν έχει δημιουργήσει μια πολυμερή πλατφόρμα για ολόκληρη τη γεωγραφική περιοχή που καλύπτεται από το σχέδιο. Παρόλα αυτά, η κινεζική κυβέρνηση προωθεί το Δρόμο του Μεταξιού και τη σχετική έννοια της «σύνδεσης», όχι μόνο σε διμερές επίπεδο, αλλά και σε περιφερειακά fora, συμπεριλαμβανομένης του forum Ασίας-Ευρώπης (ASEM, μια εξαμηνιαία σύνοδο κορυφής μεταξύ της ΕΕ και των περισσότερων ασιατικών χωρών), ο Οργανισμός Συνεργασίας της Σαγκάης (SCO, με στόχο την Κεντρική Ασία και περιλαμβάνει και τη Ρωσία), η ASEAN + 1 (δέκα ασιατικές χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας συν την Κίνα), το China-Arab States Cooperation Forum (22 μέλη του Αραβικού Συνδέσμου μαζί με την Κίνα), το Forum για τη Συνεργασία Κίνας-Αφρικής (FOCAC, 50 αφρικανικά κράτη μαζί με την Κίνα), CEEC 16+1 (τα δεκαέξι κράτη της Νότιας και Ανατολικής Ευρώπης και η Κίνα) και η Διάσκεψη για την αλληλεπίδραση και τα μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης στην Ασία, CICA, ένα forum για την ειρήνη και τη σταθερότητα στην Ασία, για το οποίο η Κίνα είχε την προεδρεία για το διάστημα 2014-2016.¹²²

Ακόμη, ορισμένοι φορείς συνδέονται άμεσα με τη Χρηματοδότηση του OBOR. Ο σημαντικότερος φορέας είναι το Silk Road Fund εφοδιασμένο με 40 δις δολάρια¹²³ για τη χρηματοδότηση των έργων υποδομής κατά μήκος του Δρόμου του Μεταξιού, έργα των οποίων η σύλληψη ξεκίνησε έπειτα από το 2009 εν μέρει ως απάντηση στην παγκόσμια οικονομική κρίση, το οποίο επιτρέπει στην Κίνα να εκτρέψει μέρος των συναλλαγματικών αποθεμάτων της μακριά από τα έντοκα γραμμάτια των ΗΠΑ.¹²⁴ Το Silk Road Fund προορίζεται για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων σε υποδομές μεταφορών κατά μήκος όλης της Οικονομικής Ζώνης του

¹²¹ Ibid.

¹²² Robert Wihtol, "Beijing's Challenge to the Global Financial Architecture", 2015, σελ. 2, διαθέσιμο στο <https://www.csis.org/analysis/pacnet-16-china%E2%80%99s-aiib-challenges>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

¹²³ Ibid.

¹²⁴ Van der Putten και Meijnders, supra n.49, σελ. 29-30-31.

Δρόμου του Μεταξιού, ειδικά την πρόσβαση της Κίνας στους ενεργειακούς πόρους της Κεντρικής Ασίας.¹²⁵

Τέλος, το 2001, ιδρύθηκε ο Οργανισμός Συνεργασίας της Σαγκάης (SCO) που αποτελείται από την Κίνα, τη Ρωσία, και τις τέσσερις δημοκρατίες της Κεντρικής Ασίας, το Καζακστάν, την Κιργιζία, το Τατζικιστάν, το Ουζμπεκιστάν και, μαζί με τέσσερις χώρες παρατηρητές (το Ιράν, το Πακιστάν, την Ινδία και τη Μογγολία). Με τα χρόνια, η Κίνα έχει χρησιμοποιήσει τη SCO για την επίτευξη της οικονομικής ολοκλήρωσης τη περιοχής της Κεντρικής Ασίας και της Κασπίας. Με τον τρόπο αυτό, επεδίωξε να ανταποκριθεί σε τρεις κύριους στόχους, τον κατευνασμό της ανήσυχης επαρχίας Xinjiang, όπου έχουν τη βάση τους σημαντικές δυνάμεις των αυτονομιστών μουσουλμάνων Ουιγούρων, που αποκαλούν την περιοχή «Ανατολικό Τουρκεστάν», τη διαφοροποίηση των πηγών ενέργειας από τον Περσικό Κόλπο και την αντιστάθμιση κινδύνων από οποιοδήποτε ενεργειακό εμπάργκο στη θάλασσα και να επεκτείνουν την κινεζική ηγεμονία σε όλη την Ευρασία. Ο Κινέζος μελετητής Guo Xuetang επανέλαβε την άποψη αυτή, υποστηρίζοντας ότι η SCO θα πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω με σκοπό την προώθηση της οικονομικής ολοκλήρωσης, τη συνεργασία στον τομέα της ενέργειας, των στρατιωτικών θεμάτων, των θεμάτων ασφάλειας, καθώς και τη σταθερότητα κατά του εξτρεμισμού, την τρομοκρατία, και των αποσχιστικών τάσεων (τα τρία τελευταία στοιχεία αναφέρονται κυρίως στο ζήτημα μουσουλμανική-Ουιγούρων στο Xinjiang).¹²⁶ Είναι αξιοσημείωτο ότι ο Οργανισμός Συνεργασίας της Σαγκάη δεν στρέφεται κατά των εξωτερικών παραγόντων, όπως το NATO. Αντ' αυτού, βασίζεται στην ιδέα ότι οι ασιατικές χώρες πρέπει να επιλύσουν τα ζητήματα ασφάλειας της περιοχής τους.¹²⁷

3.3. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΙΙΒ ΚΑΙ ΝDB

Η ΑΙΙΒ προχωρά πιο γρήγορα από ό, τι η τράπεζα των χωρών BRICS. Διαφέρει από την ΝDB καθώς κατ' αρχάς, η Κίνα, ως επικεφαλής μέτοχος, έχει οδηγήσει στη λήψη αποφάσεων. Το Υπουργείο Οικονομικών της Κίνας έχει συστήσει μια ομάδα εργασίας για την ΑΙΙΒ με επικεφαλής τον Jin Liqun, πρώην αντιπρόεδρο της ADB και πρώην πρόεδρο του εποπτικού συμβουλίου των κρατικών επενδυτικών κεφαλαίων της Κίνας. Δεύτερον, η Κίνα έχει καταστήσει σαφές από την αρχή ότι ο

¹²⁵ Withol, supra n.122, σελ.5.

¹²⁶ Lin, supra n.47, σελ. 6.

¹²⁷ Heilmann, Rudolf, Huotari και Buckow, supra n.10, σελ. 7.

σκοπός της ΑΙΠΒ είναι η χρηματοδότηση των υποδομών. Αυτό έχει διατηρήσει την πρωτοβουλία επικεντρωμένη σε έναν συγκεκριμένο στόχο.

Αντίθετα, ο σκοπός του NDB είναι λιγότερο σαφώς καθορισμένος, και η λήψη αποφάσεων μεταξύ των χωρών BRICS υπήρξε αργή. Μέχρι στιγμής, έχουν καταλήξει σε συμφωνία σχετικά με τα πιο δύσκολα ζητήματα: την κεφαλαιακή βάση, τα δικαιώματα ψήφου, την τοποθεσία, και την προεδρία. Η Κίνα ήθελε μια μεγάλη κεφαλαιακή βάση, ενώ οι μικρότερες χώρες ήθελαν να εξασφαλίσουν μια ίση κατανομή των μετοχών. Τελικά, συμφώνησαν σε ένα μέτριο κεφάλαιο 50 δισεκατομμυρίων δολαρίων, με ίσες εισφορές και ισοσταθμισμένες ψήφους. Η Κίνα και η Ινδία φέρεται να διαφώνησαν αναφορικά με την τοποθεσία και την προεδρία μέχρι την παραμονή της συνόδου κορυφής της Fortaleza. Η Κίνα επικράτησε, και συμφώνησαν να οριστεί ως έδρα της NDB η Σαγκάη, με τον πρώτο πρόεδρο να προέρχεται από την Ινδία.¹²⁸

3.4. Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΝΕΟΣΥΣΤΑΤΩΝ ΘΕΣΜΩΝ ΤΗΣ

Η δημιουργία των ανωτέρω θεσμών, εξυπηρετεί κυρίως την εξωτερική πολιτική και τους διπλωματικούς στόχους της Κίνας. Η συμμετοχή τόσων πολλών χωρών στις δύο νέες πολυμερείς τράπεζες ανάπτυξης θα διευκολύνει την ταχεία στελέχωσή τους με έμπειρους επαγγελματίες από άλλους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς θεσμούς και, συνεπώς, να υποστηρίξουν ένα μεγάλο όγκο χρηματοδοτούμενων έργων.¹²⁹

Μέχρι πρόσφατα, η Κίνα θεωρείτο σε μεγάλο βαθμό ως « μεταρρυθμιστής» του πολυμερούς συστήματος. Με την ΑΙΠΒ και άλλες πρωτοβουλίες, όπως η νέα Τράπεζα Ανάπτυξης των BRICS, η Κίνα εμφανίζεται όλο και περισσότερο ως έναν «μαλακό ρεβιζιονιστή». Θα συνεχίσει να επιδιώκει τη μεταρρύθμιση των υφιστάμενων πολυμερών δομών, ενώ δημιουργεί τους δικούς της.¹³⁰ Η εξέλιξη αυτή ενδέχεται να αποβεί επωφελής για τις λιγότερο πλούσιες χώρες, επειδή η Κίνα θα πρέπει να παίξει τον ρόλο της οικονομικής και τεχνολογικής διευκόλυνσης, βοηθώντας να ξεπεραστεί ένα από τα κύρια εμπόδια που αποτελούν τροχοπέδη για την ανάπτυξή τους: την έλλειψη υποδομών. Όσον αφορά τις παραδοσιακές δυνάμεις,

¹²⁸ Withol, supra n.122, σελ.4.

¹²⁹ Djankov και Milner, supra n.3,σελ.9.

¹³⁰ Renard, supra n.104, σελ.4.

και αυτές θα επωφεληθούν από την προοπτική των επιχειρηματικών ευκαιριών και ένα πιο σταθερό διεθνές κλίμα.¹³¹

Με τα νέα ιδρύματα, δημιουργείται μια πρόκληση για το 70ετές σύστημα του Bretton Woods.¹³² Το γεγονός ότι τα νέα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να έχουν την έδρα τους στην Κίνα σηματοδοτεί μια σημαντική στροφή από την τρέχουσα αρχιτεκτονική με κέντρο τις ΗΠΑ. Η κεφαλαιακή βάση της ΑΙΒ αναμένεται να είναι περίπου 100 δισεκατομμύρια δολάρια, με την Κίνα να συμβάλει τα μισά. Το αρχικό κεφάλαιο της ΝDB έχει οριστεί σε 50 δισεκατομμύρια δολάρια, με την Κίνα να συμβάλει 10 δισεκατομμύρια δολάρια, και το μερίδιό της στο νομισματικό ταμείο CRA με αποθέματα ύψους 100 δις δολαρίων να είναι 41 δις δολαρίων.

Με το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν των \$ 10 τρισεκατομμύρια το 2014, η οικονομία της Κίνας αναμένεται να ξεπεράσει εκείνη των Ηνωμένων Πολιτειών μέσα σε μια δεκαετία, και να γίνει η μεγαλύτερη του πλανήτη.¹³³ Η φωνή της Κίνας, όμως, στους πολυμερείς χρηματοδοτικούς οργανισμούς δεν έχει συμβαδίσει με το οικονομικό ανάστημα της χώρας. Οι Ηνωμένες Πολιτείες διατηρούν το 16,75% των ψήφων στο ΔΝΤ, ενώ η Κίνα κατέχει μόνο το 3,81%. Τα έθνη BRICS, που αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το ένα πέμπτο της παγκόσμιας παραγωγής, κατέχουν μια ποσόστωση μόλις 10,3%. Οι Ευρωπαϊκές χώρες, αντίθετα, έχουν στη διάθεσή τους το 27,5% για το 18% της παραγωγής για το οποίο είναι υπεύθυνες.¹³⁴ Η δημιουργία των εναλλακτικών θεσμών είναι ακριβώς αποτέλεσμα αυτής της ανισορροπίας.

¹³¹ Esteban και Otero Inglesias, *supra* n.46, σελ.8.

¹³² Heilmann, Rudolf, Huotari και Buckow, *supra* n.10, σελ.6.

¹³³ *Ibid.*

¹³⁴ Andrew Walter, "Global economic governance after the crisis: The G2, the G20, and global imbalances", Bank of Korea, 2011, σελ.1, διαθέσιμο στο <http://personal.lse.ac.uk/wyattwal/images/Globaleconomicgovernanceafterthecrisis.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

4.ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Είναι εμφανές ότι η διεθνής πραγματικότητα έχει αλλάξει σε σχέση με τη μεταψυχροπολεμική εποχή. Με την επικράτηση των ΗΠΑ έναντι της Σοβιετικής Ένωσης, οι πρώτες αναδείχθηκαν ως η μοναδική υπερδύναμη στο κέντρο του διεθνούς συστήματος. Περίπου μια εικοσαετία αργότερα μια νέα υπερδύναμη εμφανίστηκε στο προσκήνιο αλλοιώνοντας αυτό το αποτέλεσμα. Η Κίνα, η οποία αποτελούσε μία από τις φτωχότερες χώρες του πλανήτη κατέστη η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία παγκοσμίως και μια υπολογίσιμη στρατιωτική δύναμη.

Στον οικονομικό τομέα η κινεζική παρουσία είναι διαδεδομένη σε όλο τον πλανήτη. Σημαντικότερη πρωτοβουλία συνιστά το One Belt One Road. Μέχρι σήμερα, το σχέδιο της Κίνας είχε ορισμένες σημαντικές συνέπειες. Με την εγκαθίδρυση ενός πλαισίου πολιτικής για τα κινεζικά έργα υποδομής στην Κεντρική Ασία, τη Νοτιοανατολική Ασία, τη Νότια Ασία, τη Μέση Ανατολή, την Ανατολική Αφρική και την Ευρώπη, καθίσταται ευκολότερο για την κινεζική κυβέρνηση να αναπτύξει μια συνεκτική προσέγγιση για τα έργα αυτά, καθώς και να επιδιώξει τη μεγιστοποίηση της μακροπρόθεσμης στρατηγικής αξίας σε σχέση με τα συμφέροντα της εξωτερικής πολιτικής της Κίνας. Τα συμφέροντα αυτά περιλαμβάνουν τη διεύρυνση των κινεζικών εξαγωγών στην αγορά και την εξασφάλιση της πρόσβασης σε πρώτες ύλες, την ανάπτυξη νέων αγορών για το κινεζικό εμπόριο, τις επενδύσεις, και την ενίσχυση της διπλωματικής και εμπορικής (και τελικά γεωστρατηγικής) επιρροή της Κίνας.

Όσον αφορά, ειδικότερα, στην πρόσβαση στην αγορά, ο ρόλος της ΕΕ έχει ιδιαίτερη σημασία, δεδομένου ότι είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Κίνας. Επιπλέον, ο θαλάσσιος διάδρομος Κίνας-Ευρώπης είναι επίσης σημαντικός για το εμπόριο της Κίνας με άλλους κύριους εμπορικούς εταίρους της, τις ΗΠΑ. Οι θαλάσσιες μεταφορές εμπορευματοκιβωτίων μεταξύ της Κίνας και της ανατολικής ακτής της Βόρειας Αμερικής καθιστά ολοένα και πιο χρήσιμη τη διώρυγα του Σουέζ. Καθώς η διώρυγα του Παναμά είναι στενότερη από τη διώρυγα του Σουέζ και όχι αρκετά μεγάλη για τα μεγαλύτερα πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων, υπάρχει μια μετατόπιση από την διαδρομή μέσω του ειρηνικού με την υπερατλαντική διαδρομή για τη μεταφορά εμπορευματοκιβωτίων μεταξύ της Ασίας και της ανατολικής ακτής της Βόρειας Αμερικής. Το 2014, η χωρητικότητα των container από την Ασία προς την ανατολική ακτή των ΗΠΑ, μέσω της διώρυγας του Σουέζ

ξεπέρασε εκείνη της διώρυγας του Παναμά για πρώτη φορά.¹³⁵ Αν και η Διώρυγα του Παναμά βρίσκεται στη διαδικασία να διευρυνθεί, μέχρι να ολοκληρωθεί το έργο δεν θα είναι σε θέση να φιλοξενήσει τα μεγαλύτερα πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων που χρησιμοποιούνται σήμερα.

Όσον αφορά τις πρώτες ύλες, το πετρέλαιο από τη Μέση Ανατολή, την Κεντρική Ασία και την Αφρική είναι μείζονος σημασίας, όπως είναι διάφορες άλλες πρώτες ύλες από την Αφρική και τη Νοτιοανατολική Ασία. Οι διεθνείς οδοί μεταφοράς της Κίνας, είτε πρόκειται για εξαγωγές ή εισαγωγές, πρέπει να είναι ασφαλείς και σταθερές. Οι διαταραχές θα μπορούσαν να βλάψουν την οικονομία της Κίνας, και άλλες μεγάλες δυνάμεις ή τρομοκρατικές οργανώσεις θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν την απειλή της διακοπής των εμπορικών ροών για να ασκήσουν πολιτική πίεση στην κινεζική κυβέρνηση. Η ανάπτυξη νέων ευκαιριών για το εμπόριο και τις επενδύσεις είναι ένα μακροπρόθεσμο ενδιαφέρον της Κίνας σε όλη την Ασία, την Αφρική και την Ευρώπη. Η εμφάνιση νέων, πιο προσιτών ή μεγάλων αγορών θα παρέχει στις κινεζικές επιχειρήσεις νέες εμπορικές ευκαιρίες και θα μπορούσε να βοηθήσει την Κίνα να είναι λιγότερο εξαρτημένη από δυτικές χώρες για τις εξαγωγές της. Τέλος, εάν η Κίνα καταφέρει την ενίσχυση των διπλωματικών και εμπορικών επιρροών της σε αυτές τις περιοχές, αυτό θα ενισχύσει περαιτέρω την άνοδό της ως μεγάλης δύναμης. Στην Ανατολική και Νοτιοανατολική Ασία - δηλαδή, στην περιφέρεια της Κίνας - αυτή η διαδικασία επέκτασης επιρροής διακυβεύεται από τις ταραγμένες σχέσεις με μερικούς από τους γείτονες της Κίνας και από την πολύ ισχυρή θέση των Ηνωμένων Πολιτειών στην περιοχή.

Με βάση τις κινεζικές επίσημες ανακοινώσεις και δημοσιεύσεις, το προβλεπόμενο σχέδιο OBOR λόγω των βελτιωμένων μεταφορικών συνδέσεων θα μπορούσε να συμβάλει στη μετατροπή της Ευρασίας σε έναν «οικονομικό χώρο», μια ευρεία γεωγραφική ζώνη με πολλαπλές υπο-περιοχές που βρίσκονται σε στενή οικονομική ολοκλήρωση. Η Κίνα είναι σε θέση να διαδραματίσει τον κεντρικό ρόλο σε αυτόν τον οικονομικό χώρο, και οι κινεζικές κρατικές επιχειρήσεις και οι κυβερνήσεις των χωρών υποδοχής που είναι φιλικές προς την Κίνα θα έχουν έναν υψηλό βαθμό επιρροής ως βασικά στοιχεία του δικτύου μεταφορών. Αυτή η επιρροή θα περιορίσει τον κίνδυνο της διακοπής του εξωτερικού εμπορίου της Κίνας και θα

¹³⁵ Van der Putten και Meijnders, supra n.49, σελλ.29-30-31.

αυξήσει τις επιλογές για την κινεζική κυβέρνηση να επιτρέψει τη ροή των εμπορευμάτων.¹³⁶

Ενώ το σχέδιο OBOR μπορεί να παράσχει στην κινεζική κυβέρνηση μεγαλύτερη επιρροή στις διεθνείς υποθέσεις, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Κίνα κατασκευάζει εμπορικές και όχι ναυτικές λιμενικές εγκαταστάσεις. Η εστίαση αυτού του προγράμματος δεν έγκειται στη στρατιωτική κυριαρχία. Το κινεζικό Ναυτικό, παίζει ρόλο στο Ναυτικό τμήμα της πρωτοβουλίας, αλλά μόνο για την ενίσχυση της διπλωματικής επιρροής της Κίνας. Η επίτευξη της θάλασσας εξουσίας, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας να εξασφαλίσει ή να διακόψει τις γραμμές εφοδιασμού με στρατιωτικά μέσα, ή να επιτεθεί σε χερσαίους στόχους από τη θάλασσα, είναι αυτό που έχει ως στόχο η Κίνα στον εγγύς θαλάσσιο χώρο, αλλά όχι στον Ινδικό Ωκεανό και τη Μεσόγειο Θάλασσα. Σε μακροπρόθεσμη βάση, είναι πιθανό αυτό να αλλάξει. Η διπλωματική εμπορική προσέγγιση της Κίνας θα μπορούσε να αποδειχθεί ότι είναι μόνο ένα στάδιο σε μια τροχιά που τελικά περιλαμβάνει την επέκταση της στρατηγικής στρατιωτικής επιρροής. Ωστόσο, προς το παρόν φαίνεται ότι η Κίνα μπορεί να είναι σε θέση να εξασφαλίσει πολλούς από τους στόχους της εξωτερικής πολιτικής της με μη στρατιωτικά μέσα.¹³⁷

Η αύξηση της επιρροής της Κίνας επηρεάζει σημαντικά την Ευρωπαϊκή Ένωση. Κατ' αρχάς, η Κίνα έχει σταδιακά όλο και μεγαλύτερη επιρροή οικονομικά και διπλωματικά - και τελικά γεωστρατηγικά - σε περιοχές κοντά στην Ευρώπη. Οι μεγαλύτερες επενδύσεις και εμπορικές σχέσεις μεταξύ της Κίνας και των χωρών της Αφρικής, της Μέσης Ανατολής και της Κεντρικής Ασίας εντείνουν τη συμμετοχή της Κίνας στις περιφερειακές υποθέσεις, καθώς και την ανάγκη για αυτές τις χώρες να διατηρήσουν φιλικές σχέσεις με το Πεκίνο. Προς το παρόν αυτή η διαδικασία δεν είναι καθόλου ορατή, δεδομένου ότι η Κίνα είναι προσεκτική σε αυτές τις περιοχές διατηρώντας ένα χαμηλό προφίλ. Δεύτερον, η κινεζική κυβέρνηση έχει αυξημένη ικανότητα να επηρεάσει, μέσω της επιλογής των εμπορικών δρομολογίων των εμπορικών ροών μεταξύ της Κίνας και της ΕΕ.Ο Πειραιάς είναι ένα καλό παράδειγμα: η απόφαση της Κίνας να αναπτύξει αυτό το ελληνικό λιμάνι υπήρξε καθοριστική για τη δημιουργία ενός νέου εμπορικού συνδέσμου μεταξύ της Κεντρικής Ευρώπης και της Ασίας από την Ελλάδα και τα Βαλκάνια. Αυτό, με τη

¹³⁶ Ibid.

¹³⁷ Ibid, σελ. 33.

σειρά του, επηρεάζει τις σχέσεις στο εσωτερικό της ΕΕ, δεδομένου ότι βοηθά τις οικονομίες της Ανατολικής Ευρώπης να απομακρυνθούν από τον περιφερειακό τους ρόλο εντός της ΕΕ. Παράλληλα, η κινεζική στρατηγική υποδομή παρέχει μια ευκαιρία για να επαναπροσδιοριστούν και να επέλθει εμβάθυνση στις σχέσεις ΕΕ-Κίνας. Ακόμα, σε μακροπρόθεσμη βάση, είναι πιθανό ότι οι οδοί μεταφοράς που αφορούν την Ασία και την Αφρική θα παρακάμπτουν όλο και περισσότερο την Ευρώπη. Ενώ η Κίνα θα ενισχύσει τον ήδη κεντρικό ρόλο της στον τομέα του εφοδιασμού και των μεταφορών, η Ευρώπη την ίδια στιγμή θα χάσει μεγάλο μέρος της κεντρικότητας της. Από την άλλη πλευρά, η εμπλοκή της Κίνας μπορεί να βοηθήσει την οικονομική ανάπτυξη στην περιφέρεια της Ευρώπης, η οποία συμβάλλει στη σταθερότητα και μπορεί να βοηθήσει την ίδια την οικονομική ανάπτυξη της ΕΕ.

Αναφορικά με τη σχέση Κίνας-ΗΠΑ, η Κίνα επεμβαίνει πλέον σε περιοχές όπου είναι εμφανής η αμερικανική παρουσία. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στο Αφγανιστάν. Ενώ το Πεκίνο ήταν ανέκαθεν ικανοποιημένο παρακολουθώντας την αμερικανική εμπλοκή σε συγκρούσεις που κράτησαν την εστίαση της Ουάσιγκτον μακριά από την περιοχή της Ασίας-Ειρηνικού, η αστάθεια που προκύπτει στην περιοχή απειλεί άμεσα μια σειρά από βασικά κινεζικά συμφέροντα. Οι ΗΠΑ συνεχίζουν να επιδιώκουν ευκαιρίες για να συνδεθεί το Αφγανιστάν με τους γείτονές της, με τρόπους που ευθυγραμμίζονται στενά με τους δεδηλωμένους στόχους της Κίνας. Οι πρόσφατες προσπάθειες της Κίνας να διαδραματίσει μεγαλύτερο ρόλο στο Αφγανιστάν, κυρίως στην προώθηση μιας πολιτικής διευθέτησης, υπήρξαν θετικές και θα πρέπει να επεκταθούν. Οι ΗΠΑ θα πρέπει να καλωσορίσουν την εξέλιξη αυτή και να ενθαρρύνουν την εμπλοκή των συμμάχων των δύο δυνάμεων στην περιοχή. Μέσω της συνεργασίας και της διαφάνειας, οι ΗΠΑ και η Κίνα έχουν τη δυνατότητα να καταστούν εταίροι στην προώθηση της ανάπτυξης και της σταθερότητας σε ολόκληρη την Κεντρική Ασία.¹³⁸

Στον οικονομικό τομέα, η επέκταση της Σαγκάη σε ένα παγκόσμιο οικονομικό κέντρο κατέχει έναν κεντρικό ρόλο στις εξωτερικές οικονομικές σχέσεις της Κίνας. Το εξωτερικό της εμπόριο και η οικονομική της πολιτική προωθούν τη διεθνοποίηση

¹³⁸ Thomas Zimmerman, “The New Silk Roads: China, the U.S., and the Future of Central Asia”, Center on International Cooperation, *New York University*, Οκτώβριος 2015, σελ.19, διαθέσιμο στο http://cic.nyu.edu/sites/default/files/zimmerman_new_silk_road_final_2.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

του RMB. Ο δεδηλωμένος στόχος είναι να περιοριστεί η λειτουργία του αμερικανικού δολαρίου ως παγκόσμιο κυρίαρχο αποθεματικό νόμισμα και να εργαστεί προς την κατεύθυνση ενός πολυπολικού παγκόσμιου νομισματικού συστήματος που στηρίζεται σε διάφορα νομίσματα, συμπεριλαμβανομένων του δολαρίου, του ευρώ, του RMB και άλλων.¹³⁹

Ο λανθάνων, μακροπρόθεσμος στρατηγικός ανταγωνισμός μεταξύ της Κίνας και των Ηνωμένων Πολιτειών, δύναται να επιφέρει αύξηση του ανταγωνισμού για επιρροή στο μέλλον. Μια κλιμάκωση των εντάσεων μεταξύ της Κίνας και των ΗΠΑ με αφορμή τους συμμάχους στη Θάλασσα της Νότιας Κίνας ή στην Ανατολική Θάλασσα της Κίνας θα μπορούσε να οδηγήσει την Κίνα να αυξήσει τα αντίποινα προκαλώντας εντάσεις στην παραδοσιακή σφαίρα επιρροής των ΗΠΑ. Σε αυτό το σημείο, οι παραδοσιακοί σύμμαχοι των ΗΠΑ της Λατινικής Αμερικής θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν ορισμένα δυσάρεστα διλήμματα.¹⁴⁰ Η εξελισσόμενη κινεζική δημιουργία οργανισμών και μηχανισμών έχει τη δυνατότητα να αμφισβητήσει και να περιορίσει την αμερικανική και την ευρωπαϊκή κυριαρχία σε σημαντικούς διεθνείς οργανισμούς και τομείς πολιτικής.¹⁴¹

Παρά το γεγονός ότι πρόσφατες δηλώσεις και πρωτοβουλίες από την πλευρά της κινεζικής ηγεσίας δείχνουν ότι πρώτα απ' όλα επιδιώκουν την αναγνώριση του καθεστώτος της Κίνας ως μεγάλη δύναμη, οι στόχοι της περιφερειακής πολιτικής της Κίνας παραμένουν ασαφείς αυτή τη στιγμή. Ένα πράγμα είναι βέβαιο: οι αλλαγές που περιγράφονται παραπάνω είναι μέρος του αυξανόμενου ανταγωνισμού μεταξύ της Κίνας και των Ηνωμένων Πολιτειών στην περιοχή Ασίας-Ειρηνικού. Από τότε που ο Xi Jinping ήρθε στην εξουσία, το Πεκίνο έχει προσπαθήσει να δημιουργήσει μια νέα ισορροπία δυνάμεων με την Ουάσινγκτον στην περιοχή. Οι Κινέζοι ηγέτες αναφέρονται συχνά στην έννοια του «νέου τύπου σχέσεων μεταξύ μεγάλων δυνάμεων», η οποία συνεπάγεται τη δημιουργία μιας σχέσης με τις Ηνωμένες Πολιτείες επί ίσοις όροις.¹⁴²

Πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι η Κίνα θα συνεχίσει να αμφισβητεί την πολιτική και την οικονομική επιρροή των Ηνωμένων Πολιτειών, ακόμη και στο βαθμό που

¹³⁹ Heilmann, Rudolf, Huotari και Buckow, supra n.10, σελ.3.

¹⁴⁰ Hilton, supra n.79, σελ.15.

¹⁴¹ Heilmann, Rudolf, Huotari και Buckow, supra n.10,σελ.1.

¹⁴² Ibid.

δανείζεται έννοιες της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής και προσπαθεί να τις εφαρμόσει γρηγορότερα από τον αντίπαλό της. Το σχέδιο «New Silk Road», στην πραγματικότητα, έγινε για πρώτη φορά δημοφιλές στο σύγχρονο πλαίσιο από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Η Χίλαρι Κλίντον το ανέφερε ήδη από το 2011 σε σχέση με το μεταπολεμικό Αφγανιστάν, εξηγώντας ότι η Ουάσιγκτον θα ενθαρρύνει τις ιδιωτικές επενδύσεις σε υποδομές (μεταφορές και ενέργεια), για την περιοχή στο σύνολό της. Η κυριότητα της έννοιας «Νέος Δρόμος του Μεταξιού» ανήκει στις ΗΠΑ, και αναφερόταν στην αναβίωση του αρχαίου Δρόμου του Μεταξιού. Ωστόσο, η ώθηση στην έννοια αυτή επιταχύνθηκε από την Κίνα σε μια προσπάθεια να καλύψει τη διαφορά με το σχέδιο οικονομικής διπλωματίας των Ηνωμένων Πολιτειών στην Ασία.¹⁴³ Για να αμβλυνθεί η σύνδεση του σχεδίου με το αρχικό σχέδιο των Ηνωμένων Πολιτειών, η κινεζική ηγεσία δεν αναφέρεται στην πρωτοβουλία ονομάζοντάς την «Δρόμο του Μεταξιού» αλλά «One Belt, One Road».¹⁴⁴

Η Σινο-αμερικανική αντιπαλότητα παίρνει διάφορες μορφές. Πρώτον, το Πεκίνο επιθυμεί να θέσει τέλος σε μερικές από τις στρατιωτικές πρακτικές των Ηνωμένων Πολιτειών και των συμμάχων τους -κυρίως στρατιωτικές ασκήσεις επιτήρησης στη Θάλασσα της Νότιας Κίνας κοντά στην κινεζική ακτή - και προσπαθεί να ενισχύσει τις δυνατότητες του στρατού της, οι οποίες είναι περιορισμένες σε σχέση με τις στρατιωτικές δυνατότητες των ΗΠΑ.¹⁴⁵ Επιπρόσθετα, η εμπορική αντιπαλότητα αυξάνεται. Αυτό καθίσταται εμφανές από τις διάφορες παράλληλες διαπραγματεύσεις στην περιοχή για τις συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών: από τη μία πλευρά η Transpacific Partnership (TPP), ένα φιλόδοξο σχέδιο συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου που παρουσιάζεται συχνά από το Πεκίνο ως ένα αμερικανικό μέτρο για να «ανασχέσει» την Κίνα και από την άλλη πλευρά, η Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP) που περιλαμβάνει τις χώρες της ASEAN, τις τρεις χώρες της Βορειοανατολικής Ασίας (Κίνα, Νότια Κορέα και Ιαπωνία), καθώς επίσης και την Αυστραλία, τη Νέα Ζηλανδία και την Ινδία. Σε γενικές γραμμές η Κίνα προσπαθεί να διαπραγματευτεί συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου με όσο το δυνατόν περισσότερες χώρες σε όλο τον κόσμο, αλλά φαίνεται να

¹⁴³ Ibid.

¹⁴⁴ Alice Ekman, "China in Asia: What is behind the new silk roads?", *Ifri and OCP Policy Center*, Ιούλιος 2015, σελ.17, διαθέσιμο στο http://www.ocppc.ma/sites/default/files/OCPPC-Ifri_EN-AliceEckman.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

¹⁴⁵ Ibid.

επικεντρώνει τις προσπάθειές της στις διμερείς διαπραγματεύσεις με τις γειτονικές χώρες. Η Σινο-αμερικανική αντιπαλότητα είναι επίσης νομισματική: σήμερα δεν υπάρχει άμεσος ανταγωνισμός στην Ασία μεταξύ της χρήσης του δολαρίου ή του γουάν (RMB), καθώς η Κίνα προσπαθεί να επιβάλλει σταδιακά το νόμισμά της παράλληλα με το κυρίαρχο στην περιοχή. Το Πεκίνο ελπίζει να είναι σε θέση να υπογράψει την πλειοψηφία των μελλοντικών συμβάσεων με τους γείτονές της (όπως η Ρωσία) σε τοπικό νόμισμα, αποφεύγοντας το επιπλέον κόστος της συναλλαγής του δολαρίου. Τέλος, το Πεκίνο έχει αρχίσει να ανταγωνίζεται με την Ουάσιγκτον στο πλαίσιο των περιφερειακών θεσμών.

Όχι μόνο η Κίνα προσπαθεί να ενισχύσει τη συμμετοχή της στα υφιστάμενα περιφερειακά όργανα και φόρα όπως η ASEAN + 3 ή APEC, αλλά δίνει επίσης νέα πνοή σε ορισμένους περιφερειακούς οργανισμούς και φόρα μέσα στα οποία η Κίνα θα μπορούσε να διαδραματίσει ηγετικό ρόλο, όπως η ΑΠΒ, ή η Διάσκεψη για την αλληλεπίδραση και τα Μέτρα Οικοδόμησης εμπιστοσύνης στην Ασία Conference on Interaction and Confidence Building Measures in Asia (CICA), στους οποίους είκοσι περίπου συμμετέχοντες συμπεριλαμβανομένων της Ρωσίας και του Ιράν, αλλά όχι των Ηνωμένων Πολιτειών ή της Ιαπωνίας. Η Κίνα, η οποία τα τελευταία δύο χρόνια ήταν πρόεδρος του CICA, εργάζεται ενεργά για να καταστήσει αυτόν τον σχηματισμό ευρύτερα γνωστό, ελπίζοντας να αποκτήσει μεγαλύτερη επιρροή στην περιφερειακή συνεργασία σε θέματα ασφαλείας. Στο 4ο συνέδριο CICA του Μάη του 2014, ο Χι αναγνώρισε την ύπαρξη των αμερικανικών συμφερόντων στην Ασία, καθώς και το δικαίωμα της Ουάσιγκτον να διαδραματίσει ένα ρόλο στην περιοχή, αλλά έκανε μια σαφή έκκληση για τους Ασιάτες να επιλύσουν τα δικά τους προβλήματα στην περιοχή «μόνοι τους».¹⁴⁶

Αναφορικά με την έλξη που ασκεί η Κίνα στις χώρες του Τρίτου Κόσμου, είναι αξιοσημείωτο ότι έπειτα από δεκαετίες κυριαρχίας από τις ευρωπαϊκές αποικιακές δυνάμεις, που ακολουθήθηκαν από επιπλέον δεκαετίες της Δυτικής βοήθειας και των επενδύσεων που προβλέπουν όρους «πατερναλιστικούς», πολλοί Αφρικανοί ηγέτες έχουν εκφράσει την εκτίμηση ότι η Κίνα «δεν δεσμεύει κανέναν»¹⁴⁷. Δεσμεύεται να μην παρεμβαίνει στις εσωτερικές υποθέσεις των αφρικανικών χωρών, είτε μέσω πολιτικών πιέσεων ή προϋποθέσεων, για αυτό η

¹⁴⁶ Ibid, σελ.16-17.

¹⁴⁷ Ibid.

προσέγγιση της Κίνας θεωρείται ως λιγότερο πιεστική σε σχέση με την επιμονή της Δύσης για την επιβολή απαιτήσεων που αφορούν τη διαφάνεια, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τον εκδημοκρατισμό και άλλες δυτικές προτεραιότητες για την ενίσχυσή τους και την πραγματοποίηση επενδύσεων.¹⁴⁸ Σε αυτό το στάδιο υπάρχουν λίγα στοιχεία που να δείχνουν ότι η ώθηση της Κίνας για μεγαλύτερη εκπροσώπηση στην παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση αποτελεί μέρος ενός σχεδίου ώστε μακροπρόθεσμα να αμφισβητήσει ανοιχτά το status quo. Η στάση της Κίνας κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης υπογράμμισε την προτίμησή της για τη σταδιακή απόκτηση κερδών και τον πραγματισμό, δύο στοιχεία της κινεζικής κουλτούρας και αντίληψης για την επιδίωξη ενεργότερης συμμετοχής στην παγκόσμια διακυβέρνηση. Οι αντιλήψεις αυτές είναι πιθανό να εξακολουθήσουν να διαμορφώνουν την κινεζική εμπλοκή στο διεθνές σύστημα τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα.¹⁴⁹

¹⁴⁸ Hanauer και Lyle, supra n.62, σελ.57.

¹⁴⁹ Jorgensen και Stube, supra n.8, σελ.15.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΑ

- Ross, Robert και Zhu Feng, “*China’s Ascent: Power, Security and the Future of International Politics*”, Cornell University Press, Ithaca and London, 2008.
- Fishman, Ted, «*Κίνα Α.Ε.: Η Πρόκληση της Νέας Υπερδύναμης για την Αμερική και τον Κόσμο*», Κλειδάριθμος, Αθήνα 2006.
- Heywood, Andrew, «*Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτική στην Παγκόσμια Εποχή*», εκδόσεις Κριτική, 2013.
- Αλμπάνης, Ευστράτιος: «*Παγκοσμιοποίηση και Πολυδιάσπαση*», Αθήνα, 2014.

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- Arnson, Cynthia J. και Davidow Jeffrey, “China, Latin America, and the United States: The New Triangle”, *Woodrow Wilson International Center for Scholars Institute of the Americas Chinese Academy of Social Sciences*, Ιανουάριος 2011, σελλ. 1-44 διαθέσιμο στο https://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/LAP_120810_Triangle_rpt.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- *Asian Development Bank*, “Reshaping Global Economic Governance and the Role of Asia in the Group of 20”, σελλ. 1-73 Απρίλιος 2011, διαθέσιμο στο <https://piie.com/publications/papers/adb-report-201104.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Bob Daniel, Harris Tobias, Masahiro Kawai, Yun Sun, «Asian Infrastructure Investment Bank: China as Responsible Stakeholder?», *Sasakawa Peace Foundation*, 2015, σελλ. 1-60, διαθέσιμο στο http://spfusa.org/wp-content/uploads/2015/07/AIIB-Report_4web.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Brandt και άλλοι, “Chinese Engagement in Latin America and the Caribbean: Implications for US Foreign Policy”, *American University School of International Service*, Δεκέμβριος 2012, σελλ. 1-32, διαθέσιμο στο http://www.american.edu/sis/usfp/upload/chinese-engagement-in-lac-au_us-congress-final.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Brautigam Deborah, Farole Thomas, και Tang Xiaoyang, “China’s Investment in African Special Economic Zones: Prospects, Challenges, and Opportunities”, *World Bank*, Poverty Reduction and Economic Management Network, Economic Premise, v.5, Μάρτιος 2010, σελλ. 1-6, διαθέσιμο στο <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/10202/536820BRI0EP50Box345623B001PUBLIC1.pdf?sequence=1>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Brugier Camille, “China’s way: the new Silk Road”, *European Union Institute for Security Studies*, Μάιος 2014, σελλ. 1-4, διαθέσιμο στο http://www.iss.europa.eu/uploads/media/Brief_14_New_Silk_Road.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Chen, Wenjie και Dollar David, and Heiwai Tang, “Why is China investing in Africa? Evidence from the firm level”, Αύγουστος 2015, σελλ. 1-30,

- διαθέσιμο στο <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/Why-is-China-investing-in-Africa.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- *China-Britain Business Council*, “One Belt One Road, A role for UK Companies in Developing China ‘s New Initiative”, 2016, σελλ. 1-17, διαθέσιμο στο [http://www.cbcc.org/cbbc/media/cbbc media/One-Belt-One-Road-main-body.pdf](http://www.cbcc.org/cbbc/media/cbbc%20media/One-Belt-One-Road-main-body.pdf), τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
 - Clegg Jeremy και Voss Heinrich, «Chinese Overseas Direct Investment in the European Union», *Europe China Research and Advice Network*, Λονδίνο, 2012, σελλ.1-88, διαθέσιμο στο https://www.chathamhouse.org/sites/files/chathamhouse/public/Research/Asia/0912ecran_cleggvos.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
 - Djankov Simeon και Miner Sean, “China’s Belt and Road Initiative: Motives, Scope and Challenges”, *Peterson Institution for International Relations*, 30 Ιανουαρίου 2016, διαθέσιμο στο <https://piie.com/publications/piie-briefings/chinas-belt-and-road-initiative-motives-scope-and-challenges>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
 - Ekman Alice, “China in Asia: What is behind the new silk roads?”, *Ifri and OCP Policy Center*, Ιούλιος 2015, σελλ. 1-32, διαθέσιμο στο http://www.ocppc.ma/sites/default/files/OCPPC-Ifri_EN-AliceEckman.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
 - Esteban Mario και Otero Inglesias Miguel, “What are the prospects for the new Chinese-led Silk Road and Asian Infrastructure Investment Bank?”, *Elcano Royal Institute*, ARI 23/2015 (English version), 17 Απριλίου 2015, διαθέσιμο στο <https://www.files.ethz.ch/isn/190386/ARI23-2015-Esteban-OteroIglesias-What-are-prospects-for-new-Chinese-led-Silk-Road-and-Asian-Infrastructure-Investment-Bank.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
 - *European Commission*, “The Asian Infrastructure Investment Bank”, European Political Strategy Centre, τεύχος 1, 24 Απριλίου 2015, διαθέσιμο στο https://ec.europa.eu/epsc/publications/strategic-notes/asian-infrastructure-investment-bank_en, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
 - *Friends of Europe*, “EU-China, shaping a shared future”, Brussels, Άνοιξη 2015, διαθέσιμο στο <http://www.friendsofeurope.org/media/uploads/2015/06/CHINA-BOOK-2015-WEB.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
 - *Fung Business Intelligence Center*, “The Silk Road Economic Belt and the 21st Century Maritime Silk Road”, Μαΐος 2015, σελλ. 1-20, διαθέσιμο στο <https://www.fbicgroup.com/sites/default/files/The%20Silk%20Road%20Economic%20Belt%20and%2021st%20Century%20Maritime%20Silk%20Road%20MAY%202015.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
 - Gamache Lauren, Hammer Alexander, Jones Lin, “China’s Trade and Investment Relationship with Africa”, *USITC Executive Briefings on Trade* Απρίλιος 2013, διαθέσιμο στο [https://www.usitc.gov/publications/332/2013-04_China-Africa\(GamacheHammerJones\).pdf](https://www.usitc.gov/publications/332/2013-04_China-Africa(GamacheHammerJones).pdf), τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
 - *Global Markets — EY Knowledge*, “Riding the Silk Road: China sees outbound investment boom Outlook for China’s outward foreign direct investment”, Μάρτιος 2015, σελλ. 1-28, διαθέσιμο στο

<http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-china-outbound-investment-report-en/%24FILE/ey-china-outbound-investment-report-en.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

- Hanauer Larry και Lyle Morris, “Chinese Engagement in Africa Drivers, Reactions, and Implications for U.S. Policy”, *RAND Corporation*, 2014, σελλ. 1-173 διαθέσιμο στο http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR500/RR521/RAND_RR521.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Heilmann Sebastian, Rudolf Moritz, Huotari Mikko και Buckow Berlin Johannes, “China’s Shadow Foreign Policy: Parallel Structures Challenge the Established International Order”, *Mercator institute of China Studies*, China Monitor num. 18, 28 Οκτωβρίου 2014, σελλ. 1-9, διαθέσιμο στο https://www.merics.org/fileadmin/templates/download/china-monitor/China_Monitor_No_18_en.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Hilton Isabel, “China in Latin America: Hegemonic Challenge?”, *Norwegian Peacebuilding Resource Centre*, Expert Analysis, Φεβρουάριος 2013, διαθέσιμο στο <http://noref.no/Themes/Emerging-powers/Publications/China-in-Latin-America-hegemonic-challenge>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Hong Zhao, “China’s New Maritime Silk Road Implications and Opportunities for Southeast Asia”, *Institute of Southeast Asian Studies*, 2015.
- Humphrey Chris, “Development Revolution or Bretton Woods revisited? The prospects of BRICS New Development Bank and the Asian Infrastructure Investment Bank”, *Overseas Development Institute*, Working Paper 418, Απρίλιος 2015, σελλ. 1-48, διαθέσιμο στο <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/9615.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Jorgensen Hugh και Stube Daniela, “China, the G20 and Global Economic Governance”, *Lowy Institute for International Policy*, Νοέμβριος 2014, διαθέσιμο στο <https://www.lowyinstitute.org/publications/china-g20-and-global-economic-governance>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Kaartemo Valtteri, “The Motives of Chinese Foreign Investments in the Baltic Sea Region”, *Turku School of Economics*, 2007, σελλ. 1-120 διαθέσιμο στο https://www.utu.fi/fi/yksikot/tse/yksikot/PEI/raportit-jatietopaketit/Documents/Kaartemo_72007.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Kotschwar, Barbara, Moram Theodore και Mulr Julia, “Chinese Investment in Latin American Resources: The Good the Bad and the Ugly”, *Peterson Institute of International Relations*, Φεβρουάριος 2012, σελλ. 1-36 διαθέσιμο στο <https://piie.com/publications/wp/wp12-3.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- *KPMG*, China Outlook 2015, σελλ. 1-38, διαθέσιμο στο <http://www.kpmg.com/ES/es/Internacionalizacion-KPMG/Documents/China-Outlook-2015.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Leverett Flynt, Leverett Hillary, Bingbing Wu, “China Looks West: What Is at Stake in Beijing’s “New Silk Road” Project”, *The World Financial Review*, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2015, διαθέσιμο στο

- <https://www.sia.psu.edu/sites/default/files/FLLcvPSUdec2015.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Lin Christina, “The New Silk Road China’s Energy Strategy in the Greater Middle East”, *The Washington Institute for Near East Policy*, Policy Focus n. 109, Απρίλιος 2011, σελλ. 1-48 διαθέσιμο στο <https://www.washingtoninstitute.org/uploads/Documents/pubs/PolicyFocus109.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
 - Minghao, Zhao, “China’s New Silk Road Initiative”, *Istituto Affari Internazionali*, Οκτώβριος 2015, σελλ. 1-12, διαθέσιμο στο <http://www.iai.it/sites/default/files/iaiw1537.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
 - Myers Margaret και Jie Guo, “China Agricultural Investment in Latin America: a Critical Assessment”, the Dialogue Leadership for the Americas, China and Latin America Report, Ιούνιος 2015, σελλ. 1-24 διαθέσιμο στο <http://www.iica.int/sites/default/files/events/presentations/2015-10/chinas-agricultural-investment-in-latin-america.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
 - Oliveira Gustavo, “Chinese and others Foreign Investments in the Brazilian Soybean Complex”, *Bicas*, Working Paper v.9, Απρίλιος 2015, σελλ. 1-36 διαθέσιμο στο https://www.tni.org/files/download/bicas_working_paper_9_oliveira.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
 - Orlik Tom και Fielding Chen, “One Belt, One Road Assessing the Economic Impact of China’s New Silk Road”, *Bloomberg*, 2 Ιουλίου 2015, σελλ. 1-58 διαθέσιμο στο http://first.bloomberglp.com/documents/95002_China_Book.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
 - Ray, Rebecca και Gallagher, Kevin, “2013, China-Latin America Economic Bulletin”, *Global Economic Governance Initiative*, 6 Ιανουαρίου 2013, σελλ. 1-27, διαθέσιμο στο https://ase.tufts.edu/gdae/Pubs/rp/wg/WG_ChinaLA_Bulletin_2013.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
 - Ray, Rebecca και Kevin P. Gallagher, Lopez Andres, Sanborn Cynthia, “China in Latin America: Lessons for South-South Cooperation and Sustainable Development”, *Boston University*, 2015, σελλ. 1-28, διαθέσιμο στο <http://www.bu.edu/pardeeschool/files/2014/12/Working-Group-Final-Report.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
 - Renard, Mary-Françoise “China’s Trade and FDI in Africa”, *African Development Bank*, Working Paper Series, No 126, Μάιος 2011, σελλ. 1-38, διαθέσιμο στο <http://www.afdb.org/fileadmin/uploads/afdb/Documents/Publications/Working%20126.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
 - Renard Thomas, “The Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB): China’s new multilateralism and the erosion of the West”, *Egmont Royal Institute of International Relations*, Security Policy Brief, v. 63, Απρίλιος 2015, σελλ. 1-7, διαθέσιμο στο <http://www.egmontinstitute.be/wp-content/uploads/2015/04/SPB63-Renard.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

- “Riding the Silk Road: China sees outbound investment boom Outlook for China’s outward foreign direct investment”, March 2015, σελλ.1-28, διαθέσιμο στο <http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-china-outbound-investment-report-en/%24FILE/ey-china-outbound-investment-report-en.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Sauvant, Karl και Nolan Michael, “China’s Outward Foreign Direct Investment and International Investment Law”, *Journal of International Economic Law*, 2015, σελλ. 1–42, διαθέσιμο στο <http://ccsi.columbia.edu/files/2015/12/KPS-MDN-Chinas-OFDI-IIL-Nov.-15-published.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Schieve Richard, Ndikumana Leonce, Walkenhorst Peter, “China and Africa: an Emerging Partnership for Development?”, *African Development Bank Group* 2011, σελλ.1-158, διαθέσιμο στο <http://www.afdb.org/fileadmin/uploads/afdb/Documents/Publications/Anglaischina.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Shield, Will, “The Middle Way: China and Global Economic Governance”, *University of Oklahoma*, Ιανουάριος, 2014, σελλ.147-168, διαθέσιμο στο [http://www.ou.edu/uschina/texts/Shield.2013.14.Survival.China Global Econ Gov.pdf](http://www.ou.edu/uschina/texts/Shield.2013.14.Survival.China%20Global%20Econ%20Gov.pdf), τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Subacchi, Paola και Pickford Stephen, “International Economic Governance: Last Chance for the G20?”, *Chatham House International Economics Department*, Νοέμβριος 2015, σελλ.1-8, διαθέσιμο στο <https://www.chathamhouse.org/sites/files/chathamhouse/publications/research/20151113InternationalEconomicGovernanceG20SubacchiPickford.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Swaine, Michaels, “Chinese Views and Commentary on the “One Belt, One Road” Initiative”, *China Leadership Monitor*, v. 47, 2015, σελλ.1-24, διαθέσιμο στο <http://www.hoover.org/sites/default/files/research/docs/clm47ms.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Takatoshi Ito, “The Future of the Asian Infrastructure Investment Bank: Concerns for Transparency and Governance”, *Center on Japanese Economy and Business*, Occasional papers series v.72, Ιούνιος 2015.
- Thompson Ayodele και Olusegun Sotola “China in Africa: an Evaluation of Chinese Investment”, *Initiative for Public Policy Analysis*, IPPA Working Paper Series, 2014, σελλ.1-20, διαθέσιμο στο [http://www.ippanigeria.org/articles/China%20Africa%20relation Workingpaper final.pdf](http://www.ippanigeria.org/articles/China%20Africa%20relation%20Workingpaper%20final.pdf), τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- UNDP, “Rebalancing Global Economic Governance, opportunities for China and the G20 beyond 2015”, 2016, διαθέσιμο στο <http://www.cn.undp.org/content/china/en/home/library/south-south-cooperation/global-governance-report-2015-.html>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Van der Putten Frans-Paul και Meijners Minka, “China, Europe and the Maritime Silk Road”, *Clingendael, Netherlands Institute of International Relations*, Μάρτιος 2015, σελλ.1-37, διαθέσιμο στο

<https://www.clingendael.nl/sites/default/files/China%20Europe%20and%20the%20Maritime%20Silk%20Road.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.

- Viehe Ariella, Gunasekaran Aarthi, και Downing Hanna, “Understanding China’s Belt and Road Initiative: Opportunities and Risks”, *Center for American Progress*, 22 Σεπτεμβρίου 2015, σελλ.1-6, διαθέσιμο στο <https://cdn.americanprogress.org/wp-content/uploads/2015/09/22064156/SilkRoad-brief.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Walter, Andrew, “Global economic governance after the crisis: The G2, the G20, and global imbalances”, *Bank of Korea*, 2011, σελλ.1-34, διαθέσιμο στο <http://personal.lse.ac.uk/wyattwal/images/Globaleconomicgovernanceafterthecrisis.pdf>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Wihtol, Robert, “Beijing’s Challenge to the Global Financial Architecture”, 2015, σελλ. 7-15, διαθέσιμο στο https://asianstudies.georgetown.edu/sites/asianstudies/files/GJAA%202.1%20Wihtol,%20Robert_0.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Yun Sun, “China’s AIIB challenges”, *Pacific Forum CSIS*, v. 16, 11 Μαρτίου 2015, Honolulu, Hawaii, διαθέσιμο στο <https://www.csis.org/analysis/pacnet-16-china%E2%80%99s-aiib-challenges>, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.
- Zimmerman, Thomas, “The New Silk Roads: China, the U.S., and the Future of Central Asia”, *Center on International Cooperation*, New York University, Οκτώβριος 2015, διαθέσιμο στο http://cic.nyu.edu/sites/default/files/zimmerman_new_silk_road_final_2.pdf, τελευταία πρόσβαση 8/11/16.